

Leto XIX. Štev. 120

DIREKTOR »BORBE«
VLAJKO BEGOVIĆ
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
MIROSLAV VITOROVIĆ
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka. — Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA BORBA

GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
1944 * MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK, OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
* OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

ČESTITKE DELOVNIH KOLEKTIVOV PREDSEDNIKU TITU ZA ROJSTNI DAN

»V pozornosti, ki mi jo izkazuje, vidim priznanje, da smo na pravi poti«

je med drugim dejal tovariš Tito, ko se je zahvalil za čestitke

Predsednik republike Josip Broz-Tito je tudi včeraj dopoldne sprejel čestitke k svojemu 62. rojstnemu dnevu od predstavnikov ljudske oblasti, množičnih organizacij in posameznikov. Člani delegacij so ga ob prihodu priskrbeno pozdravili in mu izročili darila ter sporočili tople želje svojih kolektivov in svojih organizacij, da bi še dolgo in srečno živel v dobro naše socialistične dežele.

Potem ko je vsem segel v roko in se jim posamez zahvalil za pozdrave ter pregledal darila, se je nekaj časa pogovarjal z delegati, potem pa se je obrnil na svoje goste in prek njih na vse delovne ljudi naše dežele, z naslednjimi besedami:

»Tovariši in tovarišice!

Pozornost, ki ste mi jo tu izkazali s svojimi čestitkami ob rojstnem dnevu in darili, ki so mi jih prek vas poslali vaši kolektivi, me je globoko ganila.

Vsako leto, ko se sestanejo z vami, predstavniki delovnih kolektivov in množičnih organizacij, sem posebno ginjen, ker vi-

Čestitka maršala Tita vojnemu letalstvu

Beograd, 21. maja (Tanjug). — Vrhovni poveljnik oboroženih sil FLRJ maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito je poslal poveljstvu jugoslovanskega vojnega letalstva ob dnevu letalstva tole brzojavko: »Ob dnevu jugoslovanskega letalstva pošiljam vsem njegovim pripadnikom borbene pozdrave in priskrbeno čestitke.

Ob tej priložnosti bi rad poudaril, da sem ponosen na uspehe našega letalstva, ki so jih dosegli njegovi pripadniki v obvladavanju letalske tehnike, spretnosti in bojne pripravljenosti.

Tudi v prihodnje vztrajno nadaljujte pot izpopolnjevanja in obvladavanja tehnike, ki jo imate in jo boste še dobili, zakaj nebo naše socialistične domovine pripada vam — da ga branite in čuvate mirno ustvarjalno delo naših delavskih ljudi.

Smrt fašizmu — Svoboda narodul

Josip Broz Tito

Maršal Tito sprejel poveljnika jugoslovanskega vojnega letalstva

Beograd, 21. maja (Tanjug). — Vrhovni poveljnik oboroženih sil FLRJ maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito je ob dnevu letalstva sprejel danes popoldne v Belem dvoru poveljnika jugoslovanskega vojnega letalstva generalpodpoveljnika Zdenka Ulepića, generalmajorja Viktorja Bubnja in polkovnika Nenada Brakulića, ki so se mu zahvalili za skrb, ki jo poseveča temu rodu naše vojske, mu sporočili pozdrave vseh pripadnikov jugoslovanskega vojnega letalstva in izročili darilo — maketo reaktivnega letala.

Maršal Tito se je najpriskrbenje zahvalil za pozdrave in darila, zatem pa se je dlje časa razgovarjal s predstavniki jugoslovanskega vojnega letalstva.

Včeraj se je končal

X. kongres mednarodne federacije za športno medicino

Beograd, 21. maja — Danes se je končal X. kongres mednarodne federacije za športno medicino.

Delegati Francije, CSR, Avstrije, Grčije, ZSSR, Italije in Jugoslavije so danes omenili uspehe svojih držav na področju športne medicine ter govorili o boleznih športnikov, problemih v zvezi z živčno psihičnimi čini-teljmi ter vpliv telesne športne

Vremensko poročilo

hidrometeorološke službe LRS

Stanje dne 21. maja 1954 ob 7: Medtem ko s severozahoda pritekajo preko Anglije v zahodno Evropo valovi frontalnih motenj, se nahaja nad srednjo Evropo jedro hladnega zraka, ki je povzročilo ohladitve tudi pri nas.

Vremenska napoved za soboto 22. maja: Spremenljivo oblačno vreme s kratkotrajnimi krajevnimi padavinami, zlasti popoldne. Temperatura ponoči od 3 do 8 stopinj C, podnevi do 18 stopinj C.

čakajo na mednarodnem torišču, kadar gre za izmenjavo naših dobrin.

Ogledal sem si več naših podjetij, tovariši, in videl, da smo izdali zakon o samoupravljanju pravočasno, da se nismo prevarali v našem delavskem razredu. Jasno je, da mora naš delavski razred še zmeraj žrtvovati največ za vso našo skupnost, kajti naša skupnost še marsikaj potrebuje. Toda že zdaj sem, ne glede na razne težave, prepričan, da so se naši delovni ljudje prepričali, da je naša dežela edina in prva na svetu — in mislim, da bo to še dolgo — ki je storila tisto, kar je bilo zapisano na naši zastavi: »Tovarne delavcem, — zemljo kmetom!«

Prizadevajte si, da boste vztrajno delali. V vašem delu vam želim mnogo uspehov, vsem vašim kolektivom pa pošiljam priskrbeno pozdrave.

Navzoči so pozdravili besede tov. Tita z dolgotrajnim ploskanjem in vzklikanjem. Potem se je predsednik Tito s svojimi gosti precej dolgo priskrbeno razgovarjal. Ob odhodu so predstavniki delovnih kolektivov ter družbenih in političnih organizacij iz vseh krajev naše države še enkrat toplo pozdravili tov. Tita.

Razstava v počastitev rojstnega dne predsednika Tita

Beograd, 21. maja.

V mestni galeriji bodo jutri dopoldne v novih razstavnih prostorih, ki jih je dal ljudski odbor mesta Beograda na razpolago združenju upodabljalčevih umetnikov Srbije, odprli razstavo slik in kipov, ki jo člani ULUS prirejajo v počastitev rojstnega dne predsednika Tita.

Vsako leto, ko prejemam darila raznih naših kolektivov, raznih tovarnih in drugih podjetij, res vidim v njih korak naprej, ker so njihovi izdelki vsako leto mnogo boljši. Prav iz tega povzeman, da so naši ljudje pravilno razumeli svojo nalogo, da so spoznali, da se naša socialistična dežela razvija v posebnih okoliščinah, da ima na raznih straneh nasprotnike in da ima kot industrijska dežela konkurenco v industrijskih deželah s staro prakso. Zato si morajo naši delovni ljudje prizadevati, da bodo kos vsem problemom, ki jih

dejavnosti na telesni in duševni razvoj šolske mladine.

Teze v zvezi z dvema glavnima referatoma: »Telesne vaje in skrbstvo« ter »Šport in usposabljanje«, ki sta jih podala jugoslovanski delegat dr. Vojin Smoljaka in angleški delegat doktor William Tegner, so med drugim pojasnile tudi to, da je moč delovno in ustvarjalno razdobje človeškega življenja podaljšati edino tako, če se pravočasno že v zgodnji mladosti zavzemamo za higienski način življenja.

Na koncu so govorili francoski delegat dr. Chailey Bert, ki je predsedoval današnjemu delu kongresa, jugoslovanski delegat dr. Vojislav Stojanović in predsednik Mednarodne federacije za športno medicino dr. Albert Goverts. Le-ti so se zahvalili za izredno priskrben sprejem v naši državi ter poudarili, da je kongres žel izredne uspehe in da je bila organizacija zelo dobra.

ČETRTA TAJNA SEJA O INDOKINI V ŽENEVI

Dosegli so delni sporazum

»Razpravi med gluhimi« je pomagal iz zagate Molotov — Po dnevu vsestranskih priprav so sprejeli dve točki francoskega in eno točko vietnamskega predloga

Ženeva, 21. maja (AFP). Današnja četrta tajna seja ženevske konference o Indokini je vodil Molotov. Baje so se sporazumeli o prvi in peti točki francoskega in o osmi vietnamskega predloga. Te točke določajo pregrupacije po conah po sporazumu o prekinitvi sovražnosti.

Jutrišnja plenarna seja bo posvečena korejskemu vprašanju. Poročajo, da bosta govorila Ču En La in Pjun Jun Taj.

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)

Ženeva, 21. maja. — Včerajšnji dan je minil v znamenju velike in živahne diplomatske dejavnosti. Prišlo je do cele vrste najhujših sestankov voditeljev petih velesil. Kaže, da so zaključili vse priprave, da bi na četrti tajni seji spravili vprašanje Indokine iz zagate. Ustvarili so celo docela optimistično vzdušje. Ko je Molotov v sredo ponovno zahteval, naj bi sejo odložili za 48 ur, je hkrati predlagal, naj bi prešli prek vprašanja Laosa in Kambodže in razpravljali o ustavitvi sovražnosti v Vietnamu. Šef sovjetske delegacije je bil še bolj konkreten. Predlagal je, naj bi obravnavali skupaj prvo in peto točko francoskega ter osmo točko vietnamskega načrta o ustavitvi sovražnosti v Indokini. Ta predlog je bil takšne narave, da so zahodne države smatrale za potrebno, da o tem nemudoma izmenjajo mnenja.

Ko so se sporazumeli, da bodo dali prednost vojaškimi vprašanji, so Francozi predlagali, naj bi razpravljali predvsem o ustavitvi sovražnosti v Laosu in Kambodži. Zakaj? Zato, ker so pozicije Zahoda v teh dveh deželah baje močnejše in ker bi bil umik vietnamskih enot ogromnega političnega in propagandnega pomena za francosko vlado. Francoski zahtevi pa se je odločno postavil po robu Van Dong. Tako je nastala »razprava med gluhimi« in grozila je katastrofa.

Potem pa je Molotov v sredo predlagal: »Pustimo to stvar pri miru in se lotimo konkretnega vprašanja, kako ustaviti sovražnosti.«

Včerajšnji dan je bil poln priprav. Najprej so se sestali trije zahodni šefi delegacij, zatem je Ču En La obiskal Edena, sestali so se tudi izvedenci šestih držav, baodajevci so obiskali Bedella Smitha, naposled pa je bil dan kronan z večerjo Molotova na Edenovo čast.

Sadove teh sestankov različno razlagajo. Govore, da sta Eden in Bidault pripravljena, da jutri ne bosta odpotovala v Pariz na proslavo petdesetletnice britansko-francoske zveze. Amerikanci so uradno zanikali da je bil med zahodnimi delegacijami dosežen sporazum in da zdaj ni več pereče vprašanje Laosa in Kambodže. Kar zadeva razgovore med Edenom in Molotovom, se je razvedelo, da je vodja britanske delegacije opozoril svojega sovjetskega kolega, da bi si sleherno zavlačevanje ženevskih razgovorov utegnilo privedi do neuspeha konference in do večje ameriške intervencije v Indokini.

Govore tudi, da je Eden predlagal Molotovu, naj bi ustanovili tri komisije, za Vietnam, Laos in Kambodžo. Molotov baje tega načrta ni sprejel, tako da je položaj pred četrto sejo precej negotov.

Vprašanje con, v katere naj bi se umaknile enote na obeh straneh, in vprašanje mešanih

komisij, ki naj bi nadzorovale ta umik dajeta ogromno možnosti za manevriranje. Pozicije Vzhoda niso majhne. Ne samo, da je boljši njegov vojaški položaj v Indokini, temveč tudi resno računa na nesoglasja v zahodnem taboru.

Ta nesoglasja imajo ogromno vlogo pri pogajanjih v Ženevi. Pri tem gre predvsem za pakt jugovzhodnih držav. V zvezi s tem je na prizorišče ženevske konference vstopila tudi Indija. Stalni indijski delegat v OZN Krišna Menon bi moral že včeraj prispeti v Ženevo. Baje prinaša s seboj odgovor predsednika Nehruja na Edenovo poslanico o pogojih, pod katerimi bi Indija sodelovala v paktu jugovzhodnih držav. Britanija namreč želi, da bi v tem paktu sodelovale tudi Indija ter ostale nevtralne države azijskega jugovzhoda. Indijski delegat bi naj tudi posredoval glede vzpostavitve miru v Indokini. Govore tudi, da bi bilo zaželeno, če bi Indija dala poročila glede v Ženevi doseženih sporazumov. Indijskega predstavnika pričakujejo v Ženevi jutri zvečer.

Vodja britanske delegacije bo odpotoval iz Pariza v London. Domnevajo, da se bo britanski minister razgovarjal z Churchillom o dosežanih rezultatih ženevske konference ter o nesoglasjih med ZDA in Britanijo v zvezi s paktom jugovzhodnih držav.

Danes so se že tretjič sestali predstavniki Francije in Ho Si Minhoi delegati in se razgovarjali o evakuaciji ranjenecov iz Dien Bien Fuja, Uradnega poročila o razgovorih niso izdali, govore pa o priskrbenih odnosih in koretnem zadržanju.

Vlado Teslić

SBJA GOSPODARSKIH ODBOROV ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE

Prost promet z zemljišči bo pripomogel k povečanju kmetijske proizvodnje

Mijalko Todorović o osnutku zakona o prometu z nepremičninami

Včeraj dopoldne je bila pod predsedstvom Dragi Stamenkovića skupna seja odbora za gospodarstvo Zveznega sveta in odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine. Na njej sta začela odbora obravnavati osnutek zakona o prometu z nepremičninami. O osnutku tega zakona je govoril predstavnik Zveznega izvršnega sveta Mijalko Todorović.

V začetku svojega govora je poudaril, da smo dobili predloženi osnutek zakona o prometu z nepremičninami kot dopolnilo k vsem tistim gospodarskim predpisom, ki urejajo naš gospodarski sistem. Pripomnil je, da je treba

ujeljavljenje tega zakona presojati tudi kot sestavni del zelo obsežnega programa, ki ga pripravljamo, proučujemo, formuliramo in uveljavljamo. Zvezni izvršni svet glede pospeševanja naše kmetijske proizvodnje, glede razvoja proizvajalnih sil v kmetijstvu.

Položaj, predvsem individualnega, zasebnega kmeta, pri nas, je rekel tov. Todorović, odnosi, ki nastajajo pri nas v kmetijski proizvodnji na vsej glavni črti razvoja proizvajalnih odnosov v kmetijstvu in na vasi, nam nalagajo, da promet z nepremičninami, promet z zemljišči, predvsem med zasebniki oprostimo dostojne kontrole in omejitve. Pred-

vsem omejitve zemljiške posesti v privatni lastnini na 10 oziroma 15 ha omogoča, da dovolimo prost promet z zemljišči.

ZEMLJA PRIDE V ROKE BOLJŠIH KMETOVALCEV

»Vsa pot razvoja proizvajalnih sil v kmetijstvu, ves naš gospodarski sistem in razmere, v katerih so se znašli zasebni kmetje v razvoju kmetijske proizvodnje in v preobrazbi družbenih odnosov, v razvoju socialističnih proizvodnih odnosov na vasi, omogočajo, da dopustimo tak promet z zemljišči med zasebnimi kmeti. Tudi takrat, ko je Ljudska skupščina sprejemala zakon o zemljiškem

skladu splošne ljudske imovine in o omejitvi tega maksimuma, smo mislili, da bo treba te omejitve odpraviti, da se bodo lahko naši zasebni kmetje s svojo posestjo bolj neovirano gibali na trgu, da bomo odstranili tiste administrativne in podobne ovire, ki te administrativne ukrepe zahtevajo, da bomo hitreje razvili in povečali delovno storilnost tudi na takšnih zasebnih posestvih.

To bo predvsem odstranilo oviro v razvoju kmetijske proizvodnje in pripomoglo, da bo šla zemljiška posest bolj kakor doslej iz rok v roke. To bo pripomoglo, da se bo razvijal, dejal bi, v naših razmerah naraven proces prenosa zemljišč. Zemljišče bo prehajalo v roke marljivejših, boljših kmetovalcev. S tem zakonom bo bolj omogočeno, da bodo zemljiški posestniki, ki odhajajo v industrijo, v mesto, ki se torej nehajo ukvarjati s kmetijsko proizvodnjo, zemljo nemoteno odtujili in prodali kmetom, ki jo bodo nedvomno mnogo uspešneje obdelovali.

Pri tem pa se nedvomno ne spreminjajo družbeni odnosi v smeri razvijanja nekakšnih kapitalističnih elementov, krepitve kapitalističnih pojavov. Spričo sedanjih okvirov v razvoju zasebnih kmetijskih gospodarstev, spričo vseh predpisov, vsega našega sistema, naših pogojev gospodarjenja ni nevarnosti, da bi se izdatneje razvili kapitalistični elementi in da bi v večjem številu rasi kapitalisti iz bolj sproščene prometa z zemljišči. To pa ne velja samo v proizvodnji. Tako bomo s tem zakonom v marsikaterem oziru uredili tudi druga odprta vprašanja in odstranili razne ovire, ki so povzročile gospodarsko škodo in ki so lahko imele tudi negativne politične posledice.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Člani »volizvoljenega Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije

Mijalko Todorović o osnutku zakona o prometu z nepremičninami

(Nadaljevanje s 1. strani)

Mijalko Todorović je potem poudaril, da bo pomenil ta zakon še en korak naprej v urejanju vseh vprašanj na vasi, za razvijanje demokratičnih socialističnih odnosov, za pospeševanje kmetijske proizvodnje. Pripomnil je, da bo ostala samo še omejitev, da zasebnik ne more imeti nad 10 ha zemlje.

POVECANJE POVPREČNE VELIKOSTI POSESTI ZASEBNIH KMETOV

»Mislim, da bo ta proces prostega prometa z nepremičninami, ki je nadaljeval Mijalko Todorović, predvsem prometa z zemljišči med zasebnimi kmeti, imel še eno posledico. Čeprav smo zasebno posest pri nas omejili na razmeroma nizko raven, kakor je reklo tovariš Tito, na kakih 10 ha, bomo vendar omogočili takšno zaokrožitev parcel, ki bo ustrezala gospodarskim potrebam in zahtevam. To bo takšna naravna zaokrožitev, da bo tudi v tem okviru (do 10 ha) posest zasebnih kmetov zrasla do tiste mere, ki jo zahteva sama proizvodnja. Najbrž se bo v daljšem razvoju na vasi razvila in ustala takšna posest, ki bo blizu 10 ha.

Z razvojem industrije in vključevanjem kmetov v industrijsko proizvodnjo se bo pravzaprav povečala velikost zasebne posesti. Tako bomo povečali delovno storilnost, pa tudi obseg zemlje na eno gospodarstvo oziroma na enega kmeta. Lahko rečemo, da bo v teh okvirih 10 ha, ki onemogočajo kapitalistični razvoj, nastalo takšno zasebno gospodarstvo delovnih kmetov, individualnih proizvajalcev, ki niso izkoriščevalci, ki sami delajo na svojem zasebnem posestvu, ki sami pridelujejo in ki se prek trga vključujejo v družbeni proces proizvodnje in izmenjave. Zasebno gospodarstvo se bo dvignilo, raslo in doseglo tisto raven, ki jo zahtevajo sodobna razpoložljiva proizvodna sredstva. Zboljšala se bo torej tudi sedanja sestava v pozitivni smeri, v smeri naraščanja delovne storilnosti v kmetijstvu.

PROMET MED KMETIJSKIMI ORGANIZACIJAMI IN ZASEBNIMI

Tov. Mijalko Todorović je potem govoril o tistih določbah zakonskega osnutka, ki se nanašajo na promet z nepremičninami med kmetijskimi organizacijami in zasebniki. Poudaril je, da v tem delu osnutek predvideva strožjo družbeno kontrolo in da je promet tu omejen na tiste nepremičnine, ki so lahko privatna lastnina. Nakup in prodaja zemljišč med socialističnimi kmetijskimi organizacijami in zasebnimi kmeti sta pravzaprav omejena na zamenjavanje zemlje, da bi omogočili kmetijskim organizacijam, da jim posameznih parcel ne bo treba zamenjavati po administrativni poti.

Mnoge kmetijske organizacije imajo raztresene parcele in jih lahko zaokrožijo ne le z izmenjavo in arondacijo, marveč tudi s prodajo ali nakupom zemljišča.

Zakon določa, da je treba izkupiti ček od posameznih parcel v kmetijskih organizacijah obvezno porabiti za nakup drugih parcel. Enako lahko gre za druge potrebe, za nakup in zamenjavo zemljišča, da se poveča proizvodnja. Pri tem prometu vsekakor nastaja potreba po strožji družbeni kontroli.

Da ne bi bilo oškodovanja, da bi preprečili zlorabe in da se nepremičnine v družbeni lastnini ne bi skrčile, določa zakon sredstva kontrole. Ni pa dvoma, je poudaril tov. Todorović, da bo treba o tem temeljito razpravljati in poskušati najbolj smotno pot, kako bi kazalo urediti ta vprašanja.

»Sploh bi se utegnili pri obravnavanju teh vprašanj,« je nadaljeval tov. Todorović, »morda po uveljavljenju tega zakona pojaviti posamezni, da se tako izrazim, teoretični zemljiške rente, v posameznih doktrinarskih in podobnih razpravah, ki bodo načeli vprašanje, ali je v socialističnem sistemu teoretično sploh pravilno dopustiti takšen promet z zemljišči, kakor ga predvideva ta osnutek. Seveda ne nameravam začeti o tem razpravo in tu tudi ni mesta za to. Rekel pa bi, da smo si brez potrebe po nekakšnih abstraktnih doktrinarskih razglabljanjih teh vprašanj prizadevali najiti tiste oblike za ureditev vprašanja prometa z nepremičninami, ki v naših sedanjih razmerah najbolj ustrezajo in ki so najbolj v skladu s potrebami našega razvoja in naših proizvajalnih sil, s potrebami razvoja socialističnih proizvodnih in družbenih socialističnih odnosov v tistem duhu in smeri, v katero ta razvoj pri nas že gre.

Ker so za promet z nepremičninami veljavni predpisi nasprotovani duhu in določbam vseh teh naših odnosov, ki urejajo naš novi gospodarski sistem, je Zvezni izvršni svet že prej dal napotke okrajnim ljudskim odborom, naj bodo glede dovoljenj v prometu z nepremičninami, zlasti z zemlji-

šči, med zasebniki kar najbolj širokogrudni, tako da je bilo to stanje v praksi v marsičem olajšano.

POVECANJE KREDITA ZA KMETIJSTVO

V nadaljevanju svojega govora je tov. Mijalko Todorović rekel, da je Zvezni izvršni svet na podlagi prejšnjih sklepov našega vodstva in pobud iz Ljudske skupščine že začel temeljito proučevati ves program dela za hitrejši razvoj kmetijske proizvodnje. Večina teh vprašanj pride pred Ljudsko skupščino. Rekel je, da nudijo sedanje pridobitve našega gospodarstva čedalje večje gnotne možnosti, da povečamo sredstva za razvoj proizvajalnih sil v kmetijstvu. Da pa bi mogli ta sredstva tudi usmeriti v to enotno smer, je potrebno zelo obsežno organizacijsko in zakonodajno delo.

»Te dni,« je rekel tov. Todorović, »je Zvezni izvršni svet na napotkih tov. Tita obravnaval, in mislim, da bo v kratkem izdal tudi odloke predvsem o povečanju sredstev za kmetijstvo. Gre predvsem za povečanje kreditnih sredstev za kmetije, kreditnih sredstev za orodje, za kmetijske stroje, in sicer ne le za kmetijske organizacije, marveč tudi za zasebne kmete. Gre za to, da zagotovimo tudi blagovne kredite, ne samo za sredstva za kmetijsko proizvodnjo, za zasebno proizvajalce v gospodarstvu, marveč tudi potrošniške kredite, kakor smo jih zagotovili delovnim ljudem v mestih.

GOSPODARSKO SODELOVANJE TER POVEZOVANJE KMETIJSTVA IN INDUSTRIJE

Mijalko Todorović je pripomnil, da se obeta vrsta ukrepov in predpisov za razvijanje sistema zvez in gospodarskega sodelovanja med industrijo in kmetijstvom. Gre predvsem za sistem kontrahiranja. Odbor za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta proučuje več vprašanj glede kontrahiranja malone vseh najvaž-

nejših kmetijskih pridelkov, kar bo našo industrijo znatno povečalo s kmetijstvom in s tem pomagalo malim kmetom, da bo proizvodnja hitreje napredovala.

Posebno je poudaril vprašanje trajnejše stabilizacije cen in ureditve razmerja cen med posameznimi kmetijskimi kulturami oziroma posameznimi kmetijskimi pridelki. Poudaril je, da smo z ukrepi v kmetijstvu razvili velik polet in da narašča tudi razpoloženje zasebnih kmetov glede razvijanja raznih oblik organizacije, združevanja itd., da bi se kmetijska proizvodnja povečala. Nastaja pa tudi potreba, da zagotovimo bolj stabilne cene kmetijskih pridelkov ter trajnejše in pravilnejše razmerje med cenami posameznih kmetijskih pridelkov, da se bodo lahko vsi kmetje, tudi premožni, zlasti pa mali, za daljšo dobo orientirali glede odločitve za to ali ono panogo, za to ali ono kulturo.

OBETA SE VZPOSTAVITEV ETAŽNE LASTNINE

Na koncu svojega govora je tov. Mijalko Todorović poudaril, da predvideva osnutek novega zakona tudi privatno lastnino stanovanj, torej tudi etažno lastnino. Rekel je, da bo ta predpis skupaj z drugimi, ki mu bodo sledili, znatno pripomogel, da bomo ustvarili pogoje za hitrejšo urejanje zelo težavnega stanovanjskega vprašanja. Predvsem bo mnogo bolj mobiliziral tudi zasebna sredstva. Na koncu je rekel, da Zvezni izvršni svet pričakuje, da boista odbora za gospodarstvo Zvezne ljudske skupščine s svojim delom v zvezi s tem zakonom, kakor tudi z dosedanjim plodnim delom na zakonodajnem področju pripomogla, da bomo tudi vprašanja s področja prometa z nepremičninami obravnavali na način, ki bo najbolj ustrežal vsemu našemu družbenemu in gospodarskemu sistemu ter razvoju socialističnih odnosov.

Odbora za gospodarstvo Zveznega sveta in Zbora proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine sta popoldne na ločenih sejah nadaljevala razpravo o osnutku zakona o prometu z nepremičninami.

OSNUTEK ZAKONA O NEPREMIČNINAH V NAČELU SPREJET

Včeraj popoldne je bila posebna seja odborov za narodno gospodarstvo obeh domov Zvezne ljudske skupščine, na kateri so načelno razpravljali o osnutku zakona o nepremičninah. Po pripombah ljudskih poslancev in vprašanj, da bi bili razčiščeni posamezni problemi s tega področja, sta oba odbora sprejela zakonski osnutek in načelno ga začela obravnavati v podrobnostih.

Sprejem pri podpredsedniku Zveznega izvršnega sveta Svetozarju Vukmanoviču

Beograd, 21. maja. — Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanovič je sprejel danes opoldne delegacijo burmanskih novinarjev.

Tovariš Edvard Kardelj na seji MLO Ljubljana

Včeraj popoldne je bila seja MLO Ljubljane, ki ji je prisostvoval tudi podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj. Na sliki vidimo tovariša Kardelja med odborniki

CENTRALNI ODBOR SINDIKATA GRADBENIH DELAVCEV JUGOSLAVIJE JE ZAVZEL STALIŠČE

proti podaljševanju delovnega časa

Ljubljana, 21. maja

Plenum Centralnega odbora sindikata gradbenih delavcev Jugoslavije, ki je danes začel zasesti v Ljubljani, razpravlja o naloga sindikata in organov delavskega upravljanja pri uresničevanju boljših življenjskih in delovnih pogojev gradbenih delavcev. Predsednik Centralnega odbora, tov. Savo Medan, se je v svojem uvodnem poročilu zaustavil zlasti pri problemu delovnega časa v gradbenih podjetjih. Opozoril je na težje, ki so se pojavile tudi na opatijskem ustanovnem obnem zboru gradbenih podjetij v državi, da bi uvedli v gradbinstvu najmanj 10-urno delo v sezoni, ne da bi plačevali delavcem dodatek za nadurno delo. Predlagatelj utemeljuje to težnjo kot pozitivno, češ da gre pri tem za izboljšanje zaslužkov delavcev, ki bi na ta način lahko prihranili nekaj denarja za zimo, ko delo na gradbiščih počiva. Precejšen del tehničnih vodstev podjetij smatra, da bi bilo nadurno delo koristno, ker bi omogočilo podjetjem, da bi lahko pravočasno opravila dela, ki jih prevzamejo. Tov. Savo Medan, ki je te težnje obsodil kot socialno in gospodarsko škodljive, je dejal, da predlagatelj nadurnega dela pozabljajo, da takšno delo rahlja zdravje delavcev, povečuje neizogledno ter na ta način zelo obremenjuje sredstva socialnega zavarovanja in torej škodi skupnosti.

Tov. Medan je omenil, da se je lani v gradbinstvu pripetilo 166 smrtnih nesreč oziroma 48 več kot predlanskim. Težjih in lažjih poškodb je bilo okrog 11.000, medtem ko jih je bilo predlanskim okrog 5.400 (toda tov. Ivan Sestan iz Beograda je v razpravi opozoril, da je pri tem treba upoštevati tudi to, da je lani delalo v gradbinstvu precej več delavcev). Ti podatki govore, da sindikalne organizacije niso dovolj

vplivale na politiko delavskih svetov na tem delovnem področju. Anketna Republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Srbije, ki je zajela 41 % podjetij z 80 % gradbeno zmogljivostjo v tej republiki, je pokazala, da podjetja zelo zanemarjajo higiensko tehnično zaščito. Ta podjetja so lani določila okrog 25 milijonov din za izboljšanje higiensko tehnične zaščite. Prav v teh podjetjih pa se je lani pripetilo mnogo nesreč, med njimi 23 smrtnih, tako da so podjetja samo za bolniške dopuste do sedmih dni izplačala okrog 48 milijonov din (ta sredstva obremenjujejo plačni sklad), mnogo denarja pa je šlo seveda pri tem tudi iz sredstev socialnega zavarovanja. To kaže, da v teh podjetjih ne upoštevajo niti gospodarske računice, kaj šele zdravja ljudi.

Tov. Savo Medan je poudaril, da bi se bilo namesto uvedbe podaljšane delovnega časa bolje lotiti temeljiteje organizacije dela, strokovne vzgoje, uvajanja pravih norm in plačevanja po učinku, razen tega pa bi bilo treba tudi temeljiteje izkoristiti mehanizacijo, ki jo podjetja že imajo, vendar jo ne uporabljajo v polni meri. Razen tega bi bilo treba, kot je poudaril v razpravi tov. Ivan Sestan, gradbišča pravočasno odpirati, da ne bi bilo treba nadoknaditi po nepotrebnem izgubljenega spomladanskega časa z nadurnim delom. Nekatera gradbena podjetja bi tudi že lahko prešla iz sezonskega na normalno delo.

Tov. Savo Medan je omenil, da bi podaljšani delovni čas oviral tudi kulturno politično vzgojo gradbenih delavcev, govoril pa je tudi o tem, da nekateri ljudski odbori kršijo zakonska določila, ker na svojo roko izdajajo podjetjem dovoljenja za prekournno delo. Tako je Sekretariat za gospodarstvo MLO Beograd dovolil nekaterim gradbenim podjetjem, da lahko delajo po deset ur na dan, ne da bi delavci dobili doplačilo. Ta dovoljenja so splošna ter veljajo od aprila do novembra, ne glede na to, ali so dela nujna ali ne.

Proslava dneva jugoslovanskega vojnega letalstva v Ljubljani

Ljubljana, 21. maja (Tanjug) Ob Dnevu jugoslovanskega vojnega letalstva je bila danes v ljubljanski letalski garniziji proslava, ki so se je razen častnikov in vojakov udeležili tudi predstavniki ljudske oblasti in številni meščani.

Po pregledu čet je imel podpolkovnik Ivo Novak govor, za tem pa je bila prebrana zapoved poveljnika garnizije in ukaz vrhovnega poveljnika oboroženih sil o odlikovanju zaslužnih oficirjev. Javno je bil pohvaljen tudi celotni kolektiv vojaške letalske šole te garnizije skupno z učnim osebjem.

Po slovesnem delu proslave so izvedli kulturno-umetniški program.

Popravek

V poročilu o diskusiji za ideološka vprašanja na III. kongresu ZK Slovenije je v odstavku, ki prouča o meni, prevet spremenjen besedil. Ko sem govoril o pomembni vlogi ljudske književnosti pri izmenjavi in utrjevanju socialističnega svetovnega nazora, sem med drugim omenjal pomen in vrednost drugega »Matorca«, »Thega Dona« od Solohova, Gankarjevega spisa »Kaj sem postal socialist« in tud; v to zvezi dejal, če bo Prešernova družba storiila za socialistični svetovni nazor toliko, kolikor je Mohorjeva družba s Slovenskimi večernicami v 19. stoletju za narodni in kršanski nazor, potem bomo smeli reči, da se je socialistični svetovni nazor utrdil med slovenskim narodom.

Dr. Bratko Kreft

Kakor smo že poročali, je v Domu Maksa Perca v Kotnikovi ulici v Ljubljani odprta razstava »10 let v službi ljudstva«. Razstava je odprta vsak dan od 7. do 18. ure. Vsakdo si jo lahko brezplačno ogleda

PRI TITU V BELEM DVORU

Tradicija je že, da pridejo ljudje iz raznih krajev države vsako leto k Titu in mu čestitajo k rojstnemu dnevu. Predvčerajšnjim so v Belem dvoru odmevali radostni glasovi več sto pionirjev in mladincev, ki so predsedniku republike prvi čestitali k 62. rojstnemu dnevu, včeraj pa je bil dan delovnih kolektivov.

PRVA CESTITKA

Okrog desetih sta bila dva prostrana salona dvorca polna delegatov in daril. Na stopnicah se je kmalu pojavil predsednik republike v svetli obleki, s pipico v roki. Zadonel je ploskanje. Predenj je stopilo dekle s krasnim šopkom v roki in mu čestitalo k 62. rojstnemu dnevu. Potlej je šel Tito od skupine do skupine delegatov, segel vsakemu v roko, sprejemal čestitke in darila ter se zahvaljeval.

»Tovariš Tito, v imenu kolektiva steklarne Boris Kidrič Vam čestitam k rojstnemu dnevu in izročamo tole darilo.«

Velika kristalna vaza se je kopalá v mlečni svetlobi filmskih reflektorjev:

»Hvala, tovariši, najlepša hvala,« odgovarja domačin.

Delegati iz Županje pokažejo predsedniku svoje darilo: bogato narodno nošo in lovski nož, izdelan posebej zanj, saj je strasten lovec.

»Čestitam Vam k rojstnemu dnevu, z željo... z željo...« je začel neki delegat.

»Z željo, da bi prišel k vam,« je dopolnil tov. Tito med splošnim smehom.

»SKROMNO« DARILO

»Spet so me obli,« se je obrnil predsednik h gostom iz Borova, ki so mu tudi zdaj kakor lani prinesli več parov poletnih čevljev.

»Imamo še nekaj,« je pripomnil neki delegat in pokazal dolge skornje za ribolov.

»Hvala, zdaj se mi reumatizma ni treba bati.«

»V imenu industrije preprog iz Zrenjanina, dovolite, da Vam izročim tole skromno darilo.«

»Temu pravite skromno,« se je nasmehnil Tito in pokazal z roko na preprogo, zvito v dobra dva metra visok zvitek.

PROFESORSKA POZABLJIVOST

Vrste se skromna darila, v zadregi izgovorjene, pretirane besede čestitanja in pozdravov. Tito stopa od skupine do skupine. Prišel je do nepopolne delegacije skopeljske univerze. Pomotoma so študentje z darili ostali v mestu, profesorji so sami prišli v dvorec.

»Oprostite, tovariš predsednik, toda naša stara bolezen — pozabljivost nam tudi tokrat ni prizanesla,« pravi neki profesor in razprostre prazne roke.

Vtem ko so se okrog stoječi smejali, sta dva profesorja nekoliko v zadregi skušala pojasniti, kaj se jim je zgodilo in kako so darila ostala v mestu.

Predstavniki »Borbe« so izročili predsedniku album originalnih karikatur, ki jih je časnik objavil po vojni. Delegati »Venčaca« so mu izročili marmornat pisalni pribor, v katerem sta vrezani letnici 1904—1954.

»Dobro ste storili, da ste mi nekoliko skrčili številko let,« se je pošalil predsednik.

»Ne, ne, saj vemo, kdaj ste rojeni, to je leto začetka dela našega podjetja.«

STARA ZNANCA

»Lani, za Vaš rojstni dan, smo dosegli v iskanju nafte v Banatu prve uspehe. Zdaj Vam je lahko prinašamo original vrtalnega stolpa in izročamo Vam to maketo v upanju, da nas boste obiskali.«

»Najlepše se Vam zahvaljujem, da ste mi prinesli maketo, ne pa stolpa,« pravi Tito smeje.

»Tovariš Tito, v imenu Italijanske unije Istre in Reke...«

»A, ti si to,« prekine Tito govornika in seže Andriji Benusu v roko.

Srečala sta se dva stara znanca. Pred mnogimi leti, leta 1926, sta bila v isti partijski organizaciji.

»Tito je bil sekretar partijske organizacije,« ponosno pojasni neki Italijan iz delegacije.

»Kako je kaj pri vas v Istri?« vpraša predsednik Andrijo.

»Dobro.«

»Bo še bolj.«

In tako se je vrstila delegacija za delegacijo. Bilo je še mnogo pozdravov in daril, umetniških slik, kipov,

albumov, maket, narodnih ročnih del. Darila so se razlikovala po zunanosti, kakovosti in vrednosti, vsa pa so bila enaka po tem, da so prežeta z isto ljubeznijo ljudstva do Tita. Med darili je stal na dvorišču tudi lipanec, darilo vojaške žrebčarne »Karadjordjevo«.

ZA MIZO

Ko je sprejel vse čestitke in darila, se je predsednik v kratkem nagovoru zahvalil zanje in povabil goste na zakusko.

»Izvolite si sami postrči, kar komu ugaja.« V prostranem salonu so stale bogato obložene mize. Blizu Titove mize je sedel njegov stari znanec Andrija.

Začel se je pomenek o Italiji »Na vse kriplje se upira balkanski zvezi,« je rekel predsednik, »to ji je trn v peti. Toda dokler tega ne dosežem, ne bom miroval, kajti ta zveza pomeni mir tu na Balkanu.«

Pozneje je pogovor nanesel na ženevsko konferenco, na EOS, na umetnost, na tisk Delegati »Borbe« so izkoristili priložnost in spomnili predsednika na obljubo, da bo obiskal »Borbo«.

»Da, nisem pozabil, pridem.«

Gneča okrog mize je bila čedalje večja.

»Pustite nas malo naprej,« so vzklikali zadaj stoječi.

»Sedite, tovariši, za vse je dovolj prostora,« je menil Tito.

»Ne, radi bi Vas videli in poslušali od blizu,« so odgovarjali najbližji delegati. Stari Ljubici Božič se je nekako posrečilo, da se je od zidu prerinila do predsednika.

»Tovariš Tito, dovolite, da Vas poljubim.«

Tito se je nasmehnil, obrnil glavo in ji nastavil lice.

Stanka ga je objela z obema rokama in ga začela poljubljati.

PRED FOTOGRAFSKIM APARATOM

Cas je hitel. Generalni tajnik predsednika republike Jože Vilfan je nervozno pogledoval na uro in se skušal prerinuti do Tita. Nazadnje je gostom predlagal: »Pojdite se fotografirati s tovarišem Titom.«

Predsednik je vstal. Fotografiranje je trajalo četrty ure. Delegacije so se zbrale po skupinah in Tito se je fotografiral z vsako posebej. Vsi so seveda izražali željo, da bi dobili fotografije. Potem se je predsednik poslovil od gostov in odšel v svoj delovni kabinet, delegati pa so zadovoljni in radostni odhajali iz dvorca.

Al. Petković

TISKOVNA KONFERENCA V DRŽAVNEM TAJNIŠTVU ZA ZUNANJE ZADEVE

SODELOVANJE MED TREMI DRŽAVAMI

je izraz odkritosrčne politike Jugoslavije, Grčije in Turčije

Italijanska vlada s svojim stališčem do balkanske zveze kaj malo prispeva k evropskemu sodelovanju

Zastopnik Državnega tajništva za zunanje zadeve Branko Drašković je na včerajšnji tiskovni konferenci dejal, da izjava predsednika grške vlade Papagosa direktorju »New York Timesa« za Evropo Sulzbergerju ponovno potrjuje tezo treh balkanskih držav — da je njihovo sodelovanje izraz odkritosrčne nacionalne politike.

Ko je komentiral izjavo italijanskega predsednika vlade Scelbe, da se bo Italija v atlantskem paktu uprta razširiti ankarškega sporazuma v balkansko zvezo,

Polemika o Gronchijevem stališču

Rim, 21. maja (Tanjug). Članek predsednika skupščine in voditelja demokratske levice Gronchija v časniku »Discussion«, v katerem je poudaril, naj bi se katoliki in socialisti spoznamo, je sprožil srdito polemiko v demokratski stranki.

Center in desnica ter vodilni krogi katoliške akcije odločno zavračajo Gronchijev predlog. Številni poslanci pa stališče Gronchijeve skupine odobravajo in ga podpirajo. Sinoči je predsednik skupščine zbral na sestanku 40 demokratskih poslancev, ki so razpravljali o političnem programu voditelja demokratske levice. Sprejeli so resolucijo, v kateri obtožujejo De Gasperijev center in sedanjo vlado neadekvatnosti na socialnem področju in zahtevajo odločno levo usmeritev politike demokratske stranke.

Glede zunanje politike poudarja resolucija Gronchijeve skupine, da evropski problemi z osnovanjem vojaške zveze še niso izčrpani, treba je predvsem upoštevati tudi vprašanja politične in gospodarske združitve ter socialnega napredka Evrope.

MIŠA PAVIČEVIĆ IZROČIL ODLIKOVANJA TURSKIM ČASTNIKOM

VOJAŠKI STROKOVNJAKI SO DALI NEPREČENLJIV PRISPEVEK K RAZVOJU IN UTRDITVI ANKARSKEGA SPORAZUMA

je izjavil jugoslovanski veleposlanik v Turčiji

Ankara, 21. maja. (Tanjug). Jugoslovanski veleposlanik v Turčiji Miša Pavičević je priredil v zvezi z izročitvijo odlikovanj turškim častnikom v jugoslovanskem veleposlanstvu sprejem. Odlikovanja je poslal za turške častnike predsednik republike maršal Tito.

Sprejema so se udeležili poveljnik turških kopenskih enot general Nuredin Baransel, pomočnik ministra narodne obrambe Selahatin Selišk, načelnik generalštaba pomorskih enot admiral Zeki Ozak, poveljnik mesta polkovnik Baštun in mnogi drugi turški višji častniki.

Ob tej priložnosti je jugoslovanski veleposlanik Pavičević izjavil, da mu je v posebno čast in zadovoljstvo, da lahko izroči odlikovanja vojaškim osebnostim prijateljske Turčije v imenu predsednika FLRJ Josipa Broz-Tita.

»Vlade Turčije, Jugoslavije in Grčije,« je dejal veleposlanik Pavičević, »so daljnovidno razumele nujnost tristranskega sodelovanja za obrambo nacionalne neodvisnosti in nedotakljivosti naših držav. Vojaški strokovnjaki teh treh držav pa so dali neprecenljiv prispevek k razvoju in utrditvi ankarškega sporazuma, ki se zdaj bliža svojemu naravnemu rezultatu: preobrazbi v vojaško zvezo Turčije, Grčije in Jugoslavije. Pomembne zasluge za takšen ploden razvoj našega

V Beogradu bo sestanek Biroja mednarodne federacije rudarjev

Beograd, 21. maja. V Beogradu se bo dne 26. in 27. maja sestal Biro mednarodne federacije rudarjev. Na sestanku bodo razpravljali o ustanovitvi novega rudarskega sindikata v Posarju, položaju domačinov v rudarskih sindikatih severne in južne Rodezije, o organizaciji letošnjega kongresa mednarodne federacije rudarjev in drugih vprašanjih.

Biro sklicuje sestanek izmenoma v delih članicah mednarodne federacije rudarjev. Jugoslovanski sindikat idarjev je bil l. 1952 sprjet v to organizacijo.

je tovariš Drašković dejal, da bo italijanska vlada s takim stališčem kaj malo prispevala k evropskemu sodelovanju. Scelbova izjava le potrjuje tako presojo italijanske politike. »Po načelni soglasnosti glede zveze« — je dejal Drašković, odgovarjajoč na drugo vprašanje — »bodo besedilo sporazuma na običajni način natančneje redigirali in po mojem mnenju tu ne bo posebnih težav.«

Ko so ga zaprosili, naj pove svoje mnenje o vesti »New York Timesa«, češ da je Grčija zahtevala od ZDA, Velike Britanije in Francije, naj bi sklicale sestanek grških, turških in jugoslovanskih predstavnikov, kjer naj bi »formulirali odobritev« za sklenitev balkanske zveze, še preden bi predsednik Tito obiskal Grčijo, je Branko Drašković dejal, da o takih in podobnih zahtevah Grčije ne ve ničesar. »Besede maršala Papagosa so tako jasne, da se mi zde take vesti precej samovoljne«, je dejal predstavnik Državnega tajništva.

Ko je omenil mnenje italijanskega ministra Pacciardija v ameriškem časniku »Foreign Affairs«, češ da bi »sporazum o evropski obrambni skupnosti v italijanskem parlamentu laže ratificirali, če bi šest držav EOS sprejelo obveznosti, ki jih predpisuje anglo-ameriška deklaracija z dne 8. oktobra 1953 — naj bi Italiji izročili nadzorstvo nad cono A — in da bi tako vprašanje italijanske meje postalo evropsko vprašanje, ki bi ga lahko

sodelovanja in tako hitro uresničenje ideje o potrebi zveze med tremi balkanskimi državami imajo vojaški naših držav. Srečen sem, da lahko ob tej priložnosti v imenu predsednika FLRJ izročim jugoslovanska vojaška odlikovanja turškim vojakom v znak priznanja za njihovo prizadevanje v graditvi in razvoju prijateljskega sodelovanja med vojskama in narodi Jugoslavije in Turčije, odlikovanja, ki so izraz prijateljstva in predvsem zaupanja, ki ga narodi in vlada moje države na čelu s predsednikom Josipom Brozom-Titom goje do republike Turčije in njenega državnega vodstva, do turškega naroda in turške vojske.«

TURČIJA Libijski kralj bo obiskal Turčijo

Ankara, 21. maja (R). Radio Ankara poroča, da bo libijski kralj Idris sredi prihodnjega meseca uradno obiskal Turčijo. To je uradno objavil turški poslanik v Libiji, ki je prišel v Ankaru na redno posvetovanje s svojo vlado. Pripomnil je, da so odnosi med Turčijo in Libijo zelo prišrtni in da bodo postali še prišrtnejši.

GUATEMALA Bombe na železniški progi

Guatemala City, 21. maja (AFP). Neznanci so postavili večerj bombe na železniško progo med Puertom Barlosom in guatemalskim glavnim mestom. Ena izmed bomb je eksplozirala, ko je prihajal vlak z municijo in orožjem, ki ga je guatemalska vlada kupila od Poljske. Bomba je povzročila neznatno škodo. Oblasti so ostale bombe odstranile.

ITALIJA Atentat na sedež Združenja industrijcev

Rim, 21. maja (R). Sinoči je bila vržena ročna granata na poslojpe v Torinu, kjer je sedež Združenja industrijcev. Bomba so vrgli iz avtomobila, ki je privozil mimo poslojpe. Eksplozija je povzročila manjšo škodo, človeških žrtev pa ni bilo.

ARGENTINA Sodelovanje z Libanomom

Buenos Aires, 21. maja (AFP). V ponedeljek 20. maja bosta argentinski predsednik Peron in predsednik Libanona Chamoun podpisala dokument, s katerim bodo potrjena načela glede sodelovanja na politično-gospo-

pravočasno uredili, je Branko Drašković dejal, da Pacciardijevo gledišče ni nič boljše in nič slabše od podobnih spletk italijanskih politikov, ki samo otežkočajo pametno ureditev tržaškega vprašanja.

Spričo incidenta na jugoslovansko-bolgarski meji, v katerem so ranili nekega jugoslovanskega dečka, je zastopnik Državnega tajništva dejal, da se je jugoslovansko-bolgarska mešana komisija že sestala, ni se pa še sporazumela o tem incidentu. Jugoslovanska vlada je poslala bolgarski protestno noto, ki pa nanjo še ni dobila odgovora.

Aleksander Ranković sprejel norveškega poslanika

Beograd, 21. maja. Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Aleksander Ranković je sprejel v sredo norveškega poslanika gospoda Karla Francisa Irgensa.

FRANCOSKO-NEMŠKA SOGLASNOST O SKUPNI IZJAVI O POSARJU

V Bonnu še zmeraj s pridržkom gledajo na usodo francosko-nemškega sporazuma

Vladi naklonjeni tisk piše, da so v Strasbourgu že prebredli poglavitna nesoglasja

(Od stalnega dopisnika »Borbe«) Nemški tisk je danes na uvodnih mestih objavil poročila iz Strassburga, po katerih sta se kancler Adenauer in namestnik predsednika francoske vlade Teiljean »sporazumela o nemško-francoski deklaraciji o Posarju«. Temelj te deklaracije je van Natersov načrt. Po teh poročilih je v teku izdelava osnutka skupine francosko-nemške deklaracije, ki naj bi jo podpisala Bidault in Adenauer potem, ko bi se z njo strinjali francoska in bonnska vlada.

Ceprav še ni nobenega uradnega poročila o vsebini strasburških razgovorov, pa vladi naklonjeni tisk piše, da so že prebredli poglavitna nesoglasja. Nemčija naj bi postopoma in vzporedno z razvijanjem evropske gospodarske integracije zavzemala v gospodarskem oziru enakopraven položaj s Francijo v Posarju. Vlade ZDA, Anglije, Francije in Nemčije se zavezujejo samo, da jamčijo za evropeizacijo Posarja. Tako bi našli kompromisno rešitev. V Bonnu so te vesti sprejeli s precejšnjim presenečenjem in pridržkom. Tiskovni oddelek bonnske vlade je potrdil, da so se sporazumeli o skupni deklaraciji na podlagi Natersovega načrta. Poudaril pa je, da to še ne pomeni, da je sporazum »pred vratci«.

Predsednik Liberalne demokratske stranke (stranke vladne koalicije) Dehler je zahteval od kanclerja Adenauerja, naj ga obvesti o vsebini strasburških razgovorov, poudarjajoč, da »njegova stranka ni pripravljena žrtvovati Posarja«. V predsedstvu Socialdemokratske stranke se vzdržujejo

Ugibanja ob Edenovem prihodu v London

London, 21. maja (Tanjug). V Londonu še ugibajo, kakšen bi utegnil biti glavni vzrok prihoda angleškega zunanjega ministra Edena v London. Uradni krogi samo poudarjajo, da se bo minister Eden razgovarjal s predsednikom Churchillom, ne vedo pa še, ali bodo ob tej priložnosti sklicali izredno sejo angleške vlade, kakor se je to zgodilo pred začetkom ženevske konference, ko je Eden nenadoma prispel v London na posvetovanje.

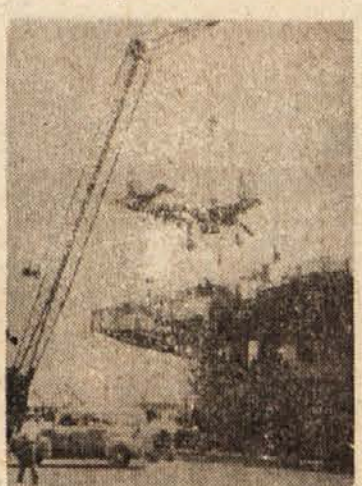
V Londonu poudarjajo, da je že skrajni čas, da britanska vlada podrobneje prouči, kaj bi bilo treba ukreniti, če se v Ženevi sploh ne bodo sporazumeli. Londonski politični krogi menijo, da bi to utegnil biti eden izmed poglavitnih vzrokov Edenovega prihoda v London. Pričakujejo, da bo predsednik Churchill sklical izredno sejo vlade. Na njej bi proučili vprašanja, o katerih razpravljajo v Ženevi, pa tudi najnovejši razvoj dogodkov v zvezi s snovanjem obrambnega pakta v jugovzhodni Aziji in na zahodnem Pacifiku.

V Londonu so še bolj zaskrbljeni spričo najnovejših nesoglasij med Veliko Britanijo in ZDA. Nekateri krogi pravijo, da so to največja nesoglasja v politiki teh dveh držav po koncu vojne, drugi pa celo menijo, da bi tak položaj utegnil slabo vplivati tudi na odnose znotraj Britanske skupnosti narodov.

HO ŠI MINHOVE ENOTE PRIPRAVLJAJO NAPAD NA HANOJ?

General Giap je poslal proti jugu štiri divizije, ki so sodelovale v bojih za Dien Bien Fu — Sto šestdeset francoskih ranjencev so doslej prepeljali v Hanoj — Velike racije, da bi napravili konec neposlušnosti Vietnamcev, ki se niso odzvali pozivu k splošni mobilizaciji

Hanoj, 21. maja (Reuter — AFP). Načelnik francoskega generalštaba Ely je odpotoval danes iz Hanoja v Sajgon, potem ko si je ogledal položaj v ustju Rdeče reke. Po vrnitvi v Francijo bo vladi poročal o ukrepih, ki bi jih bilo treba storiti, da bi zaščitili to področje pred Ho Ši Minhovimi enotami, ki ga ogrožajo z Juga in s Severa.

Ameriška letala za Indokino

Francosko poveljstvo v severnem Vietnamu sodi, da je general Giap, vrhovni poveljnik Ho Ši Minhovih enot, poslal proti jugu štiri divizije, ki so sodelovale v bojih za Dien Bien Fu. Pri tem je uporabil cesto št. 41, ki je bila nevtralizirana nekaj dni zaradi evakuacije francoskih ranjencev iz Dien Bien Fuja.

V Hanoju sodijo, da bi napad ene izmed teh starih divizij pomenil hudo nevarnost za obrambo ustja Rdeče reke. Deli Ho Ši Minhovih enot v ustju so začeli skupaj s krajevnimi enotami močno napadati francoska oporišča. Ti napadi bi utegnili pomeniti začetek velike ofenzive proti francoskim in Bao Dajevim enotam na področju Fu Lija. Te enote skušajo presecati cesto, ki veže Hanoj z važnim mestom Nam Dinom v ustju Rdeče reke.

V Hanoju je preplah. Prometna sredstva, ki odhajajo iz Hanoja, so bila večerj prenapolnjena, mnogi meščani pa pripravljajo velike zaloge konzervirane hrane. Hkrati so se potrojile prošnje glede prenosa denarja v tujnino. Sto šestdeset francoskih ranjencev so doslej iz Dien Bien Fuja pripeljali v Hanoj, danes pričakujejo prihod druge skupine ranjencev.

Vietnamska policija in vojska izvajata velike racije, da bi napravili konec neposlušnosti Vietnamcev, ki se niso odzvali pozivu k splošni mobilizaciji. Vse tiste, ki se ne bodo odzvali pozivu na mobilizacijo do 15. maja, bodo postavili pred vietnamska sodišča.

Ameriška letala za Indokino

FRANCOSKO-NEMŠKA SOGLASNOST O SKUPNI IZJAVI O POSARJU

V Bonnu še zmeraj s pridržkom gledajo na usodo francosko-nemškega sporazuma

Vladi naklonjeni tisk piše, da so v Strasbourgu že prebredli poglavitna nesoglasja

(Od stalnega dopisnika »Borbe«) Bonn, 21. maja. V Bonnu so te vesti sprejeli s precejšnjim presenečenjem in pridržkom. Tiskovni oddelek bonnske vlade je potrdil, da so se sporazumeli o skupni deklaraciji na podlagi Natersovega načrta. Poudaril pa je, da to še ne pomeni, da je sporazum »pred vratci«.

V komentarju socialdemokratskega tiskovnega oddečka je poudarjeno, da je povezovanje nemškega gospodarskega vpliva v Posarju z evropsko gospodarsko integracijo formulacija, ki v resnici nikogar ne zavezuje in ki — na svoj način — uzakonjuje sedanje stanje (»s«-daj obstaja francosko-saarska gospodarska unija).

Na splošno pa v bonnskih političnih krogih sodijo, da je bil v Strasbourgu dosežen določen napredek, na političnem področju pa s sporazum, pripominjajo pa, da so še zmerom nesoglasja glede gospodarskih vprašanj. R. Vujović

komentarjev, ker še ne razpola gajo s podatki o vsebini razgovorov, poudarjajo pa Adenauerjevo pripravljenost na koncesije in propagandni značaj objavljenih informacij. V komentarju socialdemokratskega tiskovnega oddečka je poudarjeno, da je povezovanje nemškega gospodarskega vpliva v Posarju z evropsko gospodarsko integracijo formulacija, ki v resnici nikogar ne zavezuje in ki — na svoj način — uzakonjuje

Aneksionisti so nezadovoljni z izjavami predsednika grške vlade

Demokatični tisk poudarja, da so rimskemu ekspanzionizmu zadali nov hud udarec

(Od stalnega dopisnika »Borbe«) Trst, 21. maja. — Ves tržaški tisk piše še danes o izjavah, ki jih je dal predsednik grške vlade Papagos pred nekaj dnevi dopisniku »New York Timesa« o balkanskem sporazumu in o odnosu Grčije do tržaškega vprašanja. Iredentistični tisk izraža nezadovoljstvo, ker Grčija ne podpira italijanskega prizadevanja za enostransko ureditev tržaškega vprašanja. Iredentistični »Giornale di Trieste« piše, da zadržanje grške vlade, ki ne podpira stališče obeh prizadetih strank, Italiji ni po godu. Monarhistično glasilo »La Pa-

tria« odkrito piše, da je grško-turško-jugoslovanska vojaška zveza »v nasprotju z italijanskimi interesi in zahtevami«. »Primorski dnevnik« in neodvisni »Corriere di Trieste« pa poudarjata, da so nade italijanske vlade, da bo Grčija podprla njeno prizadevanje za enostransko ureditev tržaškega vprašanja, doživele hud udarec. M. Petrinčić

Fechteler v Atenah

Atene, 21. maja (AA). Danes popoldne je prispel v Atene poveljnik čet atlantskega pakta v jugovzhodni Evropi admiral William Fechteler. Fechteler bo v spremstvu generala Kendalla, šefa glavnega štaba v Smirni, obiskal predsednika grške vlade maršala Papagosa in se udeležil konference generalnih štabov treh armad.

Angleški protest

Moskva, 21. maja (AFP). Angleško veleposlanstvo v Moskvi je izročilo sovjetskemu zunanjemu ministru protestno noto, v kateri v celoti zavrača sovjetske obtožbe o vohunski dejavnosti pomočnika angleškega vojnega atašeya v Moskvi majorja Landona. Pred nekaj dnevi so sovjetske oblasti zahtevale, naj Landona odpokličejo; ker se je baje ukvarjal z vohunstvom.

Podpredsedniki Evropskega sveta

Strasbourg, 21. maja (AFP). Danes popoldne so izvolili šest podpredsednikov Posvetovalne skupščine Evropskega sveta. Izvolili so predstavnika nemške krščanske socialne unije Von Brentana, angleškega liberalca lorda Laytona, italijanskega demokristjana Boggiana Pica, švedskega socialnega demokrata Elm-grena, turškega demokrata Eteja in holandskega socialista Van Natersa.

Volilna zmaga Sing Man Rija

Seul, 21. maja (AFP). Na parlamentarnih volitvah v Južni Koreji je liberalna stranka predsednika Sing Man Rija dobila 109 mandatov, nezavici na 73, stranka manjšine pa 6 mandatov.

Z VSEH STRANI SVETA

TURČIJA Libijski kralj bo obiskal Turčijo

Ankara, 21. maja (R). Radio Ankara poroča, da bo libijski kralj Idris sredi prihodnjega meseca uradno obiskal Turčijo. To je uradno objavil turški poslanik v Libiji, ki je prišel v Ankaru na redno posvetovanje s svojo vlado. Pripomnil je, da so odnosi med Turčijo in Libijo zelo prišrtni in da bodo postali še prišrtnejši.

GUATEMALA Bombe na železniški progi

Guatemala City, 21. maja (AFP). Neznanci so postavili večerj bombe na železniško progo med Puertom Barlosom in guatemalskim glavnim mestom. Ena izmed bomb je eksplozirala, ko je prihajal vlak z municijo in orožjem, ki ga je guatemalska vlada kupila od Poljske. Bomba je povzročila neznatno škodo. Oblasti so ostale bombe odstranile.

ITALIJA Atentat na sedež Združenja industrijcev

Rim, 21. maja (R). Sinoči je bila vržena ročna granata na poslojpe v Torinu, kjer je sedež Združenja industrijcev. Bomba so vrgli iz avtomobila, ki je privozil mimo poslojpe. Eksplozija je povzročila manjšo škodo, človeških žrtev pa ni bilo.

ARGENTINA Sodelovanje z Libanomom

Buenos Aires, 21. maja (AFP). V ponedeljek 20. maja bosta argentinski predsednik Peron in predsednik Libanona Chamoun podpisala dokument, s katerim bodo potrjena načela glede sodelovanja na politično-gospo-

AVSTRILIJA Spor s sovjetskim visokim komisarjem

Dunaj, 21. maja (Tanjug). Spor med avstrijsko vlado in sovjetskim visokim komisarjem Iljičevom, ki je že dobil mednarodni značaj, je še nadalje v središču političnega dogajanja v tej državi. Pričakuje se, da se bo s tem ukvarjal tudi Zvezni kontrolni svet na prihodnji seji. Ameriški minister Dulles je namreč brozovano obvestil namestnika visokega komisarja ZDA Yosta, naj zahteva, da to vprašanje postavijo na dnevni red Sveta. Podobne korake je pričakovati tudi iz Londona.

JUŽNA KOREJA Neuradni rezultati volitev

Seul, 21. maja (AFP). Po neuradnih podatkih je pri volitvah v Južni Koreji Liberalna stranka predsednika Sing Man Rija dobila 107 mandatov, medtem ko je opozicijska Nacionalistična demokratska stranka dobila 18 mandatov. Stranka neodvisnih 74, ostale stranke pa šest mandatov. Sodiijo, da je večina poslancev Neodvisne stranke sovravno razpoložena proti predsedniku Sing Man Riju.

VELIKA BRITANIJA Okoli iranskega petroleja

London, 21. maja (Tanjug). Po vrnitvi britanskih in ameriških predstavnikov, ki so se pogajali v Teheranu z iransko vlado o bodočem izkoriščanju iranskega petroleja, se bodo člani petrolejskega konzorcija spet sestali v Londonu. Danes ali jutri pričakujejo v Londonu prihod odpravnik poslov britanskega veleposlanstva v Teheranu

AVSTRILIJA Spor s sovjetskim visokim komisarjem

Dunaj, 21. maja (Tanjug). Spor med avstrijsko vlado in sovjetskim visokim komisarjem Iljičevom, ki je že dobil mednarodni značaj, je še nadalje v središču političnega dogajanja v tej državi. Pričakuje se, da se bo s tem ukvarjal tudi Zvezni kontrolni svet na prihodnji seji. Ameriški minister Dulles je namreč brozovano obvestil namestnika visokega komisarja ZDA Yosta, naj zahteva, da to vprašanje postavijo na dnevni red Sveta. Podobne korake je pričakovati tudi iz Londona.

JUŽNA KOREJA Neuradni rezultati volitev

Seul, 21. maja (AFP). Po neuradnih podatkih je pri volitvah v Južni Koreji Liberalna stranka predsednika Sing Man Rija dobila 107 mandatov, medtem ko je opozicijska Nacionalistična demokratska stranka dobila 18 mandatov. Stranka neodvisnih 74, ostale stranke pa šest mandatov. Sodiijo, da je večina poslancev Neodvisne stranke sovravno razpoložena proti predsedniku Sing Man Riju.

VELIKA BRITANIJA Okoli iranskega petroleja

London, 21. maja (Tanjug). Po vrnitvi britanskih in ameriških predstavnikov, ki so se pogajali v Teheranu z iransko vlado o bodočem izkoriščanju iranskega petroleja, se bodo člani petrolejskega konzorcija spet sestali v Londonu. Danes ali jutri pričakujejo v Londonu prihod odpravnik poslov britanskega veleposlanstva v Teheranu

AVSTRILIJA Spor s sovjetskim visokim komisarjem

Dunaj, 21. maja (Tanjug). Spor med avstrijsko vlado in sovjetskim visokim komisarjem Iljičevom, ki je že dobil mednarodni značaj, je še nadalje v središču političnega dogajanja v tej državi. Pričakuje se, da se bo s tem ukvarjal tudi Zvezni kontrolni svet na prihodnji seji. Ameriški minister Dulles je namreč brozovano obvestil namestnika visokega komisarja ZDA Yosta, naj zahteva, da to vprašanje postavijo na dnevni red Sveta. Podobne korake je pričakovati tudi iz Londona.

JUŽNA KOREJA Neuradni rezultati volitev

Seul, 21. maja (AFP). Po neuradnih podatkih je pri volitvah v Južni Koreji Liberalna stranka predsednika Sing Man Rija dobila 107 mandatov, medtem ko je opozicijska Nacionalistična demokratska stranka dobila 18 mandatov. Stranka neodvisnih 74, ostale stranke pa šest mandatov. Sodiijo, da je večina poslancev Neodvisne stranke sovravno razpoložena proti predsedniku Sing Man Riju.

VELIKA BRITANIJA Okoli iranskega petroleja

London, 21. maja (Tanjug). Po vrnitvi britanskih in ameriških predstavnikov, ki so se pogajali v Teheranu z iransko vlado o bodočem izkoriščanju iranskega petroleja, se bodo člani petrolejskega konzorcija spet sestali v Londonu. Danes ali jutri pričakujejo v Londonu prihod odpravnik poslov britanskega veleposlanstva v Teheranu

NAFTNI VRELCE BLIZU ZAGREBA

Strokovnjaki računajo, da je samo na področju Dugega sela v zemlji približno milijon ton zelo dobre nafte

Visoki stolpi na naftnih poljih pod Moslavaško in Zagrebško gorjo se čedalje bolj približujejo mestu. Zadnji že stoji v Sessvetskem Kraljevcu, kakih 10 km od Trga republike. Strokovnjaki upajo, da bodo v kratkem črpali tu iz zemlje nafto, za kar je že vse pripravljeno. V zemlji blizu Zagreba je po mnenju strokovnjakov na milijone ton nafte. Na griču nad Dugim selom, med vinogradi in njivami, so jo že našli, drugod pa jo pridno iščejo. Dvakrat so že zaman vrtali v zemljo, toda to delavcem ni vzelo poguma. Na nekem kraju so morali vrtati 1.752 m globoko, da so prišli do nafte. Precej bogate vrelce so našli kot rečeno v Dugem selu, pičilih 20 km od Zagreba.

Strokovnjaki računajo, da je samo na področju Dugega sela v zemlji približno milijon ton zelo dobre nafte. Razen ostalih derivatov pridobivajo iz nafte kakih 12% bencina, 12% petroleja in 13% plinskega olja. Vsem ko so vrtali v Dugem selu v zemljo, so se geologi ukvarjali z geofizičnim snemanjem v Sessvetskem Kraljevcu in na vsem področju od Zagrebske gore do Dubrave.

Ugotovili so, da je nafta tudi pod Zagrebško gorjo. Tu upajo priti do nje v treh mesecih. V začetku prihodnjega leta bodo začeli vrtati zemljo tudi na Borongaju, pozneje pa še na Lučkem in v Podsusedu.

Strokovnjaki računajo, da bodo v Sessvetskem Kraljevcu

Ena izmed vrtn, pripravljena za eksploatacijo

naleteli na nafto v globini od 900 do 3.000 m in da je je tudi tu približno milijon ton. Podjetje »Naftaplina« je lani dalo našim rafinerijam kakih 130.000 ton nafte, letos pa je bodo načrpal še 45.000 ton. Za prihodnje leto računajo že z 215.000 tonami, čez nekaj let pa bi je »tgnili načrpati že blizu pol milijona ton letno.

Zagreb bo imel od nafte še posebno korist. V zemlji so namreč velikanske količine plinov. Računajo, da jih je samo v Dugem selu v globini 800 do 930 m milijon kubikov. Pri vsakem kubiku nafte bodo dobili v začetku 160, pozneje pa nad 200 kubikov metana, butana in drugih plinov. Sedanja potrošnja plina v Zagrebu znaša kakih 25.000 kubikov, samo Janji lipi bi ga pa lahko dobili dnevnih kakih 70.000 kubikov. Treba bo samo zgraditi za projektirani plinovod Janja Lipa—Zagreb—Sisak.

Predstavniki tujih sindikalnih organizacij na obisku v Jugoslaviji

Reka, 21. maja — Te dni se mude na Reki predstavniki sindikalnih organizacij Zahodne Nemčije, Danske in Švedske, ki so gostje naših strokovnih sindikatov. Na povabilo Centralnega odbora kmetijskih delavcev Jugoslavije je prispela v Opatijo delegacija sindikata kmetijskih delavcev Danske, ki bo ostala 15 dni v naši državi. Medtem ko obiskala posamezne kraje na Hrvaškem, v Sloveniji in Srbiji, da bi se seznanila z našimi kmetijskimi in delovnimi uspehi kmetijskih in kmečkih delovnih zadrug.

Doktor ali zdravnik?

Iz tiska povzemamo, da je odbor za prosveto Zveznega sveta sprejel osnutek zakona o univerzah, ki določa, da si kandidati pridobijo doktorat na podlagi znanstvene disertacije, kar velja tudi za študente, ki so dokončali medicinsko fakulteto.

Znano je, da je med našim ljudstvom za uspešno zdravniško službo naziv »doktor« zdravniku nujno potreben. Če bi ta naziv odpravili, bi nastala v zavesti našega ljudstva nezaželena razlika, saj so naši ljudje tako vajeni nazivati zdravnike »doktor«, da bi se tega telega odvadili. Pri nas in v večini dežel naziv doktor v običajnem pogovoru ne pomeni akademske stopnje, potrebne človeku, pač pa delovni naziv človeka, ki takšno pomoč ljudem nudi. Naši ljudje se še dobro spominjajo mazačev in raznih čarodejev. Če pa bi imeli dve kategoriji zdravnikov, ene nazivom, druge pa brez njega, bi bilo težko prepričati prav tiste ljudi, ki jih hočemo odvrniti od mazačev, da lahko zdravnik brez naziva doktor nudi bolniku enako strokovno pomoč kakot zdravnik s tem nazivom. To bi zlasti negativno vplivalo na tiste mlade ljudi, ki zaradi tradicij in navad med našim ljudstvom ne bi mogli uspešno opravljati svojega človekoljubnega dela.

Vsi študentje, ki so med vojno in po njej končali v naši državi medicinske študije, so si pridobili naziv doktor brez disertacije. Rodovi, ki bi bili diplomirani po uveljavljenju tega zakona, bi si pridobili ta naziv na podlagi doktorske disertacije. Tako bi se razlikovali ne le tisti, ki so bili diplomirani med vojno in po njej, marveč tudi sedanjí rodovi, med katerimi ni nobene razlike. Če bi sprejeli ta predlog, bi bili prizadeti tisti, ki študirajo v enakih pogojih, kakor tisti, ki so bili diplomirani, preden je bil zakon uveljavljen. Znanstvena raven študiranja ni tako različna, da bi upravičevala takšen ukrep, marveč je celo na višji stopnji. Ukinitev naziva doktor splošne medicinske bi pomenila za naše zdravnike in fakultete nekakšno degradacijo v primerjavi z medicinskimi fakultetami v drugih deželah. Če bi sprejeli ta predlog, bi imeli dve skupini zdravnikov, prvo v medicinskih središčih, na kliničnih in inštitutnih fakultet, ki bi lahko opravljala znanstvena dela in disertacije, velikanska večina drugih zdravnikov, ki bi delali med ljudstvom in ki bi najbolj pogrešali naziv doktor, pa ne bi imela ne pomožnih sredstev, ne časovne možnosti za znanstveno delo in doktorsko disertacijo, če prav bi ji bila iz navedenih razlogov nujno potrebna.

Združjenje študentov medicine na podlagi naštetih vzrokov meni, da bi moral naziv doktor splošne medicine ostati za študente, ki so dokončali medicinsko fakulteto, tisti, ki bi hoteli postati znanstveni delavci, pa naj bi dobili naziv »doktor medicinske znanosti« na podlagi znanstvenega dela. Tako bi imeli doktorati na drugih fakultetah višjo znanstveno stopnjo, kakor doktor splošne medicine.

Združena študentov medicine Beograda, Ljubljane, Sarajeva, Skoplja in Zagreba

Valuta	Ljubljana	Zagreb	Sred. drž.	azlo v %
1 ameriški dolar	899.48	890.—	890.38	189.79
1 angleški funt	2.380.—	2.350.—	2.350.22	183.36
100 nemških mark	18.325.81	18.800.—	18.874.47	180.94
100 belg. frankov	2.650.—	2.760.—	2.750.35	369.39
100 franc. frankov	—	—	287.—	211.50
100 švic. frankov	—	17.750.—	17.750.18	158.38
100 lit. lit	126.—	117.51	125.54	161.54
100 lit. STO	—	115.—	115.—	139.58
100 holand. forintov	20.724.63	20.800.—	20.790.08	163.94
100 šved. kron	—	16.535.—	16.535.—	185.13
1 egipt. funt	—	1.871.—	1.875.19	116.74
1 obr. dolar Avstrija	812.—	812.—	812.18	170.73
1 obr. dolar Danska	695.—	695.—	695.—	131.67
1 obr. dolar Norveška	—	650.—	650.—	116.67
1 obr. dolar Grčija	—	721.10	723.04	141.01
1 obr. dolar Turčija	615.59	620.—	619.89	106.63
1 obr. dolar Izrael	—	608.—	611.61	103.87

Pripombe: Promet je bil malenkosten, edini večji zaključek v USA dolarjih. Tečaj so se gibali v Ljubljani nekoliko iznad zadnjega povprečnega tečaja, popustil je samo tečaj za belg. frank, ki pa je še vedno daleč iznad paritete za ostale čvrste devize. V Zagrebu je bila tendenca čvrstejša in so se skoraj vse devize okrepile.

En dan v središču letalske akademije

Zakaj so se odločili za letalstvo — Kinofotomiraljez poravnava »spor« — Polet na progi Beograd—London ali New York... na površini nekaj kvadratnih kilometrov

Ta zgodba o komandantu neke letalske akademije je sodi v minulo. Nas nedavni obisk v šoli nas je napočil, da smo jo oteli pozabi. Bila je pomlad, nedelja, aprila 1941. Takrat so prvi bombardirali Beograd. »Štuke« so metale bombe in mesto mitraljirale. Si rene so tulile, ljudje so v paniki bežali na vse strani. Eskadrila lovcev »Ika-3« se je prvokrat spopadla z Nemci. Komaj se je komandir dvignil, je sestrelil nemško letalo »Messerschmidt«. Nj trajalo dolgo, že je bil tik za drugim. Tudi drugo nemško letalo je zadel, da se je vnelo in strmoglavilo na tla.

Bombe so padale, eskadrila lovcev »Ika-3« pa je nadaljevala boj. Komandir se je potem spopadel z brzim »Heinkelom«. Ljudi to nemško letalo je sestrelil. Tedaj pa je njegovo telo klonilo. Po roki mu je pritekla kri. Čeprav ranjen, se je srečno spustil na tla v bližini Zemuna. To je samo izrezek iz zračnih bojev nad Beogradom in kratka zgodba o komandirju eskadrile »Ika-3«, zdaj komandantu letalske akademije Savi Poljancu, ki svoje boje in letalske izkušnje posreduje rodu mladih goincev.

Mnogo je zgodb o pilotih v našem letalstvu. Morda so te zgodbe delni odgovor na vprašanje, zakaj so se mladi gojenci odločili za letalstvo. Na to vprašanje sami odgovarjajo različno. Ta pravi, da je nekoga dne sedel v jedrnatu letalu in se dvignil v zraku višave, potlej pa ga je prevzela strast in sklenil je postati pilot. Drugi je razmišljalo letalih in letanju, pa je kot učitelj zapustil šolo in se vpisal v letalsko akademijo. Mnoge je prevzela želja po neznanem, po razburljivih doživetjih. O vseh pa bi lahko rekli, da niso hoteli

služiti ne v pehoti, ne v artileriji, da jih je najbolj mikalo letalstvo.

Preden začne pilot sam letati, mine precej časa. Najprej letata po dva in dva s šolskim letalom. Seveda pa ne po dva s jena. temveč v vsakem letalu n

Reaktivna letala se vračajo v svojo bazo

gojence in en izkušen pilot, ki bodočega pilota sprti učj pilotiranja. Šele pozneje pridejo na vrsto poleti s pravimi bojnimi letali. Komandir eskadrile i komandant polka pa stojita na komandnem mestu na tleh in vodit letanje. Prek radijske postaje dobivajo piloti navodila. Če napravi pilot napako v višini, jo lahko popravi. D. ga čna je stvar, če jo napravi, ko se spušča. Tedaj se utegne zgoditi nesreča. Komandir daje začetniku prek radijske postaje s tal sprti natančne napotke, kako mora

Da bo meso in mleko cenejše

Zivina, ki je že tri zime preživela v mrazu, je čedalje bolj odporna in donosna

Ponoviče pri Litiji Tik ob zasavski progi med Litijo in Savo je državno posestvo Ponoviče, kj ga je zadnja leta obiskalo precej strokovnjakov in tudi veliko števil kmetov iz raznih krajev. Posebnost na tem posestvu so predvsem znanstveni poizkusi o vztrajnosti živine na mrazu. Že tri zaporedne zadnje zime je del goveda preživel v odprtem hlevu v popolnem mrazu. Po cele tedne se blato ni stajilo in včasih je srebro v toplotnih zdrknilo celo na štiri stopinje pod ničlo. V takem mrazu živina povsem normalno živi. Štiri krave so se v takem mrazu celo otelle. Z gosto dlako so se tudi telice kmalu privadile taki temperaturi in pokazale živahnost in bistrost.

O teh poizkusih precej govori kmetje v okolici. Vendar ne gre za zmanjševanje stroškov pri gradnjah in vzdrževanju hlevov. Čeprav je tudi v tem nekaj, marveč za to, da bo živina bolj odporna, bolj zdrava, da bo bolj izrabila zaužito hrano, da bo imela čimveč mleka in mesa.

Za slovenskega kmeta in za celotno gospodarstvo je živinoreja zelo važna. Živina je za kmeta, kar je stroj v tovarni. Med industrijskim prebivalstvom pa je precej (in tudi upravičeno) kritike, da je meso predrago. Isto pravijo za mleko. Kmetje pa trdijo prav nasprotno, češ da je poceni. Ne oziraje se na ene in re na druge pa trdijo ekonomisti nekaj tretjega, in sicer, da bo meso cenejše samo takrat, ko bo več tistih, ki prodajajo, kot tistih, ki kupujejo.

Strokovnjaki Kmetijskega znanstvenega zavoda v Ljubljani trdijo, da govedo v kulturnem svetu postaja vedno bolj melkužno, slabotno in malo donosno, to pa zaradi nepravilnega gojenja. Mnogi, zlasti mali kmetje z eno ali parom krav, ki jim pomenijo vir življenja, skrbno zamašijo pozimi vsako odprtino v hlevu. Živina v takem pretoplem zelo slabem, nezdravem zraku postane slabotnejša, ne žre rada in se ob vsaki priliki prehladi.

Veterinarji trdijo, da je za govedo najprimernejša temperatura 10 stopinj toplote, to je takrat, ko po navadi nosimo lahke plašče. Laže pa se živina vsekakor prilagodi mrazu nego vročini. O govedu v odprtem hlevu v Ponovičah je bil marsikateri kmet pred leti trdno prepričan da bo zaradi mraza zbolelo in poginilo ter da bo predvsem slabotnejše. Izkazalo pa se nasprotno. Priro-

da je takoj poskrbela za potrebno: pod kožo se je nabrala plast masti, dlaka se je zgostila, oživel so na pol zakrneli organi in in govedo se je počutilo vse boljše. Mrazu so ga prilagojevali postopoma. Poleti se živino poslali v planine, kjer se je privadila dežju, vetru in hladnejšim nočem. Zato je tudi prva jesenska slana in mraz v hlevu ni iznail.

Naredili so zelo precizne poizkuse. Na primer telice iste starosti, iste pasme in celo istega očetovstva so razdelili: nekatere v topel in druge v mrzel odprti hlev. »ovsod je bil« skrba enaka do vseh podrobnosti: ista količina in vsebina krme, isti urnik, isto napajanje mrzli Savi itd. Telice v hladnem hlevu so bile pri tej strogi, enaki negi povpreč za celih 12 kg težje.

Prav tako je bilo pri kravah. Količina mleka se je sukala okoli 4.000 litrov letno, prav tako pri onih v mrzlih, kot onih v toplih hlevih. Kot dio nekateri veterinarji, je glavnr prednost v tem, d. je ta živina bolj zdrava, da bo izkoristi in prebavi zaužito krmo.

Sedanji odprti hlev je odprt samo z ene strani, tako da ni prepaha in tudi temperatura je v hudem mrazu precej blažja v hlevu kot zunaj. V prihodnjem letu bodo take poizkusne postaje naredili tudi za druge pasme našega goveda na Gorenjskem, Štajerskem, Dolenjskem in v drugih krajih republike. Menijo da se bo tako z letno pašo kot tudi v stalnem bivanju na svežem, čeprav mrzlem zraku, naša živina lahko precej izboljšala in dajala več mesa in mleka. K. M.

TRŽNE INŠPEKCIJE HODIJO MIMO PROBLEMOV Z ZAVEZANIMI OČMI

Inšpekcija tržišča je v sedmih letih svojega obstoja opravila ogromno delo. Kljub težavam, izvirajočim iz sistema administrativnega gospodarstva, in kljub težavam zaradi premalo izkušenega kadra, je inšpekcija precej pripomogla k normalizaciji razmer na našem tržišču. V novem gospodarskem sistemu je postalo njeno delo še važnejše, po svojem obsegu pa znatno širše, saj nadzira poslovanje na področju blagovnega prometa in storitev vseh gospodarskih organizacij. S tem pa je postalo delo inšpekcije tržišča tudi težavnije in marsikje se inšpekcije še ne znajdejo. Problemov, kj bi se jih morali lotiti, pa je veliko.

OBŠIRNE NALOGE

Delokrog inšpekcije tržišča je, skladno z novimi gospodarskimi predpisi, znatno obsežnejši. Res pa je, da se inšpekcije marsikje še v preveč ukvarjajo z majhnimi, drobnimi vprašanji, namesto da bi posegale v jedro problemov. To je zlasti v trgovini. Vsa drobna kontrola poslovanja v trgovini, je danes stvar potrošnikov samih. Inšpekcije tržišča naj bi se lotovale predvsem tistih stvari, ki potrošniku niso dosegljive. Rečimo — monopolizma nekaterih podjetij.

Podjetje »Sanolabor« v Ljubljani je edino podjetje te vrste za vso Slovenijo. Zato je do pred kratkim lahko svobodno določalo cene. Monopolistično določanje cen tega podjetja je prepoveda šele intervencija inšpekcije tržišča.

V mnogih trgovskih podjetjih pa obstoji odpor proti vkladitvi poslovanja z novimi gospodarskimi predpisi. Tako se v Ljubljani podjetja krčevito upirajo decentralizaciji. Marsikomu je morda nerazumljivo zakaj. Toda, prav sistem poslovanja posameznih poslovalne to poljsnjuje in dejstva, ki jih je ugotovila ljub-

ljanska Inšpekcija tržišča, prav tako. Posamezne poslovalnice so danes samo finančno zadožene napram centrali. Toda, kako je možno, da so se ob letni inventuri pri poslovalnicah nekaterih ljubljanskih podjetij pojavili manjki, večinoma pa viski? Če je od desetih poslovalnic enega podjetja sedem izkazalo ob bilanci viski, tri pa manjko, je opravičen sum v malverzacijo. Majhen manjko je vsekakor mogoše poravnati, če je bil do jansko dosežen viski, ki je postvovalj ali vsem uslužbenecem določene poslovalnice prinesel neopravičeno dohodke. Seveda je take malverzacije težko dokazati. Toda vprašanja manjkov in viskov v poslovalnicah se je Trgovinska inšpekcija MLO Ljubljane čelo lotila in ko bodo ta vprašanja podrobneje raziskali, bo verjetno prišlo na dan še marsikaj zanimivega.

Tudi vprašanja cen inšpekcije se ne posevečajo dovolj skrbli. Res da velja za določanje cen osnovni princip ponudbe in povpraševanja, razen glede cen ki so administrativno določene. Vsakršnokoli vmešavanje in določanje cen s strani inšpekcije je bilo nepravilno in bi nasprotovale inšpekciji gospodarski politiki. Toda inšpekcije tržišča bi lahko kljub temu pri preučevanju podjetij ugotovljale napake in pomankljivosti poslovanja in vse okoliščine, ki vplivajo na dvig cen. Pri tem bi morale z vodstvom podjetja tudi razpravljati o teh vprašanjih in predlagati tudi ustrezne ukrepe za znižanje cen. Samo ugotavljanje prekuševanja, nepotrebnega prehajanja blaga iz rok v roke, je premalo, čeprav je to tudi važna naloga.

Republička inšpekcija tržišča meni, da bi inšpekcije morale tesneje sodelovati z upravljali oblastmi pri izdajanju obrtnih dovoljenj in v analizi stanja obrtniškega sodelovanja. Prav gotovo je, jo važno področje dela inšpekcije tržišča, čeprav imajo ponekod svoje poglavitno delo odločevanje šušmarstva. Vendar pa je prav pojav šušmarstva marsikje do danes nesposobnosti državnih gospodarskih podjetij ki ne znajo s konkurenco na trgu izpodrediti šušmarje. Če bi n v katerokoli podjetju inšpekcija znala izdelovati gens kravate ali šale, kot jih je v Ljubljani znala izdelovati gens nekera direktorja, ali če bi otroške izračne podjetje prekušale izdelke šušmarjev, ali če bi nekdo nadfletel znano tako organizirati voditi tako strož nadzor nad porabljenim materialom in izdelovati tako ukusne predmete, kot je s svojimi izdelki znal izdelati ljubljanski ševlar, sicer šušmar, bi s konkurenco na trgu lahko novsem onemogočila šušmarje, ki danes uspešno konkurirajo državnim podjetjem in obrtnikom.

TEŽAVA DELA

Danes ima inšpekcija tržišča tako široko področje dela, da se na njem inšpektorji skoraj ne morejo spoznati. Marsikje niso kos svojim nalogam, tam kjer so strokovno neoposobljani, pa jih je premalo. Ljudski odbor in inšpekciji ne posevečajo dovolj skrbni in premalo skrbijo za dvig kvalitete dela. Marsikje povzroča težave tudi nestalnost osebja, saj inšpektorji zaradi svojega dela niso priljubljeni. Marsikateri se prav zaradi tega odločijo za drug poklic. Tiste, ki pokazujejo pri svojem delu uspehe pa ljudski odbori večkrat premeste k drugemu delu, kar je seveda napaka. Največje težave pa povzroča dejstvo, da so inšpektorji navadno preveč popustljivi in preveč verjamejo raznim pojasnilom. To pa se dogaja navadno zato, ker tudi sami niso preveč gotovi, kako predlagati urejajo problem, ki ga obravnava.

In še nekaj je inšpekcije tržišča danes marsikje še premalo ukrepajo in ne dajajo na podlagi analize problemov za rešitev posameznih problemov. Samo v Ljubljani in še v nekaterih krajih so začeli probleme podrobno preučevati in jih ovaditi vti od vseh strani. To pa je edini način, ki bo koristil našemu gospodarstvu. Lovljenje za drobnimi problemi brez podrobnejših študij, bo moglo prinesiti trajnejših koristi. R.

Slobodan Vujičić

BESEDA O MALOMEŠČANSKIH FILMSKIH AGITKAR

„KULTURA“ PESTI

Karel Putrih: Kompozicija I

VOĐSTVO PO RAZSTAVI PETNAJSTORICE

Danes, v soboto 22. maja ob petih popoldne bo strokovno vodstvo po veliki umetnostni razstavi v zgornjih prostorih Moderne galerije. Vodil bo akad. slikar-razstavljevec Stane Kregar.

Kulturne beležke

RAZSTAVA SODOBNE JUGOSLOVANSKE GRAFIKE V MARIBORU

V četrtek popoldne je bila v Umetnostni galeriji v Mariboru otvoritev razstave 60 listov jugoslovanske grafike, ki jo prireja Zveza sindikatov Jugoslavije v sodelovanju s republikami društvi likovnih umetnikov.

Razstava bo potovala po Sloveniji izven Ljubljane in bo obiskala vse svoje centre. V Mariboru bo ostala do petih dni junija. Na razstavi so zastopane zelo različne grafične tehnike, lesorez, linorez, jedkanec, suhe igle, barvne litografije itd. Za naslov pove, da razstavlja umetniki iz vse države, 18 grafičarjev slovenskih. Vsa razstavljena dela so delo med najboljšimi stvaritve domačega sodobnega likovnega ustvarjanja; kažejo izredno izrazno moč in tehnično znanje jugoslovanskih umetnikov, ki so se (kakor na primer ob razstavi lesorezov »Xylon«) kot enakovredni uvrstili med svetovne mojstre.

Grafika, tiskanje s pomočjo umetno pripravjenih plošč, je tista panoga umetnosti, ki že od starih časov dalje terja tudi dober del rekovskega znanja. Nekako je v zvezi s tiskarstvom in sploh s plemenito obdelavo materiala. Brez dvoma so s to mislilo - v starem in modernem pomenu - jugoslovanski sindikati privedli razstavo v delavskem Mariboru, ki bo gotovo v množičnem obiskom dokazal svojo zavednost. Še nekaj je treba omeniti. Grafika je od nekdaj imela tudi poseben demokratičen pomen. Pred stoletji so umetniki iz grafične liste uporabljali kot letake in z njimi širili napredne ideje. Razen tega so grafični listi zaradi večjega števila oddisov conejli od ostalih umetnin in zato posebej sposobni da širijo čut za likovno umetnost med množicami.

Doslej je bilo na majskega festivala študentov zagrebške Univerze nekaj uspešnih prireditev. Po glasbenem večeru so študentska društva Ivan Goran Kovačić, »Josa Vlahoviča« in društva študentov iz Primorja in Istre ter Zadra privedli večer zborovske pesmi. Razen tega so privedli literarni večer književnikov iz vrst študentov.

V okviru majskega festivala so privedli tudi razstavo del študentov Akademije za likovno umetnost. Studente kulturne skupine so nastopile tudi po ranih delovnih kolektivih ter za enote JLA.

Poleg kulturno umetniškega programa bodo med majskega festivala študenti privedli po fakultetah predavanja o raznih strokovnih vprašanjih.

Organizatorji mednarodnega festivala gledališke umetnosti so poudarili komisiji za kulturne stike s tujino, naj bi Jugoslavija nastopila na festivalu s komedijo Marina Dražića »Dundo Maroje« v izvedbi Jugoslovanskega dramskega gledališča, ki bo nastopilo tudi na mednarodnem gledališkem festivalu v Parizu. Komisija za kulturne stike je načelno privolila. Če bodo namreč pogojni isti, kot za gostovanje na pariskem festivalu, bodo ponudbo dokončno sprejeli.

V Parizu so te dni izdali prvi »Vodč« po Jugoslaviji v francosčini. Knjiga obsega okrog 400 strani, nastanila pa so jo v 10.000 izvodih. Razen splošnega turističnega in zgodovinskega ter zemljepisnega dela je v vodču prikazano tudi kulturno in gospodarsko življenje v naši državi.

V Beogradskem narodnem pozorišču bo drevi premiera dela sodobnega ameriškega pisatelja Elmeria Kaceja »Sanjač«. Delo je režiral dr. Hugo Klein, inženirjal Miroslav Denić. Kostume pa je zasnovala Milica Babić-Jovanović.

V drami Miroslava Križevca »V agoniji«, ki so jo te dni urizirali v Nišu, sta gostovala tudi prvaka beograjske in ljubljanske Drame Ljubla Jovanović in Sava Severjava. Ob tej priliki so odprli razstavo »Križevca na odru«.

Ze prva dva koncerta, ki so jih jugoslovanski umetniki privedli na Dunaju v okviru Tedna jugoslovanske glasbe je publika toplo sprejela, prav tako pa tudi kritike nekaterih avstrijskih časnikov. Tako piše časnik »Das kleine Volksblatt«, da je v sodobni jugoslovanski glasbi čutili čvrsto povezanost z ljudstvom, da dela niso izumetničena temveč da izvirajo iz resničnih umetniških čustev. »Neue Wiener Tageszeitung« poudarja da je jugoslovanska glasba zrasla iz ljudstva ter se znebila eksperimentiranja. Kritiki piše, da je pri poslušalcih naletela na čudovit odziv.

V Jugoslovanski galeriji v Parizu bodo odprli 1. junija razstavo del slikarja Nikole Martinosega.

Glavna junaka: dva meča.

Sučeta jih On - Stewart Granger. Scaramouche. In drugi On - markiz de Malns.

Glavni junakinji: Ona - očarljiva plenkinja In druga Ona - ognjevitka dedelasa Igralka.

Vsebinska: najprej strašno razočaranje, kajti On in Ona sta brat in sestra. Toda v blagor drugi Njej - Igralki, ki Ga lahko ljubi vsaj do konca filma. Tedaj pa se lakaze, da On in Ona nista brat in sestra, ampak da sta si brata On in drugi On, naka se On in Ona lahko vzmeta. Malenkost, kajti ognjevitka Igralka je ljub naslednjega. Njega, in da ostane film dosledno v svoji politični sferi, je to sam samcati mladi Napoleon. On, namreč Stewart Granger, nastopi kot zastopnik mešanstva tudi v parlamentu in je sploh začetnik francoske revolucije. Drugi On pa je intimni prijatelj Marije Antoinette in - kar se revolucije tiče - je jasno, da to stvar odločilo plemiči med seboj ali bolje, zakonski in nezakonski sin markiza de Malnsa. Buržuj so zgolj preplašena čreda ovac, kajti ne znajo se sabljati. Ljudstvo pa žveči čebulo in klobase in se reži scaramouchevskim burkam. Ker pa imata On in drugi On prirojeno slušujo, da sta brata, drug drugega ne zakolje in se tako lahko francoska revolucija v redu razvija.

Skratka: čez rob človeške pameti. Zgodba o aščajnem Pavlihu-Scaramouchu, o klasičnem liku tedanje pantomime, se spremeni v ameriški interpretaciji v eno najboljši neinteligentnih filmskih predstav, v kateri Stewart Granger s svojo sabljo »prestopa« francosko revolucijo in se z njeno konico postavi v bran zgodovini ter sploh vsemu za razumnemu.

»Scaramouche« je po svojem bistvu bolj zoper kakor koli še inteligentno interpretacijo zgodovinskih osebnosti in obdobji. V zameno pa nudi grozljive aščaj ob prepranih prsih in prebodontih trebuhih ter strastne ljubezni ob udarcih s ponjavami in rujanju las.

Agitka? Da. Agitka za svobodo, enakost in bratstvo Neumnosti. Izjavljajo propagando za kalno, nezavedno, čim bolj poneumljeno življenje, povzdigovanje individualnega junaka-specialista na področju »pesti in orožja«, ki prav zato lahko doseže najvišjo osebno srečo in obenem - mimogrede - spremeni tudi tok zgodovine.

Film, ki pripravi gledalca v dvom nad smiselnostjo nadaljnje eksistence »filma« - velike umetnosti Griffitha, Stroheima, Chaplina, Eisensteina, Pudovkina, francoskih impresionistov in italijanskih novorealstov.

Gledal sem tedaj zapored štiri po vsebini različne, toda po skupnem bistvu enake filme: filme, ki se zavzemajo vaak s svojimi sredstvi za

Step-kultura: interpretacija zgodovine

skih mojstrov so le dekorativni amblieni, so zgolj kullise, med katerimi gospoduje - potrebam revije prilagojena - umetnost I. in G. Gershwi- na, plesno mojstrstvo Gene Kellyja in ansambla njegovih virtuoznih plesalcev. Pariška likovna umetnost je ozadje, pariški ples je dunajski valček postárnih gospa, in Jerry se v Parizu - simbolu ostarele Evrope - ogreje lahko le še za očarljivo prodajalko Lizo, ki jo popelje, namreč reši, v svoj naprednejši svet.

»Amerikanez v Parizu«, zrasel iz civilizacijske prepotence bogatega naroda, odpravi z lagodno kretnjo evropsko kulturno tradicijo in ji postavi za nasprotje biološko vitalnost ter svojo jazz - girl- in step-kulturo. Spretno noge glesov prestopajo Pariz in njegovo umetnost in junak zgodbe si pristopa ljubezen.

Step-kultura: interpretacija življenja

Luči bleščočih reflektorjev in vsilji- vo kričeč barvni kontrasti kostumov zbledel inlaje in tankočutne barvne harmonije pariških mojstrov. V evropsko kulturno tradicijo in v napredno misel o umetnosti vdira lah- kotna step - kultura milijonarskih barov.

Agitka? Da. Prozorna agitka za mentali- teto, za življenjski nazor dežele av- tomobilov ter prepolnih skladišč, za načini življenja naroda, ki se šele oblikuje in je doslej zakorenjen v uniformah, ki maršira v vojaških formacijah.

Pa »Bolni in trobentel«! Ista ten- dencia, ista misel o pohodu ameriške civilizacije in iz te civilizacije izvi- rajoče step- in jazz-ekspanzije, le da je zavita v bolj grób ovoj »godbje v uniformah, ki maršira v vojaških formacijah«.

»Viharni zaliv« nima po svoji vse- bini seveda prav nič skupnega z »Amerikanezom v Parizu«. Odlični igralce James Stewart je demobilizirani vojak druge vojne. Toda pogum, iznajdljiv, deloven vojak - skratka, sodoben »človek divjega Zahoda«. Divji zahod so to pot ležišča nafte pod merjem, ki so bila v zadnji ameriški volilni kampanji predmet živahne agitacije in bojev na téma: »živna so - državna ali zasebna.

James Stewart, demobilizirani vo- jak, nima nič. Prav nič. Le bistro glavo, trden značaj in - srečo. Kajti predsednik upravnega odbora petrolejske družbe, bogat mož, mu zaupa. V njegovo podjetje, v črpanje nafte

Izpod morja, vložil svoje premoženje navkljub svarilom reakcionarnih delničarjev.

Petrolej seveda v zadnjem hipu, toda še o pravem času priteče. To je sijajen rezultat sijajnega sodelovanja naprednega bogataša a popolnim protiletarjem. Toda z nadvse bistrim, vztrajnim, delovnim proletarcom.

Agitka? Da. Prav nič prikrita propagan- da, namenjena kapitalistom, čes naj vlagajo svoj denar v podjetja za črpanje podvodnih zakladov nafte in naj zaupajo sposobnim delavcem - in agitka, namenjena, delavcem, čes naj bodo podjetni in pridni; naj so- delujejo z naprednimi kapitalisti, kajti to je edina pot do bogastva, edina možnost, da bodo postali kapitalisti tudi sami. Se lahko zaboga- tite! Toda treba je tvegati, treba

premagati tisoč krvavih ovir, zlasti zaostalost primitivnih ribičev po obalnih vaseh. In potlej se vse dobro konča. Tudi ljubezen.

Nekaj docela drugega je po svoji vsebini »Zaznamovana«. V glav- nih vlogah nastopata slavna zvezdnika Ingrid Bergmanova in Cary Grant.

Ona; zalkoholizirana hči nemške- ga nacističnega špijona, obsojenega na 20 let zapora.

On; lep, pogumen, blister, pleme- nit. Agent ameriške tajne službe FBI.

In ona? Se popolnoma spremeni. Postane tudi agentka FBI-ja, kajti globoko se zaljubi. Namreč v agenta Caryja Granta. Po službeni dolžnosti so sicer mora medtem poročiti z vi- diteljem nemške špijonaže, nakaer raz- krinka vso špijonsko toploti, ki pa tudi nje razkrinka, toda On, namreč Cary Grant, jo še o pravem času in zelo predrzno reši.

Agitka? Da. Nič manj gróba in direktna, kakor »Viharni zaliv«. Po vsebini, zgodbi, dialogih, psiholoških situaci- jah in karakterjih junakov je ena izmed mnogih tópih zgodbi, ki kličejo »k budnosti pred sovražnikom« in vabijo v špijonažo službo. Pogledje vendar, celo zaznamovana, celo žena na slabem glasu, pljanka in hči špi- jona, se navsezadnje sporebrne in začne služiti svoji novi domovini, ki jo ljubi.

In zadnji štiri filmov - »Scaramouche« - ki stresa temelje naše- ga mesta?

MEDNARODNA RAZSTAVA FOTOGRAFIJ V LJUBLJANI

Fotografija ki jo vsak dan sre- dujemo v časopisih in v filmu, je vobče razumljiv jezik. Zato je važen in mogočen faktor, ki oblikuje naše znanje, nam pomaga razumeti sodob- no življenje ter posreduje stvari od človeka do človeka. Fotografija pa je še nekaj več. Kadar ustvarja in liče novih form podajanja življenja. Kolikokrat smo si že zastavili vprašanje, kaj je pravzaprav foto- grafija, ta fizikalno-kemijski proces, ki nam posreduje dokumente in umet- nino; to sredstvo, ki je povsod upo- rabno, povsod v službi, pa zna biti tudi bleščéce in osvežujoče. Slovenci smo fotografsko nadar- jen narod. Po svetu so nas primer- jali z Madžari ali Japonci. Po ravni in intenzivnosti smo se merili z drugimi narodi. Po velikih salonih in razstavah so nas radi videli. Imeli smo poseben slovenski stil v foto- grafiji. Kakor ni v fotografiji tehnično zastoja, tako živo in ustvarjalno je fotografiranje samo; pojavljajo se novi undarjeni fotografi z vedno no- vim vidiki in novo tehniko. Ali da- nes še tako fotografiramo kakor pred 20 ali celo 40 leti? Tudi človek z fotografsko kamero gleda v vsaki

generaciji drugače v svet. Kakor se odraža to v umetnosti, tako tudi v fotografiji. To ni samo potreba po spremembi, temveč tudi znak, da se človek sam spreminja. Oenjevalci mednarodnih razstav po svetu ugotavljajo, da se pojavlja danes stil nove stvarnosti v foto- grafiji s tipičnimi znaki jasnosti, ostrine in neposrednosti. Hkrati pa tožijo, da hodi še mnogo znanih in priznanih fotografov po starih poteh tehnike in oblikovanja. Tudi z raz- stavo, ki je sedaj v Ljubljani, ni drugače. Jasno se čutijo že začetki dinamične fotografije novega realiz- ma, vse več pa je še sledov starega; to priča, da smo tudi v fotografiji na prelomu. Večina fotografov, ki razstavlja- jo, ima še staro tehniko in stil in ne pokaže nič novega. Fotografji pa, ki imajo opravka z modernimi pod- ročji industrije, reklame, mode, ar- hitekture in reportaže, so tudi v izrazu novi. Pred 25 leti smo do- živel prvotno revolucijo v foto- grafiji. Povzročila sta jo nova stvar- nosť in Leica. Marsikaj od tega je pometel čas, marsikaj pa je še danes živo. Takrat fotografji začeli s kombinacijo negativ in pozitivna s

solarizacijo, z montažo in z negativi- nim tiskom. Vsa ta sredstva foto- grafске tehnike uporabljamo še da- nes, toda v drugačnem smislu. Med- tem ko so bila pred 25 leti virtuoz- nost in efekt, so danes sredstva za poglobljen izraz. Na eni strani vi- dimo torej fotografije starejše šole, kako se trudijo, da bi obranili svoj osebni način fotografiranja. Ostali so, kar so bili; njihove slike imajo že stalno, nespremenjeno vsebino in obliko. So kakor človek, ki ne more menjati svojega rokopisa, ker je iz- raz njegovega bistva. Ne gre nam za to, da bi izgrajvali konservativno in novo fotografijo drugo proti drugi. Ne trdimo, da je stara manjvredna. Sitj pa smo sa- lonskega stila »slikovite« fotografije, ki je sicer lepa, a ničesar ne pove. Ne zadovolji nas več nedoločno raz- položenje, hočemo vsebine, izražene v fotografskem jeziku. Seveda to predpostavlja človeka, ki ima kaj povedati. Poleg stila je za ta foto- grafski jezik važna predvsem vseb- na. Ne gre več za lov za motivi, temveč za neposredno doživljanje, misel, idejo ali simbol. Na drugi strani pa fotografija ne sme postati samo »snapshots«, mo-

mentni posnetek. Nova fotografska tehnika z malo kamero, drobnoznan- tim filmom in elektronskim bliskom ti- da sijajno reportažno sliko. Repor- taža ti razreže človeka v niz po- sameznih delov, ne poda ti pa iz- oblikovane fotografske slike. Mi- slim, da je umiljiva duhovita misel, ki jo je napisal Jean Cocteau, da mora biti prava fotografija mnogo več kakor »stupidno, topo registri- ranje z volovskim očesom fotografs- ke kamere«. Danes je fotografska tehnika po vsem svetu ista; prevladujejo srebr- bromidne posvečave po negativu z bogate škala tonov. Izumrli so po- stopki z različnimi plemenitimi tiski, izumrlo je mehčanje na debelo. Mehčamo mogoče še akt in portret. Namesto širnih razgledov in pokra- jinj imamo izreze iz življenja ljudi in narave, bližnje posnetke, ki omo- gočajo simlifiziranje, ritem in pred- stave v presenetljivih dimenzijah. Dobra fotografska slika ti nekaj po- ve, še več, nagovori te, ker je kos doživetega sveta v novi formi, ki je morda trda, stroga v nasprotju z mehko, sentimentalnostjo in notra- nje nepristnostjo stare fotografije, pa naj bo še tako virtuozna. Prav te dni je izšel v Luzernu Almanah FIAP 1954, reprezentativni izbor sodobnih fotografij Mednarod- ne federacije fotografske umetnosti. Izdala ga je založba Bucher, ki iz- dala revijo »Kamera«, v kateri so pred vojno z velikim uspehom sode- lovali tudi slovenski fotografi. Izbor

dokazuje, da je v knjigi mogoče to, kar je na razstavi za sedaj še ne- mogoče, namreč samo nova fotogra- fija. Predvsem je almanah obradunal a satonsko fotografijo in skušal od- praviti vse nacionalne poteze foto- grafije. Fotografija je tu predstav- ljena kot »esperanto«, v katerem fo- tografji izražajo vso mnogostranskost današnjega sveta, za čigar nerazde- lenost se po svoje borijo tudi ljubitelji fotografije. Na letošnji razstavi se nam je prvič predstavila v Ljubljani barvna fotografija v diapozitivu in na pa- pirju. Obiskovalce bo ime, priliko primerjati bogastvo barvnih tonov projicirane barvne slike na papirju. Tu smo res šele na začetku. Ni naša naloga, da li posebej ocenjevati posamezne razstavišene slike oziroma fotografije in skupine. Dobro urejen razstavní katalog ter razkošni almanah, ki ima trajno vrednost, ti povesta vse o slikah, razstavljenih fotografij in nagra- jenzih. Vodstvo po razstavi je dobro in smotrno organizirano. Brez dvo- ma je razstava dobro pripravljena in jo priporočamo vsem, ki si jo še niso ogledali. Vsekarj pa moram posebej omeniti udeležbo slovenskih foto- grafov na razstavi. Ni jih mnogo, kar pазiljivega obiskovalca razočera. Zato pa moramo vsaj nekatere po- sebej omeniti. Mojster Peter Kocjan, šče nam je z razstavljenimi deli do- kazal, da obvlada tudi novi stil fo-

tografije. Njegove slike so vsebins- ko in oblikovno nove, doživete, bo- gate s fantazijo in idejo. Kakiko psihološke koncentracije je v Bam- biju Kljub vsemu novemu pa je še vedno Koejanović, ki tudi na novi poti ni postal sam sebi nezvest. Stroge v kompoziciji in vsebini efekta so slike dr. Ivana Freilina, brez sentimentalnosti, pa vendar pol- ne izrasa in prepričljivosti. Dobro je zadesi novo smer pokrajinske foto- grafije v izrezu, perspektivi in v tonih. Sugestivna je »Zelja«, d- lo Jožeta Maljaja. Skoda, da je ta mi- di fotograf predstavljen samo s tem, res prodornim, visoko nadpovprečnim delom. Ne smemo pa mimo Kova- čičevih »Smrtnic«, saj je prav bliž- nji posnetek, ki omogoča toliko lo- gano in pristnost doživljaja narava in oči v oči, važno področje moderne fotografije. V barvni fotografiji se nam je predstavil Marjan Pfeifer, ki z uspehom »orje« ledno fotografije v barvah. V primeri s kričavo malin, siko poplave večine barvnih slik tu- jih razstavljalcev so njegove slike res barvne, a ne pisane. V tej smeri ima barvna fotografija svojo prihod- nost. Še tega vidika presojamo tudi Pfeiferjeve črnolele fotografije. Na tem področju za zanima res črno in belo v svoji grafični učinkovitosti. Ob koncu pa se vprašamo, zakaj ni med razstavljalci Branca, Marčetiča, Smoleja, Glajza, Hlapčiča, Vianšje, Prof. Franc Bajd

PRAVA POT

0 letošnjih »lastovkah« po končani nogometni sezoni

Po končani nogometni sezoni preha iz kluba v klub dobečeno število nogometašev. Tudi letos so nekateri nogometaši podpisali prijave za druge klube. Prve »lastovke« so bili: Prilincevič, Radović, Tasič, Crnkovič, Leškov, Krstič, Krgin, Vozgrič in Piki. Komaj pa so zapustili staro društvo, so se že znašli pred disciplinskimi sodiščem NZJ.

Za kaj gre? Disciplinsko sodišče bo obravnavalo tudi te, kakor vse ostale primere. Igralci lahko v načelu zamenjajo klub, saj je to normalno razumljivo. Gre pa za vprašanje, ali gre za novačenje, ali je poglaviti razlog želja, da bi izkoristili ugoden položaj prehodnega roka s pomočjo »sreznega fonda«. V takem primeru je gotovo, da bo disciplinsko sodišče NZJ brezobzirno ne glede na to, za koga gre.

Če so vzroki prehoda upravičeni, potem bodo ti igralci registrirani za nove klube in bodo pridobili pravico igranja v osmih dneh. Sicer pa je disciplinski pravilnik zelo natančen.

OSTRI UKREPI

V delu prejšnjega disciplinskega sodišča, še pred zadnje skupščino NZJ, je bilo precej pomanjklivosti in napak. Upravni odbor NZJ je moral kdaj pa kdaj razveljaviti ali spreminiti odločbe disciplinskega sodišča, ker niso bile pravilne.

Po skupščini pa je disciplinsko sodišče v skladu z novim disciplinskim pravilnikom, že od vsega začetka objavilo, da misli odločno prekiniti s prejšnjo prakso in vse nepravilnosti najstrože kaznovati. Prve zares ostre kazni so najboljši dokaz.

Da pa bi te nepravilnosti odpravili, morajo klubi podpreti prizadevanje NZJ. Tako je ravnal spitiški Hajduk, ki je izključil Deliča zaradi nepravilnega ravnanja.

MAJHNO ŠTEVILO »SELIVCEV«

Pred prehodnim rokom smo pričakovali, da bo več nogometašev zamenjalo klube. Spričo odločnih ukrepov organov NZJ in razumevanja klubov, pa je bilo teh »selivcev« malo.

Klubi so imeli sestanke z nogometaši. Na teh sestankih so iskreno govorili in dobro ukrenili. Le malo je bilo igralcev, ki so izjavili, da bodo svoj klub zapustili. Članj Crvene zvezde, Partizana in Radniškega bodo tudi v prihodnje ostali v svojem kolektivu. Pri BSK pa je bilo težje, saj so kar trije igralci zahtevali odpustnice. Tudi v Vojvo, dnu je bilo podobno.

»Sestali smo se z igralci«, nam je dejal tehnični referent Vojvodine. »Nič ne bo zapustil svojega kluba, ne Krstič II ne Krgin, edino Leškov je podpisal prijavo za Odred. Sklepi, niil smo, da čeprav bi se Leškov premislil, da ga ne sprejmemo v klub. Vrhu tega smo proti njemu vročili prijavo pri disciplinskem sodišču. Imamo dovolj dokazov, zakaj nas je zapustil.«

Bistveno pa je eno: Nogometna zveza je trdno sklenila ukreniti vse potrebno in preprečiti razne »selitve«, kar ji bo nedvomno tudi uspelo. Napobli je tudi čas, da klubi in njihove uprave naposled razumejo, da je njihova glavna naloga ne sprejemanje tujih igralcev, marveč vzgoja naraščajo iz katerega bodo šrpali nove sile, ki bodo sledile starejšim igralcem.

To je edina prava pot, ki naj bi jo ubral naš nogomet, če ga hočemo ohraniti na sedanjih ravni. Lj. L.

DVOBOJ STRELCEV GRECIJE IN JUGOSLAVIJE

GRKI ZMAGALI z vojaško puško!

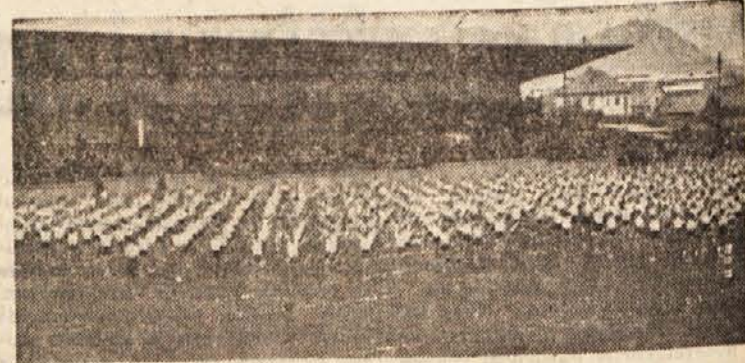
Atene, 21. maja. Prvi dan dvoboja med jugoslovanskimi in grškimi strelci v streljanju z vojaško puško so zmagali Grki, v streljanju s prezizno pištolo pa Jugoslavlani. Poraz Jugoslovancev v streljanju z vojaško puško je vsekakor presenečenje.

Rezultati: vojaška puška (ležeči položaj, 30 strelcov), moštva: Grčija 1.170, Jugoslavija 1.079; posamezniki: Georgiades (G) 248, Eustahiu (G) 244, Milenković (J) 242, Cuk (J) 241. Najslabši med desetimi strelci je bil Jugoslovlan Stevo Pruhart s 173 krogi.

Precizna pištola: Jugoslavija 2.580, Grčija 2.456; posamezniki: Kranjir (J) 527, Hissakia (G) 521, Jelić in Dolorenzo (J) 518 krogov.

BOKSARSKI DVOBOJ ZA »ZLATO ROKAVICO« AMERIKA : EVROPA 10:10

Chicago, 21. maja. Boksarski dvo-boj med amaterskima reprezentancama Evrope in Amerike, ki je bil snova v Chicagu pred približno 12.000 gledalci, se je končal neodločeno 10:10. To je bil že sedemnajsti medkontinentalni dvo-boj za »zlato rokavico«. Tekmovanje se je začelo leta 1931. Evropejci pa so zmagali samo 1. 1939.

Z lanskega nastopa srednješolcev

IV. letni telovadni nastop TVD PARTIZAN SLIVNICA PRI MARIBORU

Maribor. Dne 16. t. m. je TVD Partizan Slivnica pri Mariboru izvedel IV. letni telovadni nastop. Nastop je bil v okviru priprav za okrajni telovadni nastop in republiški zlet. Program je obsegal 12 točk. Razen zletnih vaj za pionirje, pionirke, članke in mladinke so bili na sporedu: preskoki, množični prikaz športnih igr, štafetni tokci čez ovire, igre z kogo, proste vaje itd. Gojenke mladinskega doma iz Slivnice pa so nastopile s folklornimi plesi. Sodelovalo je 32 članov TVD Partizan Slivnica in 18 mladink ter pionirk iz TVD Hoče. Program je bil sicer skromen, vendar skrupno pripravljen. F. D.

JUTRI TELOVADNA NASTOPA PARTIZANA VIČ IN TABOR

Partizan, društvo za telesno vzgojo Ljubljana-Vič, vabi na letni telovadni nastop, ki bo jutri ob 16. uri na letnem telovadšču, Tržaška cesta 82. Nastopajo vsi oddelki. Sodeluje godba LM. Po nastopu veseličarstva vseh društvenih prostorih. Vstopnina: sedeži 50, stojišča 30.

TVD Partizan Tabor priredi jutri ob 16. uri letni javni nastop. Hkrati bodo odprli prenovljeno telovadišče in razvili društveni prapor. Vabljeni!

Namiznoteniški turnir Ilirije

Danes in jutri bo organizirala DSD Ilirija namiznoteniški turnir v počastitev rojstnega dne maršala Tita. Sodelovali bodo Projektor, Grotič, Kodrje, Odred in Ljubljana. Turnir bo v dvorani TVD Partizan (Zg. Šiška). Začetek v soboto ob 16. uri v nedeljo ob 8. uri.

VESTI IN DOGODKI

Atletsko prvenstvo Univerze in visokih šol

Ljubljana, 21. maja. Akademski športni klub in atletska sekcija Odreda sta minulo sredo organizirala v okviru festivala ljubljanskih študentov atletsko študentsko prvenstvo. To je bilo hkrati tudi izbirno tekmovanje za sestavo moštva, ki bo zastopalo ljubljansko univerzo na med-univerzitetnem prvenstvu v Skoplju. Nastopilo je 45 tekmovalcev, med njimi samo ena ženska. Rezultati: 100 m: Vuković (str.) 11,9, 800 m: Pristovec (godz) 2:08, 2. 400 m: Blinc (godz.) 56,1, 1500 m: Svetina (fil.) 4:23,4, 200 m: Kopitar (ekon.) 24,4 x 100 m: (str.) 47,8, daljina: Čop (fil.) 6,12, troskok: Vuković 12,53, višina: Zupan (godz.) 170, palica: Ve-hovar 340, krogi: Penko (inst.) 13,76, disk: J. Miller (med.) 45,45, koplje: Kopitar (arh.) 60,55, kladivo: Miller J. (med.) 43,59, ženske: višina: Peričič (inst.) 125, v daljino pa je skočila 4,84.

Največ točk je osvojil inštitut za telesno vzgojo 60, strojna 48, arhitektura 40 itd.

Začela se je kolesarska dirka Giro d'Italia

Palermo, 21. maja. Danes se je v Palermu začel letošnji Giro d'Italia. Nastopilo je 105 tekmovalcev: 35 tujecev in 70 Italijanov. Pranske ekipa ekipa, zaradi spora med italijansko in francosko kolesarsko zvezo, ne nastopa.

MEDNARODNA MLADINSKA TEKMA Italija : Madžarska 2:2

Firenca, 21. maja. V aredu sta se pomerili Italijanka in madžarska mladinska reprezentanca. Tekma se je pred 30.000 gledalci končala neodločeno 2:2.

Oslu, 21. maja. Mednarodna nogometna tekma med Škotsko in Norveško v Oslu se je končala neodločeno 1:1 (0:0). Gol za Škotsko je dosegel Hamilton, za Norveško pa Kuref. Škotska je nedavno premagala v Glasgowu Norveško s rezultatom 1:0.

V Stockholmu je švedska nogometna reprezentanca premagala Ni-zozemsko s rezultatom 6:1 (2:1).

SABLJASKI DVOBOJ STUTTGART : ODRED V električnem meču 10:6, v sablji 6:3 za goste

Ljubljana, 21. maja. V nadaljevanju sabljskega dvo-boja med moštvi Stuttgarta in ljubljanskim Odredom je bilo danes na sporedu tekmovalje v električnem meču. Zmagali so gosti z 10:6. V meču so nastopali po trije tekmovalci. Za Stuttgart: Kerker Sporer, Hösle in Neher, za Odred pa Grabor, Baumgarten, Brčić in Klopčič. Pričakovati je bilo, da bodo našli tekmovalci.

valci izgubili šo z večjim rezultatom. Nimajo namreč možnosti treniranja z električnim mečem. Le-tega sploh nimajo. Za domače so dosegli Grabor dve zmagi, Baumgarten eno. Brčić dve in Klopčič eno. Pri gostih je Kerker dosegel štiri zmage.

V tekmovalju s sabljo so nastopili po trije tekmovalci. Tudi v tem dvo-boju so zmagali Nemci z rezultatom 6:3. Zmage za Odred sta do-

segla Baumgarten dve in Grabor eno. Pri gostih je bil najboljši Neher, ki je dosegel tri zmage.

Avtomoto dirke v Slovenski Bistrici

Na uličnih avto-moto dirkah, ki so jih v Slovenski Bistrici prvič izvedli, so zmagali (98 ocm) Franc Brzlec, (na motorjih 125, 250, 550 in 500 ocm) Mladen Čorič, v kategoriji avtomobilov pa Viktor Bočala. F. Z.

Sprememba avtobusnih vozniš redov podjetja »SAP - LJUBLJANA«

S 23. majem 1954 se spremeni vozni red nekaterih avtobusnih prog podjetja »SAP - LJUBLJANA«. Ker je bilo pojačanje nekaterih prog izvršeno med tiskom voznega reda »Expres 1954«, prosimo potnike, naj te izpopolnitve vnesejo v svoje vozne rede.

1. Avtobusna proga LJUBLJANA—KOPER se podaljša do Pirana. Odhodi avtobusov iz Ljubljane: 5.00, 10.15, 14.00, 20.45. Odhodi iz Pirana: 4.00, 10.10, 13.20, 19.20. Odhodi iz Kopra: 4.40, 10.40, 13.50, 20.00

V voznem redu »Expres 1954« odpade proga Ljubljana—Koper št. 2, ker velja za to relacijo vozni red pod št. 116 Ljubljana—Piran. Proga Ljubljana—Piran vzdržujeta podjetja »SAP - LJUBLJANA« in »SLAVNIK - KOPER«.

Predprodaja vozovnic in rezervacija sedežev za progo Ljubljana—Piran je na avtobusni postaji v Ljubljani popoldne pred dnem vožnje. Rezervacija sedeža stane 20 dinarjev.

2. Z 20. majem 1954 je odprta jutranja vožnja iz Ljubljane v Kranj. Odhod iz Ljubljane ob 8.00, povratek iz Kranja ob 11.30. Avtobus vozi ob delavnikih. Vozna cena 100 din.

3. Ob sobotah in nedeljah vozi avtobus proge Ljubljana—Ljubno v Logarsko dolino. Avtobus odhaja iz Ljubljane vse leto ob 15.00. Iz Ljubnega odhaja v Logarsko dolino ob 18.00, povratek v Ljubljano v nedeljo in ponedeljek ob 5.00. Vozna cena Ljubljana—Logarska dolina 390 din.

4. S 23. majem 1954 je ukinjena nedeljska vožnja na progi Gabrovka—Litija.

SPREJEMAMO NAROČILA ZA POSEBNE VOZNE. — INFORMACIJE: TELEFON 32-085. — NAROČILA POSEBNIH VOZENJ: TELEFON 30-902.

SAP - LJUBLJANA

ZVEZA PRIJATELJEV MLADINE — LJUBLJANA

vabi vse pionirje, starše, vse prijatelje mladine, da spremljajo

»PIONIRSKO TITOVO ŠTAFETO«

ki bo v Ljubljani 23. maja 1954

Štafete bodo tekle iz smeri: Tacen, Sentvid, Vič, Moste, Ježica, Lavrica in iz Polja.

Predaja štafetnih palic bo ob 11. uri 30 min. pred domom Radia Ljubljane, ki bo prenašal čestitke tovarišu maršalu do 11. ure 50 min.

Po končanem programu bodo nosilci štafetnih palic v spremstvu ostalih pionirjev ponesli šopek na grob narodnih herojev.

SESTAVLJENI REPREZENTANCI MADŽARSKE IN ANGLIJE

Budimpešta, 21. maja. Sestavljeni sta nogometni reprezentanci Anglije in Madžarske za tekmo v Budimpešti. Angleska reprezentanca bo nastopila v naslednji postavi:

Anglija: Merrick, Stenforth, Byrne, Wright, Owen, Dickinson, Finney, Broadb, Jezard, Sewell, Harris. Madžarska: Groslec, Buzanias, Lorant, Lantos, Rozsik, Zakarias, Toth II., Kocsis, Hidegkuti, Puskas, Csibor.

Madžarska reprezentanca je večraj premagala v trening tekmi nogometno moštvo druge budimpeštanske lige »Dunav« s rezultatom 9:0.

Tudi Milovanov pojde v Švico

Na predlog komisije za sestavo in pripravo državne nogometne reprezentance, je upravni odbor sklenil, da pojde v Švico tudi Sima Milovanov srednji krilec Vojvodine.

ZVEZNA KOSARKARSKA LIGA Crvena zvezda : Mladost 65:55 (40:26)

Zagreb, 21. maja. Mladost: Orlovic 23, Blašković 14, Brkljačić 2, Mijač 11, Batalo 18, Šiljak 4, Tkaličič, TL.

TRADICIONALNI ŠAHOVSKI DVOBOJ Slovenija : Hrvatska na 110 deskah

Jutri bo v Rogoški Slatini odigran v počastitev rojstnega dne maršala Tita vsakoletni dvo-boj Slovenija — Hrvatska. Letos se bosta srečali republiški reprezentanci na 100 deskah in posebej ženske na 10 deskah. Lanl so zmagali Hrvati z 52:48. Odhod ljubljanskih udeležencev bo 23. t. m. ob 6. uri lapred avtobusne postaje.

Matanović — Milič 4,5:0,5

Peta partija šahovskega dvo-boja Matanović — Milič je trajala nekaj nad eno uro. Matanović je igral z belimi figurami. Milič pa se je odločil za stisljansko obrambo. Malone v začetku igre je Matanović predlagal remi, kar je Milič sprejel. Stanje

dvo-boja je torej 4,5:0,5 za Matanovića. Matanović potrebuje za končno zmago v tem dvo-boju le še pol točke.

ZMAGA ŠTUDENTOV

V okviru programa majskega študentskega festivala v Ljubljani, je bil odigran tradicionalni dvo-boj med študenti in srednješolci na 50 deskah. V letošnjem šestem dvo-boju so preprimalno zmagali študenti 37:13 in osvojili v trajno last kristalni pokal Šahovske zveze Slovenije.

Danska — Jugoslavija 11:8

Dvo-toj v dopisnem šahu med jugoslovanskimi in danskimi šahisti je je končal s rezultatom 11:8 za Dansko.

TRIJE tovariši

»Saj bi se o kupčiji lahko pomenila pri meni na domu,« je dejal pek zunaj.

Prikimal sem. Tako mi je bilo kar prav. Pek je sicer mislil, da bo čutil doma trdnjša tla pod seboj — jaz pa sem računal, da bom našel oporo v njegovi črni prijateljici.

Čaka'a naju je že na pragu. »Prisrčno čestitam,« sem dejal, še preden je mogel pek odpreti usta.

»K čemu?« je vprašala naglo in oči so se ji zaiskrile.

»K vašemu Cadillacu,« sem odgovoril predrzno.

»Srček!« V skoku je obvisela na pekovem vratu.

»Saj to nikakor še ni...« Skušal se je je otrestiti in ji zadevo pojasniti. Toda držala ga je čvrsto in se cepetaje vrtila z njim v krogu, da ne bi prišel do sape. Kdaj pa kdaj sem zagledal nad njegovo ramo njen lokavi obraz z mežikajočimi, hudomušnimi očmi, nad njeno ramo pa očitkov polno, zaman protestirajočo mokrjavno glavo.

Končno se mu je posrečilo, da se je je otrešel. »Saj še nisimo tako daleč,« je zagodrnjal.

»Pač, pač,« sem dejal z veliko prisrčnostjo, »smo že tako daleč! Moja skrb bo, da zbijem še zadnjih pet sto mark. Za Cadillacu boste plačali sedem tisoč mark in niti vinarja več. Ste zadovoljni?«

»Seveda!« je dejala črnavka hitro. »Saj to je res poceni, srček.«

»Stoj!« Pek je dvignil roko.

»Kaj pa je že spet?« ga je nahrulila, »najprej si govori, da boš kupil avto, zdaj pa spet stojiš tu in ga nočeš!«

»Saj ga hoče,« sem pripomnil, »saj sva se že o vsem domenila...«

»No, vidiš, srček... čemu torej...« Vsa se je naslonila nanj. Spet se je je skušal otrestiti, pa se je s svojimi bujnimi prsi stisnila k njegovi roki. Napravil je ogorčen obraz, toda njegov odpor je že pojemal...

»Ford...« je dejal.

»Ga seveda vračunamo...«

»Štiri tisoč mark...«

»Je nekdo veljal, kaj?« sem vprašal prijazno.

»S štirimi tisoči mark ga je treba vzeti v račun,« je dejal pek odločno. Zdaj je našel oporo za protinapad po nenadnem napadu. »Avto je skoraj še nov...«

»Nov...« sem dejal, »po temeljitem popravilu...«

»Danes dopoldne ste to sami priznali...«

»Danes dopoldne je bilo to tudi nekaj drugega. Nov in nov je razlika, kakor stvar pač pogledamo, ali avto kupujem ali prodajam. Za štiri tisoč mark bi moral vaš Ford imeti zlate udarjaje.«

»Štiri tisoč mark, ali pa ne bo kupčije,« je dejal pek trmoglavo. Zdaj je bil spet povsem stari in kazno je bilo, da hoče vse prejšnje sentimentalnosti spet popraviti.

»Če je tako, pa nasvidenje!« sem odgovoril in se obrnil k črnavki. »Zal mi je, milostljiva gospa — toda kupčij v zgbuo ne morem sklepati. Pri Cadillacu že tako nimamo nobenega zasluzka, pa naj bi vzeli v račun še star Ford po tako visoki ceni. Zbogom...«

Zadržala me je. Oči so ji žarele in zdaj je navalila na peka, da mu je kar sapo zaprla, da se mu je kar pred očmi stemnilo. »Saj si sam stokrat rekel, da Ford ni več za rabo,« je siknila nazadnje in solze so ji zalile oči.

»Dva tisoč mark,« sem dejal, »dva tisoč mark, čeprav je celo to še zmeraj samomor.«

Pek je molčal.

»No, reci vendar kaj! Zakaj pa stojiš in ne odpreš ust?« je kričala črnavka.

»Gospoda moja,« sem dejal, »grem po Cadillacu. Morda se bosta medtem sama pomenila o tem.«

Zdelo se mi je, da nisem mogel storiti nič boljšega kakor da sem odšel. Črnavka bo že uredila mojo zadevo.

Čez dobro uro sem se vrnil s Cadillacom. Takoj sem videl, da sta poravnala prepir na najpreprostejši način. Pek je bil videti pomečkan, na njegovi obleki je viselo pero — črnavki pa je obraz kar žarel, migala je z dojkami in se zadovoljno in izdajalsko smehljala. Preoblekla se je bila in zdaj je imela na sebi tenko, svilen, tesno prilagajočo se obleko. Skrival mi je pomežiknila z enim očesom in prikimala, češ da je vse v redu. Odpeljali smo se na poskusno vožnjo. Črnavka je sedela udobno zlepljena na širokem sedežu in venomer brbrala. Najrajši bi jo bil vrgel skoz okence, pa sem jo še potreboval. Pek je dokaj melanholično čepel poleg mene. Ze vnaprej se mu je zdelo škoda denarja — in to je naj-blj pristna žalost na svetu.

Prispeli smo pred pekovo hišo in odšli spet v stanovanje. Pek je odšel iz sobe po denar. Zdaj je bil podoben staremu možu in videl sem, da ima lase pobarvane. Črnavka si je pogladila obleko.

DNEVNE NOVICE

RADIO

Dnevni spored za soboto, 22. maja
 Poročila: 5.35, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

5.30-7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (Pester glasbeni spored) — vmes od 5.45-5.55 Jutrarnja telovadba — 6.30-6.35 Radijski koledar in pregled tiska — 7.20 Za gospodinje — 12.00 Melodije Sigmunda Romberga: Spomin — Poljub — Pesnica — Romanca — V srcu — 12.15 Cicibanom — dober dan! — 12.30 Opoldanski koncert — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.45 Za pionirje — 14.05 Skladbe iz Novih akordov — 14.20 Hrvatska narodna glasba (prenos iz Zagreba) — 14.40 Kaj bo danes na sporedu — 14.45 Igra kvartet Frank — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Od melodije do melodije — 16.00 Kulturni pregled — 10 minut z ljudmi od filma — 16.10 Uganite, kaj igramo! — 17.10 Narodne in umetne pesmi poje mladinski zbor I. gimnazije iz Kranja pod vodstvom Janka Pribošiča — 17.30 Okno v svet — 17.40 Spored popularnih vokalnih skladb — 18.20 Ljudsko-orkestralni skladb — 18.20 Ljudsko-prosvetni obzornik: dr. Bratko Kreft: Celje pred 19 leti — 18.35 »Koroška vabi« (pisan spored koroških narodnih pesmi) — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 20.00 Pisan sobotni večer — 22.10 Kaj bo prihodni teden na sporedu — 22.20 Glasbena medigra — 22.30-23.00 Oddaja za naše izseljence (na valu 327,1 m) — 23.00-24.00 Oddaja za tužino — na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

RADIO KOPER

Dnevni spored za soboto, 22. maja
 13.45 Lahka in zabavna glasba, vmes objave — 14.15 Sport doma in po svetu — 17.00 Emissija za JNA — 17.30 Od Triglava do Kajmakčalana — spored narodnih pesmi in plesov — 21.30 Izbrano cvetje z domače grede — 22.00 Naši kraj in ljudje.

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna
 Sobota, dne 22. maja 1954: lekarna »Tabor«, Trg Armade 3.

RADIO

5.30-7.30 Prenos sporeda Radia Ljubljana — 7.30-7.50 Slovenske narodne pesmi ženski zbor SNG p. v. Ferda Pirca — 7.50-8.00 Obvestila in objave — 8.00-8.15 Za vsakogar nekaj — 8.15-8.20 Za naše gospodinje — 8.20-8.30 Zabavna glasba — 8.30 do 8.40 Poročila — 8.40-9.00 Igramo za dobro voljo — 12.00-15.30 Prenos sporeda Radia Ljubljana — 15.30 do 17.00 Spored po vaših željah — 17.00 do 22.30 Prenos sporeda Radia Ljubljana — 22.30-23.00 Plesna glasba — 23.00 Zaključek oddaje.

KINO

PARTIZAN: Ameriški film: »Ring-UDARNIK: Ameriški barvni film: »Ivanhoe«.

STUDENCI: Ameriški film: »Ring«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
 Sobota, 22. maja ob 20: Kret: »Velika puntarija«, Red C.
 Nedelja, 23. maja ob 15: Hristič: »Ohridska legenda«, Izven in za red podeželja.
 ob 20: Hugh Herbert: »Vsakih sto let«. Gostuje Miha Baloh.

CELJSKE VESTI

V Celju se se od 3. do 10. maja poročila: Jordan Kitanovski in Kristina Laznik, Alojz Seško in Amalija

Umri so v Ljubljani

Subic Angelina, gospodinja. Pogreb bo v soboto ob 15 na Zalah.
 Kokalj Jospina, upokojenka. Pogreb bo v soboto ob 15.30 na Zalah.
 Leskovic Ivan, pekovski pomočnik. Pogreb bo v soboto ob 16 na Zalah.

Skrbec, Petar Stefanec in Marija Rojnik, Dragotin Jančič in Edita Kovše, Martin Kolenc in Marija Kunelj, Jožef Penič in Stanislava Vizjak, ing. Jožef Kirn in dr. Marija Majcen, Ciril Debeljak in Jožefa Polanc. — Rodilo se je 43 otrok, od tega 23 dekčkov in 20 deklic. — Umrli so: Franc Striša, otrok; Jožef Verderber, star 43 let; Antonija Striša, 49 let; Andrej Lipovek, 70 let; Terezija Himmlerich, 67 let; Marija Kandušer, 88 let; Ivan Jurc, 50 let; Josip Grčić, 61 let; Franc Mlakar, 18 let; Ana Požun, 65 let; Franc Božič, 60 let; Albin Sturbaj, 20 let; Marija Pintar, 67 let; Martin Korošec, 79 let; Franc Kmecl, 40 let.

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE
 Sobota, 22. maja ob 20: Linhartova komedija: »Ta vesel dan ali Matiček se ženi«. Izven.

VESTI Z JESENIC

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE
 Sobota, 22. maja ob 19.30: Shakespeare: »Othello«, tragedija v 5 dejanjih Režija in scena Bojan Čebulj
 Nedelja, 23. maja ob 14.30: Shakespeare: »Othello«, tragedija v 5 dejanjih Režija in scena Bojan Čebulj
 Predprodaja vstopnic vsak dan od 10-12 ure in od 18-19 ure. Vstopnice se ne rezervirajo.

DROBNI OGLASI

SLUŽBO DOBI nabavni referent, verziran, po možnosti v usnjarski stroki, ter uslužbenec komercialne stroke. Ponudbe poslati na sekretariat Tovarne usnja Soštanj, 1706

Upravni odbor, DS
Steklarne »Boris Kidrič«
 Rogaška Slatina
 razpisuje mesto

šefa komercialnega oddelka
 Pogoji so: ekonomska fakulteta s 4-letno prakso v steklarski industriji ali popolna srednja šola z 10-letno prakso v steklarski industriji ali nje enaka šola z daljšo prakso oz. poznavanje artiklov steklarske industrije.
 Plača po tarifnem pravilniku. Za samce stanovanje preskrbljeno. — Ponudbe pošljite na sekretariat.

UPRAVA PODJETJA »INDUSTRIJA PLATNENIH IZDELKOV JARŠE«, P. DOMŽALE
 razpisuje za šolsko leto 1954/55 šest mest

štipendistov za kudeljarsko šolo v Novem Sadu
 Interesenti z dovršeno nižjo gimnazijo in malo maturo, ki imajo veselje do tkalstva in predilstva, naj vložijo pismene prošnje na zgornjo upravo najpozneje do 10. julija 1954. Prošnji je treba priložiti pismeno izjavo prosilca, da bo po končanem šolanju služboval v tem podjetju najmanj 10 let.

»METALNA«, tovarna konstrukcij in strojnih naprav — MARIBOR
 potrebuje

inženirje gradbene in strojne stroke
 Plača po tarifnem pravilniku in dogovoru.
 Prošnje z navedbo pogojev poslati na upravo podjetja.

UPRAVA PODJETJA »INDUSTRIJA PLATNENIH IZDELKOV JARŠE« — P. DOMŽALE
 bo sprejela v šolskem letu 1954/55 v uk naslednje število vajencev:

10 vajencev ali vajenk za tkalsko obrt (ind.), 4 vajence ali vajenke za predilce lanu in konoplje, 2 vajenca za tekstilne barvalce, 2 vajenca za apreturje bombažnih tkanin, 2 vajenca za obratne električarje, 4 vajence za strojne ključavničarje.
 POGOJI: Vajenci za tkalce, predilce, barvalce in apreturje morajo biti stari najmanj 14 let ter telesno in duševno zdravi, imeti morajo veselje do tkalstva in predilstva, barvanja in apreture ter z uspehom dovršeno najmanj osnovno šolo ali 2 razreda gimnazije.
 Vajenci za obratnega električarja in strojne ključavničarje morajo biti stari najmanj 15 let ter telesno in duševno zdravi in morajo imeti veselje do poklica električarja ali ključavničarja. Z ta dva poklica se zahteva najmanj štiri razrede gimnazije.
 Učna doba za vse zgoraj navedene poklice traja v smislu pravilnika o strokah in poklicih (Ur. list FLRJ št. 19/1950) 36 mesecev. Sprejete vajence bo podjetje nagrajevalo po Uredbi o nagrajevanju vajencev.
 Ker podjetje nima razpoložljivih stanovanj, pridejo v poštev samo vajenci iz bližnje okolice podjetja.
 Podjetje bo sprejemalo vajence in sklepalo z njihovimi skrbniki učne pogodbe od 1. junija do 30. septembra 1954.

Tovarna avtomobilskih in traktorih delov »27 MART«
 NOVI SAD, Temerinska 76-78

poziva

delavce in uslužbence, ki so bili leta 1953 najmanj tri mesece v neprekinjenem delovnem razmerju, da sporoče svoje naslove zaradi izplačila presežka plačnega sklada za leto 1953. — Izplačevalci bomo do 31. julija 1954.

»Elektrosrbija«

BEOGRAD — BRANKOVA 30
 telefon 24-698, lok. 95

sprejme

4 izkušene geometre za trasiranje daljnovodov in več

gradbenih inženirjev za teren

Plača in terenski dodatek po tarifnem pravilniku
 Nastop takoj

Pismene ponudbe pošljite na gornji naslov do 7. junija 1954

2525

PROIZVODNO TRGOVSKO ZADRUŽNO PODJETJE

»STOČARA«

SLAVONSKI BROD

nudi napredaj popolnoma novo

centimalno mostno tehtnico

z mehnično hišico nosilnosti 15.000 kg

Redka prilžnost za ljudske odbore mest in občin za potrebe sejmov.

Interesenti naj se osebno ali pismeno obrnejo na gornje podjetje, Omladinska ulica 24.

1008

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Premiera italijanskega filma

»Moj sin profesor«

Tednik. — Predstave ob 15, 17, 19 in 21. — Predprodaja vstopnic od 10-11 in od 14 dalje.

KINO »KOMUNA«: Angleški barvni film: »Henrik V.«, Brez tednika. Predstave ob 16, 18.30 in 21. Danes matineja odpade. — Predprodaja vstopnic od 10-11 in od 15 dalje.

KINO »SLOGA«: Premiera jugoslov. filma: »Nogometna tekma Anglija in Jugoslavija«. Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

Ob 10 bo matineja istega filma. Predprodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje.

KINO »SOCA«: Premiera jugoslov. filma: »Nogometna tekma Anglija in Jugoslavija«. Tednik. Predstave ob 15, 18 in 20. Predprodaja vstopnic od 10-11 in od 15 dalje.

KINO »SISKA«: Amer. barvni film: »Plavajoče gledališče«. Predstave ob 16, 18 in 20. Predprodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »TRIGLAV«: Ameriški barvni film: »Prot vsem zastavam«. Tednik. Filmske nov. 15. Predstavi

ob 18 in 20. Predprodaja vstopnic od 17 dalje.

JESENICE: »RADIO«: Angleški film: »Trenutek obupa«. Predstavi ob 18 in 20. — »PLAVZ«: Angl. film: »Knjiga o džungli«. Predstavi ob 18 in 20.

KOROŠKA BELA: Nemški film: »Maja in tanci«. Predstavi ob 18 in 20.

KRANJ: »STORŽIČ«: Ameriški barvni film: »Dvoboj pri Srebrnem potoku«. Predstave ob 16, 18 in 20.

»PARTIZAN«: Amer. film: »Zongler«. — »SVOBODA«: Amer. film: »Harlem zmaga«. Predstavi ob 18 in 20. — Ob 20 dvojni program: »Harlem zmaga« in »Dvoboj pri Srebrnem potoku«.

CELJE: »UNION«: Amer. barvni film: »Niagara«. — »DOM«: Meh. film: »Solečadin šala«.

KINO »TRUJ«: Amer. barvni film: »Trobente in bobne«. Tednik. Film. novost 18.

LETNI KINO »TABOR«

Jugoslovanski film

»DALEC JE SONCE«

Tednik. — Predstava ob 20.30. — Predprodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

MARIBORSKA LIVARNA IN TVORNICA KOVINSKIH IZDELKOV — MARIBOR

razpisuje mesto

TEHNIČNEGA VODJE

Pogoji: strojni inženir z večletno prakso v industriji barvnih kovin ali v industriji armatur.

Ponudbe vložite do 10. junija 1954 na upravni odbor podjetja z dokazili o strokovni izobrazbi in praksi ter življenjepisom.

Plača po tarifnem pravilniku.

V PRIMERU POTREBE DA PODJETJE TUDI STANOVA-NJE V NOVEM STANOVANJSKEM BLOKU.

KOMISIJA PRI LJUDSKET ODBORU MESTNE OBČINE V SMEDEREVU za postavitev direktorjev podjetij

razpisuje

NATEČAJ

za

DIREKTORJA »ŽELEZARNE« V SMEDEREVU kot kandidati prihajajo v poštev inženirji metalurgije, strojni inženirji in ekonomisti, ki imajo najmanj 10 let prakse pri delu v večjih industrijskih podjetjih;

DIREKTORJA TOVARNE GRADBENIH STROJEV V SMEDEREVU kot kandidati prihajajo v poštev osebe s tehnično in ekonomsko fakulteto ali visoko kvalificirani strokovnjaki, ki poznajo proizvodnjo gradbenih strojev in imajo najmanj 10 let prakse v večjih industrijskih podjetjih;

DIREKTORJA GOSTINSKEGA PODJETJA »JADRAN« V SMEDEREVU kandidat mora poznati organizacijo in vodstvo gostinskih podjetij in imeti najmanj pet let prakse v gostinski stroki;

KNJIGOVODJO Z DOLGOLETNO PRAKSO IN IZKUŠNJAMI ki bi bil sposoben voditi knjigovodsko pisarno, kjer opravljajo knjigovodske posle za obrtne, trgovske in gostinske poslovavnice in lekarnarje na področju mestnega ljudskega odbora v Smederevu.

Za delovna mesta po tem natečaju so zagotovljene plače v tarifnih pravilnikih podjetij ali po sporazumu.

Prijava za natečaj s kratkim življenjepisom naj kandidati pošljejo Komisiji za postavljanje direktorjev pri Ljudskem odboru mestne občine v Smederevu najpozneje 10 dni po objavi natečaja. Interesenti dobe pojasnila na telefonu 120.

2482

»ELEKTROTEHNA«

TEHNIČNA POSLOVALNICA ZA PROMET Z ELEKTRO-TEHNIČNIM MATERIALOM

je znižala cene naslednjih vrst

avtomobilskih akumulatorjev

6 V	90 Ah	na	4.500 din
6 V	105 Ah	na	7.000 din
6 V	120 Ah	na	8.720 din
12 V	120 Ah	na	16.120 din
12 V	140 Ah	na	17.740 din
12 V	210 Ah	na	24.300 din

CENE VELJAJO FRANKO SKLADIŠČE — NEPAKIRANO

Vsa pojasnila glede dobave zahtevajte na naslov: »ELEKTROTEHNA« — BEOGRAD, KARADJORDJEVA 71
 Telefon: 21-268, 26-918 in 27-053

2495

SALONIT

»Antiša Vučić«

Vranjic — Split

TELEFON 5-28, 29-28 Brzjavni: SALONIT VRANJIC

Spet izdelujemo znane kvalitetne salonit tlačne vodovodne cevi od 50 do 200 mm premera in od 5 do 20 atmosfer nominalnega pritiska, ki ga kolavdiramo v tovarni pri 10 do 40 atmosferah.

Z uporabo kvalitetnega azbesta in znanega dalmatinskega super cementa znamke S-600 smo uspeli ne samo do maksimuma dvigniti kvaliteto, za katero dajemo pismeno jamstvo, temveč tudi ugodnejšo prodajno ceno.

Cena za tm² 1400 din, oziroma po dolžinskem metru za posamezne tipe in premere cevi:

Ø	50	80	100	125	150	175	200
tip TB	din 490	742	1036	1274	1554	1736	2212
tip TC	din 560	840	1162	1582	2044	2576	3164
tip TD	din 560	840	1162	1892	2604	3948	4634
tip TE	din 644	1050	1680	2548	3584	5026	6454

Cevi izdelujemo v standardnih dolžinah 320 cm.

Razen tlačnih izdelujemo tudi kvalitetne kanalizacijske cevi kakor tudi salonit ravne, valovite in bombirane plošče ter fazonske kose za kritje streh in oblaganje zidov, vse iz prvovrstnega azbesta in super dalmatinskega cementa S-600.

CENEJŠE — BOLJŠE — EKONOMICNEJŠE — TRAJNEJŠE OD KATERIH KOLI ENAKIH ALI PODOBNIH NAMENOV

1011

Komisija za napredek proizvodnje lahko napravi veliko koristnega za celjsko komuno

Celje, 20. maja. Odborniki zbora proizvajalcev zavestno čutijo družbeno odgovornost, ki so si jo naložili s sprejetjem okrajnega družbenega načrta in proračuna za leto 1954. Zlasti je bilo to zaslediti na zadnji seji zbora proizvajalcev, ko so razpravljali o številnih najrazličnejših vprašanjih in ustanovili več zborovih komisij.

Da bi dosledno in koristno rešili številne prošnje in pritožbe glede delovnih mest in kvotifikacij v gospodarskih organizacijah, so izvolili za to posebno komisijo. Le-ta bo tudi v bodoče reševala razne prošnje in pritožbe gospodarskih organizacij, medtem ko bo zbor njeno delo potrdil ali pa ne. Zbor proizvajalcev se bo s tem ognil drobnjarskemu razpravljanju. Razen omenjene komisije so odborniki izvolili iz svojih vrst tudi 5-člansko komisijo, ki bo nenehno skrbelo za napredek proizvodnje v celjskem okraju. Delo te komisije je glede na raznovrstno gospodarsko dejavnost v okraju zelo široko, zanimivo in odgovorno. Vse njeno delo pa bo moralo temeljiti na osnovnih načelih okrajnega družbenega načrta in proračuna

Komisijo čaka veliko dela predvsem v takih podjetjih, kjer imajo še zmeraj slabo organizacijo dela in zategadelj tudi manj proizvajajo. Prav toliko važno bo tudi delo komisije pri razdeljevanju kreditnega sklada okraja. Dodobra se bodo morali seznaniti z najnujnejšimi potrebami in zmogljivostjo posameznih podjetij glede na povečanje proizvodnje in predložiti zboru najboljšo rešitev. Skupaj bodo morali proučiti obrtniško dejavnost za naslednja leta, dalje gospodarski razvoj Kozjanskega, razmisлити bodo morali tudi o nekaterih geoloških raziskavanjih, družbenem načrtu okraja za leto 1955 in še o številnih drugih vprašanjih za celjsko komunalno skupnost.

F. K.

Več tisoč prijavljenih za Zlet delovnih ljudi v Celju

Pripravljalni odbor kongresa DPD »Svoboda« in velikega zleta delovnih ljudi, ki bo v Celju 30. maja, je doslej prejel številne prijave delovnih kolektivov. Iz Maribora bo prišlo 2.000 delavcev, iz Ptujja 500, Slovenske Bistrice 500, iz Velenja in Sočanja bo pripeljal udeležence poseben vlak, prav tako iz Zagorja, Hranjčine, Trbovelj in Kočevskega. Po vsem sodeč, bo prišlo na zlet delovnih ljudi nad 12.000 delavcev iz raznih krajev Slovenije.

Celjska mladina na medrepubliškem tekmovanju v Zrenjaninu

V Zrenjaninu so imeli pred dnevi mladinski športni prazniki. Ob tej priložnosti so povabili celjsko mladino na medrepubliško športno tekmovanje, ki so se ga Celjani z velikim navdušenjem tudi udeležili. Dvainsedeset mladincev in mladink iz Celja je bilo v dnevih praznikov pri zrenjaninski mladini, od katerih so se vrtnili z najlepšimi vtisi. Celjani so dosegli več prvih mest v streljanju z vojaško puško in v lahkotletiki.

Zadruge imajo vedno več strojev

V ptujskem okraju deluje 44 kmetijskih zadrug, ki vključujejo 8698 kmetov in 2226 nekmetov. S skrbnim gospodarjenjem so zadruge dosegle nad 24 milijonov din dobička. Od tega so namenili nad 14 milijonov din v investicijske sklade, 7,5 milijona v ostale sklade, zadržnikom so razdelili 1.900.000 din in približno pol milijona za dopolnilne nagrade. Med najboljšimi zadržniki so: Ormož, Leskovec, Majšperk, Hajdina, Zetale, Podlehnik, Dolena in Cirkulane.

Najlepše uspehe so dosegle zadruge v poljedelstvu. Pri 24 zadržkih so ustanovili odbore za poljedelstvo in mehanizacijo. Letos bodo znatno povečali pridelok semen, ki bo nov vir dohodka za napredne zadržnike. S kmetovalci so sklenili pogodbe, da bodo pridelovali na površini 165 hektarov priznane sorte krompirja, lucerne, črne detelje, raznih trav in korenčnic. Za potkus so tudi pognojili več travnikov z različnimi gnojili in posejali različne sorte pšenice. Velik napredek so dosegli tudi v mehanizaciji. Medtem ko so imele zadruge pred dvema letoma osem starih traktorjev in nekaj nad sto priključnih strojev, imajo sedaj 33 novih traktorjev in nad 527 kmetijskih strojev.

Z regulacijo Pesnice bomo preprečili ogromno gospodarsko škodo

V Ptujju so na ustanovnem obem zboru vodne skupnosti Pesnice doline sklenili začeti regulirati Ptujsko, ki povzroča s poplavlami v ptujskem in mariborskem okoliškem okraju letno 192 milijonov dinarjev škode. Stroški za regulacijo bodo znašali približno 1.800.000 din in od tega je potrebno za melioracijska dela 818 milijonov dinarjev. Za letošnje leto imajo odobren kredit sto milijonov dinarjev. Z dobro organizacijo bodo dela na Pesnici lahko končali v štirih letih.

PRED PROSLAVO 10. OBLETNICE ZBORA GORENJSKIH AKTIVISTOV

Nedeljske proslave, ki bo na Mosteh na Jelovici v spomin na 10-letnico zbora gorenjskih aktivistov, se bivši politični aktivisti in borci iz bivšega kamniškega okrožja izredno vsele in se nanjo tudi temeljito pripravljajo. Sestali so se preživelih funkcionarjev na področju nekdanjega Okrožnega odbora OF Kamnik in za to proslavo formirali okrožni odbor in okrajne odbore v okrajih, ki so jih imeli leta 1944, v Tuhinju, Kamniku, Komendi, Mengšu, Domžalah, Lukovici in Zasavju. Člani okrožnega in okrajnih odborov so sklenili, da bodo izvedli široko agitacijo med političnimi aktivisti ter borci, da se bo te tako pomembne proslave za Gorenjsko udeležilo čimveč aktivistov s tega področja. Leto 1944 je zelo pomembno za razmah partizanskega množičnega gibanja, za politično aktivizacijo množic, za razširitev in pomnožitev odborov OF. Septembra in oktobra 1944 so imeli na tem področju prve svobodne volitve v NOO. V enoti IV, operativne cone predvsem pa v Šlandrovo brigado in Kamniško-zasavski odred so prihajali novi borci. V tem času je bilo osvobodeno precejšnje ozemlje od doline Črne, prek Tuhinske doline, Črnega grabna, Moravskega do Zasavja. NOO in odbori OF so na tem ozemlju uspešno spolnjevali naloge. V tem času pa do popolne osvoboditve so ti kraji dali več tisoč žrtev, ki so padle predvsem v borbi ali pa kot talci.

Slovenski književniki na Primorskem

Na povabilo Sveta za prosvoto in kulturo OLO Gorica je društvo slovenskih književnikov sklenilo, da bodo njegovi člani brali svoja dela v vseh županijskih okrajih, ki so od daljine od kulturnih centrov. Tako bi soljarji in prebivalci območij, ki so spoznali še živeče književnike in njihova dela.

V sredo je skupina književnikov, pisatelj France Bevč, predsednik društva slovenskih književnikov, pesnica Lili Novy, pisatelj Ivan Potrč in pesnik Kajetan Kovič, obiskala Podnanos, kmetijsko šolo Lože pri Vipavi in Vipavo.

Književnike so povsod lepo sprejeli, najprej pa v Vipavi, kjer so jim soljarji poklonili veliko šopkov in darov. Pisatelj France Bevč je prebral otroško povest »Drejkova zgodba«, pesnica Lili Novy pa je prebrala deset otroških pesmi, pisatelj Ivan Potrč basen »Pasje hiše« in moderno pravljico »Od kdaj nimajo rabe rezeve«, pesnik Kajetan Kovič pa šest svojih pesmi.

Ker so se gostovanja, ki je bilo popoldne v zadržnem domu, udeležili večinoma samo soljarji, so književniki obljubili, da bodo še prišli v Podrago in Vipavo in brali svoja dela za odrasle.

Pisatelj France Bevč, ki je ljudski poslanec goriškega okraja v zvezi ljudski skupščini se je po svojem nastopu v Vipavi sestel s predstavniki občinskega ljudskega odbora Vipava in zastopniki množičnih organizacij in se z njimi pogovoril o problemih vipavske občine, posebno pa še o problemih solstva in kulturno-prosvetnega dela.

V četrtek so književniki gostovali v Ajdovščini. Dobravljali in Črniškah, prihodni teden pa bodo gostovali v Brdih in sicer v Lignju, na Golem brdu, v Medani in v Humu. Konec maja bodo še gostovali v Grgarju, Banjšcih, v Cepovanu, v Braniku, v Zalem hribu, v Kalu nad Kanalom, v Kanalu in Desklah.

Prva dni junija pa bodo še gostovali v Črnom vrhu, na Colu in na Orljcih.

V NEDELJO BODO PRAZNOVALI V ŠKOCJANU

V spomin na obletnico partizanskega napada na okupatorsko postojanko v Škocjanu maja 1942, leta, si je občina Škocjan pri Mokronogu izbrala 23. maj za občinski praznik. Letos ga bodo slovesno praznovali. Na predvečer praznika bodo kurili po okoliških gričkih kresove, v nedeljo zjutraj pa bodo imeli ob petih budnicah z godbo; ob pol osmih bodo obvezniki predvojaške vzgoje uprizorili napad na Škocjan, ob devetih pa bo slavnostna seja vseh organizacij in občinskega ljudskega odbora. Na akademiji na trgu, ki se bo začela ob devetih, bodo počastili spomin žrtev v NOB, popoldne pa bo nastop gasilcev, igra v dvorani KUD in nato zabava.

V mariborskem okraju bodo zatirali rastlinske škodljivce

Pri Okrajnem ljudskem odboru v Mariboru so že razpravljali o zatiranju rastlinskih škodljivcev. Ta teden bodo po vsem okraju na sektorskih konferencah začeli opozarjati prebivalstvo na škodljivost kolaridskega brošča. Po občinah bodo postavili posebne komisije, ki bodo zbrale ekipe in oskrbele za nabavo škropliva. Nekaj srečitev bo pripeljal tudi Okrajni ljudski odbor. Prvi množični pregled krompirišč bo dne 30. maja.

Žganje sta kradla

Ponoči 17. maja so v Mariboru neznanec vlomil v poslovavnico vinarsko-kletarskega podjetja iz Požarjeva. S silo so odprli sod, v katerem je bilo 500 litrov žganja. Organizacija TNZ v Mariboru so ugotovili, da sta hrala F. V. in G. G. v ukradla v stolne cerkvi v Mariboru in F. G. ki stanuje v isti hiši, kjer je poslovala vinarskega podjetja. Pri obeh so našli 25 litrov žganja. Našli so tudi železno sponko, s katero sta odprla sod.

Tatica je hotela pobegniti čez mejo

V Ravnah na Koroškem je 18. maja nekdo vlomil v stanovanje Emila Verčnika. Kmalu nato so organizirali LM Verčnik F. V. staro 29 let, ki je bila vlomilka. F. V. je ukradla Verčniku obleko in perilo, vsega v skupni vrednosti 50.000 din. Povedala je, da je nameravala pobegniti čez mejo.

Spet požar zaradi slabega dimnika

Dne 19. maja zvečer je pričela goriti hiša Alojza Korošca iz Goročevca v ptujskem okraju. Hiša je bila lesena in s slamo krita. Korošca je po požaru da je rešil iz nje vse premočnine. Ozen se je pa razširil čez cesto na hišo Jurija Grebenčnika od tam pa na hlev in ostalo gospodarsko poslopje, ki je bilo tudi vse premočnino. Ozen se je pa razširil precej poljedelskega gozda. Alojz Korošca je na 180.000 din. Jurij Grebenčnik pa za 700.000 din. Požar je nastal zaradi slabega dimnika na Korošcovi hiši.

Z A D N J E V E S T I

NOVI SOVJETSKI PREDLOGI

PO CETRTI TAJNI SEJI O INDOKINI

Molotov predlagal načrt petih točk — Eden in Bidault privolila, da bodo razpravljali o njem Danes bodo razpravljali o Koreji

Zeneva, 21. maja (AP). SZ je predlagala nov osnutek za sklenitev premirja v Indokini. Poročajo, da sta Velika Britanija in Francija sprejeli ta osnutek kot osnovo za razpravo o Indokini.

Na koncu današnje tajne seje je Molotov predlagal pet točk: prekinitev sovražnosti; sporazum o conah, kamor naj se umaknejo čete vojskujočih se sil; prepoved pošiljanja vojaških ojačanj nasplošno; ustanovitev mednarodnega kontrolnega organa, ki bi nadzoroval izvedbo sporazuma; mednarodna zagotovila, ki naj bi preprečila prekršitev sporazuma. Eden in Bidault sta izjavila, da bodo v ponedeljek razpravljali o sovjetskem načrtu.

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)
Zeneva, 21. maja. Dosegli so napredek, toda le v toliko, da so

načeli razpravo o bistvu procedure za prekinitev sovražnosti v Indokini. Uradno poročilo po četrti tajni seji pove prav toliko, kot vsa dosedanja. Nekaj podrobnosti pa je bilo mogoče ugotoviti. Končno so namreč razpravljali o proceduri za vzpostavitev miru v vseh treh deželah: Vietnamu, Laosu in Kambodži. To je prav gotovo napredek, saj se doslej niso mogli sporazumeti, ali naj govore za vsako teh dežel posebej, ali za vse skupaj.

Zahodne delegacije so danes predlagale, naj bi ustanovili tri odbore, ki naj bi hkrati, toda vsak zase razpravljali o prekinitvi sovražnosti v Vietnamu, Laosu in Kambodži. Ta zahodni predlog so podprle tri delegacije držav francoske Indokine. Vzhodne tri

delegacije pa so se zavzele za ustanovitev enega samega odbora, ki naj bi razpravljalo o vzpostavitvi miru v vseh treh deželah. Tako so po delnem sporazumu prišli v podrobnostih spet navzkriž. Končno so se sporazumeli le v tem, da bo naslednja tajna seja o Indokini v ponedeljek.

Na splošno pa je v Zenevi zavladalo boljše razpoloženje in današnji sestanek je prinesel nekaj več optimizma.

Po devetih dneh se bodo jutri razgovarjali spet o korejskem vprašanju. Kaže, da bosta obe nasprotni stranki iznesli nove predloge. Na današnjem sestanku šefov delegacij SZ, Kitajske in Severne Koreje so sklenili, da bodo zahtevali, naj bi bila korejska razprava enakopravna z indokitajsko. Slo bo pa v glavnem še vedno za to, kako naj izvedejo volitve z ali brez kontrole, in kako bodo po volitvah sestavili novo vlado.

Sprejem na Dunaju

Dunaj, 21. maja (Tanjug). Jugoslovanski veleposlanik na Dunaju Dragomir Vučinić je priredil nočjo svečan sprejem na čast jugoslovanskih glasbenih umetnikov. Med številnimi uglednimi gosti so bili predstavniki visokih komisariatov v Avstriji, zunanji minister inž. Leopold Figl in člani diplomatskega zbora.

Umetniški program so izvedli Miroslav Čagalović, Anita Meze, Vladimir Ružjak in Zdenko Marasovič.

Rim odložil razpravo o EOS

Rim, 21. maja (Tanjug). Komisija za narodno obrambo pri italijanski skupščini je danes obravnavala osnutek zakona o ratifikaciji EOS.

O osnutku je poročal predsednik komisije, demokrščanski poslanec Codacci Pisanelli. Zagovarjal je obrambne koristi skupnosti, zatem pa dejal, da v pogodbi niso dovolj jasno določeni odnosi med EOS in atlantskim paktom, način oskrbovanja z vo-

jaškimi in drugim materialom nadalje pravni položaj osebja, ki bo delalo v organizacijah EOS, končno pa je Pisanelli pozval komisijo, naj odobri osnutek zakona in ga čimprej preda parlamentu.

Neofašistični predstavniki so zatem predložili resolucijo, ki poziva, naj komisija odloži razpravo o EOS do tedaj, da se bosta razjasnila mednarodni položaj in položaj Italije, ki nista ugodna po izjavi grškega predsednika Papagosa. Po tej resoluciji naj bi komisija razpravljala o EOS šele po ureditvi tržaškega vprašanja.

Resolucije neofašističnih predstavnikov niso sprejeli, vendar pa so razpravo o osnutku zakona o EOS preložili za junij.

Stanovanjsko vprašanje na seji MLO

Seji je prisostvoval tudi tovariš Edvard Kardelj — Nove najemnine od 1. julija

Ljubljana, 21. maja. Danes popoldne je bila skupna seja obeh zborov MLO Ljubljane. Na seji, kateri so prisostvovali tudi tovariš Edvard Kardelj in tovarišica Vida Tomšičeva, kot zvezna poslanca za Ljubljano, republiški poslanec tovariš Ferdo Kozak in sekretar ZKS za Ljubljano tovariš Vipotnik, so razpravljali izključno o stanovanjskih vprašanjih.

NOVA STANOVANJSKA TARIFA

V imenu posebne komisije Sveta za komunalno je tovariš Drobež podal obširno utemeljitev odloka o stanovanjski tarifi, razdelitvi namenov in o skladih, z obširno dokumentacijo je prikazal, koliko se bodo povprečno povečale najemnine v posameznih kategorijah in v posameznih okoliših. V imenu komisije je predlagal, da Mestni ljudski odbor osvoji osnutek tarife, ki predvideva za posamezne okolišje 0,37, 0,34, 0,30 in 0,25 dinarjev za točko/m², kot smo podrobneje že poročali. Obširni utemeljitelj je sledila diskusija. Eni izmed odbornikov so predlagali, naj se pri določanju najemnin ne upoštevajo predsebe s površino nad 10 m². Drugi so bražali svoje začetne, kako to, da je v Ljubljani samo 17 stanovanj I. kategorije. Predsednik občine St. Vid je glede na velike razlike v četrtm okolišju (ta okoliš obsega stanovanja pri remizi in stanovanja na Toškem čelu oz. v Smartnem) predlagal naj bi se cena za m² točko znižala za 30% za tista stanovanja, ki so za več kot 2 km oddaljena od komunikacijskih naprav. Sproženo je bilo tudi vprašanje stanovanj ki so v sklopu podjetij in vprašanj dopolnilne najemnine, s katero bi preprečili prenamajno zasedbo stanovanj. En izmed odbornikov pa so predlagali, naj bi sprejete odloka za nekaj časa odložili, da bi na zbirnih volitev se predhodno razpravljalo o osnutku odloka z volitvi. Te predloge in pripombe pa skupščina ni osvojila, z izjemo predloga, da naj za četrti okoliš, za nad 2 km oddaljena stanovanja, obveja polovična tarifa za m²/točko. Oba zbora sta odlok v celoti sprejela in bodo nove najemnine veljale od 1. julija.

skupnost in utemeljil najnost prenehanja stanovanjskega urada ter ustanovitve stanovanjske inspekcije, ki bi prevzela pravno in finančno kontrolo nad stanovanjskimi skupnostmi. Po obrazložitvi se je razvila diskusija, v kateri pa so se pokazale številne nejasnosti. (Kdo bi preskrboval stanovanja osebam, ki jih je zajela izvršba izpraznitve, oziroma so po službenih dolžnostih nanovo prestavljeni v Ljubljano; vprašanje praznih stanovanj v privatnih stavbah, ki ne bodo prišle v stanovanjsko skupnost itd.). Pri tej točki dnevnega reda je v diskusijo posegel tudi tovariš Kardelj, ki je dejal, da so danes vidne pomanjkljivosti uredbe o upravljanju stanovanjskih stavb in da Zvezni izvršni svet je pripravila dopolnilne predpise, ki bi nekatero stvari poplajali, predvsem pa dal ljudskim odborom večje možnosti samostojnega ravnanja. Poudaril je, da je namen nove uredbe seveda v okviru danosti, zagotoviti državljanom pravico do stanovanja, obenem pa preložiti skrb za vzdrževanje in upravljanje stavb na stanovance same. Hlasi svet naj bi bil odgovoren za gospodarjenje in hiši. Začasno pa je uredba ustanovila tudi stanovanjske uprave, ki kasneje ne bodo več potrebne, če bodo ljudje dovolj skrbili za stavbe. Danes pa je potrebno delno administrativno upravljanje, pri čemer pa so še problemi. Če gremo na veliko število stanovanjskih skupnosti, potem bi bila taka uprava silno draga. Tudi v Ljubljani bi bilo 11 uprav skoraj preveč. Če pa bi formirali velike stanovanjske skupnosti, potem je pa to z družbenega stališa slabše. Take velike skupnosti so umetne tvorbe in v takih stanovanjskih skupnostih bi se ljudje sestajali le zato, da bi potrdili, kar bi uradniki uprave dotične stanovanjske skupnosti, že sklenili. Zato bi prenamajno sklepanje o tem, ne bilo koristno.

Na podlagi njegovih pripomb je skupščina sklenila odložiti razpravo o vseh teh odlokih, do dopolnilnih predpisov, ki jih bo pripravil Zvezni izvršni svet.

Nočne brzojavke

LONDON — Pododbor komisije za razorožitev je imel danes sedmi sestanek pod predsedstvom kanadskega predstavnika Robertsona. Naslednji sestanek bo 25. maja.

WASHINGTON — Novozelandski zunanji minister Clifton Webb je zahteval nagle ukrepe, da bi zaustavili sovražnika v jugovzhodni Aziji. Zato je predlagal takojšnji začetek vojaških razgovorov z zastopniki vseh prizadetih držav. Po njegovem mnenju ni razlik v osnovnih stališčih Velike Britanije in ZDA.

ZENEVA — Glavni tajnik pakistanskega zunanjega ministrstva je dopotoval v Zenevo, kjer bo vodil konferenco pakistanskih poslanikov v zahodnoevropskih državah. Ob prihodu se je razgovarjal s predstavniki Velike Britanije, ZDA, SZ in Kitajske na ženevski konferenci.

PARIZ — Sem je prispel stali indijski predstavnik v OZN Krishna Menon. Sestal se bo z Edenom, kasneje pa odpotoval v Zenevo.

GEORGETOWN — Britanski guverner v Gvilani Alfred Savage je zavrnil prošnjo, naj bi izpustil iz zaporja bivšega predsednika vlade Jaggana.

WASHINGTON — Predstavnik zunanjega ministrstva ZDA ni hotel tolažiti vesti londonske tiska, ki je pisal, da bodo ZDA in Velika Britanija predlagale Egiptu kompromis za ureditev sueskega problema.

BERLIN — V Parizu je odpotovala delegacija vzhodnonemške trgovinsko-industrijske zbornice. Razgovarjala se bo s francoskimi gospodarstveniki in si ogledala pariški velesejem.

WASHINGTON — Vlada ZDA je zavrnila poljski protest zaradi zaplenbe poljske ladje »Gotward«. To ladjo so zaplenile komunistanske pomorske sile; Poljska je obtožila tudi Ameriko, ki pa je zdaj zavrnila vsako odgovornost.

NEW YORK — Izrealski predstavnik pri OZN je izdal predstavniku Varnostnega sveta seznan 37 incidentov, ki naj bi jih izzval v zadnjem času Jordan.

PARIZ — Poročajo, da v dosega-njih francosko-indijskih pokrajanjih o francoskih posetih v Indiji niso dosegli vidnejših uspehov. Indija zahteva naj Francozi takoj izročijo sporno ozemlje njim v upravo, Francozi pa tega ne dopuste.

ZENEVA — Zahodne delegacije so razpravljale o možnosti, da bi odšla posebna anketa komisija OZN v neposredno bližino indokitajskega mejnišča. Vendar pa za zamisel še ni prišla do odgovornih predstavnikov OZN.

NEW YORK — Generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld bo odpotoval v Zenevo, kjer bo vodil sestanek koordinacijskega odbora organov OZN. Iz Zeneve bo odpotoval v Pariz.

SOBOTNA PRILOGA

22. MAJA 1954

»LJUDSKE PRAVICE - BORBE«

JOSEF DEBRECENI

PLAČAM...

Zlatenasto rumeni žarki jesenskega sonca so v širokem pramenu preplavljali vso restavracijo. Lomčič se na izložbah ob pozlačene reliefne črke napisane enega najmenjšejsih lokalov v zahodnem Berlinu so naglo polzeli po bleščeče beli porcelanasti posodi in kupih težkega srebrnega jedilnega pribora, potem pa so, obliivajoč s prameni svetlobe krvavo rdečo preprogo, pogrnjeno med vrstami s cvetjem okrašenih miz, ugašali v neskončnosti beneškega zrcala v ozadju dvorane.

Pri eni izmed rezerviranih miz v kotu sta sedela dva gosta, prvi že prileten mož sivih las, izrazitega, zanimivega obraza in trudnega pogleda, drugi pa mladenič, nekoliko prezalo oblečen in ko saj črni, polizanih las. Restavratelj je oba dobro poznal: starejši je bil Maurice de Lemonier, predstojnik enega izmed važnih odsekov Francoske kontrolne komisije v Berlinu, mlajši v njegovi družbi pa je bil njegov tajnik Chambord.

S kretljivo, polno spoštovanja, je tajnik pomolil svojemu predstojniku jedilni list, ki ga je bil malo prej prinesel natakark v fraku, stoječ zdaj molče in uslužen poleg mize. Diplomata je položil jedilni list predse na mizo, vzel iz žepa naočnike in ga začel prebirati.

Čez nekaj časa se je natakark sklonil k njemu: »Za začetno jed bi si vam dovolil priporočiti postrv in aspiku. Postrvi so danes izredno lepe, ekscelenca.«

»Hvala,« je odgovoril Lemonier, ne da bi odvrnil pogled od jedilnega lista. »Postrvi v aspiku žal ne smem jesti.«

»Morda bi pa izvolili naročiti mrzlega lososa? Ali pa hors d'oeuvres varies?« je nadaljeval natakark z nespremenjeno tihim glasom, malone šepetaje.

Diplomat je izročil jedilni list svojemu tajniku, potem pa je zamišljeno dvignil pogled na moža v fraku, stoječega pred njim.

»Veste kaj, prijatelj? Ostanimo rajši pri...«

Tedaj pa se mu je beseda nenadoma zataknila v grlu. Njegov raztreseni pogled je srečal natakarkov pogled. Za hip je ko okamenel gledal nad seboj sklonjeni obraz.

»Meni lahko prinesete porcijo lososa,« je rekel tajnik, »samo brez omake.«

Natakark se je priklonil, potem pa je znova sklonil glavo nad diplomata, ki ga je gledal, ne da bi trenil z očesom. Natakark ni opazil tega srepega pogleda. Stač je ravnodušno, s krinko poklicne uslužnosti na obrazu, in šele po daljšem čakanju je znova spregovoril:

»A za vas, ekscelenca?«

Lemonier se je zdrznil, ko da se je zdramil iz sna.

»Kako? Aha, saj res... prinesite mi omloto.«

»Omloto,« je ponovil natakark, se priklonil in odšel.

Lemonier je zamišljeno zrl predse.

»Ta obraz...« je zamrmral sam pri sebi.

»O kakšnem obrazu pa govorite, ekscelenca?« je vprašal tajnik uslužno. Lemonier mu ni odgovoril. Polglasno in bolj sam pri sebi je nadaljeval:

»Tega človeka sem že nekje videl. S tem človekom sem imel nekoč opraviti. Toda kje? Kdaj?«

»Najbrž v kaki drugi restavraciji, ekscelenca,« je menil tajnik.

»Ne, to ni bilo v drugi restavraciji. Ko sem ga zadnjikrat videl, ni nosil fraka.«

»Tudi meni se večkrat pripetilo,« je dejal tajnik, »da mi spomin nenadoma odpove; in to me zmeraj jezi.«

Lemonier je še zmeraj napeto razmišljal.

»Jaz si obraze dobro zapomnim, Chambord. Imena... to je že nekaj drugega... Ta obraz pa me spominja na nekaj povsem določenege...«

»Menj pa prinesite malo steklenico renskega,« je dejal tajnik.

Potem ko je natakark natočil čaši in odšel, je Lemonier znova spregovoril:

»Ali veste, kako je, Chambord, če vam kak predmet, ali vonj ali melodija pričara nazaj nekaj iz minulosti? To ali ono doživelje... srečen ali tragičen trenutek?«

Dvignil je čašo, pa jo je takoj spet postavil na mizo, ne da bi se je dotaknil z ustnicami.

»V dvajsetih letih našega stoletja je bila zelo priljubljena popevka, zategla in hrepenenja polna popevka, ki se je vi ne morete spominjati, ker ste

premladi: Ramona. Nedavno sem jo nepričakovano slišal v radiu v okviru neke glasbene oddaje starih popevk. In komaj so zadoneli prvi akordi, že je zapihal v sobo nekakšen močan veter in iznenada se mi je zazdelo, da nisem več tu v Berlinu, Chambord, marveč da sedim v neki slaščičarni v bližini Boulevarda de Batignole, doma v Parizu... Vi ste iz Bordeauxa, če se ne motim, Chambord?«

»Da, ekscelenca.«

»Ali ste bili kdaj na Place de Batignole v Parizu?«

»Kako da ne, ekscelenca! Nič kolikokrat!«

»Torej poznate tisti kraj. Hm, kaj sem hotel reči? Da, nisem več bil v Berlinu, marveč v majhni slaščičarni v okolici Boulevarda de Batignole. Z dekletom, seve... gramofon je igral Ramono, midva pa sva jedla indijanske in pila kakao. Sleherna, tudi najmanjša podrobnost je bila kristalno čisto začrtana, dobro sem čutil v ustih okus po tortah...«

Natakark je prinesel skledo z jedjo. Lemonier je z napeto pozornostjo spremljal vsak njegov gib. Ni trajalo niti celo minuto in natakark je odšel. Lemonier je snel naočnike, jih obrisal in si jih spet nataknil. Potem pa je dejal, ne da bi se ozrl na svojega tajnika:

»Spomnil sem se.«

»Spomnili ste se, ekscelenca?«

Lemonier je vzel vilice in nabodel nanje košček ribe:

»Buchenwald!«

»Buchenwald?«

Lemonier se je delal, ko da ni slišal vprašanja. In spet je kakor sam pri sebi nadaljeval:

»Seveda; on jel.«

»Kdo, ekscelenca?«

»Kurt. Esesovski šturmfirer Kurt iz Buchenwolda.«

Lemonier je odložil vilice in nervozno segel po čaši.

»Ne vem, ali vam je znano, Chambord, da sem bil med vojno osemnajst mesecev interniran v nemškem taborišču. Gestapo me je zgrabila takoj po padcu Pariza.«

»Tega nisem vedel, nikoli mi niste o tem pravili, je dejal tajnik z obžalujočim glasom. »Samo če se ne motite, ekscelenca? Navsezadnje, minilo je malone že osem let...«

»Saj vidite, da pomnim celo njegovo ime. On je Kurt, največja zver med vsemi taboriščnimi psi. Strah in trepet taborišča. Razumljivo je, da ga nisem takoj spoznal. Pomislite: esesovska uniforma in frak!«

Tajnik se je nemirno obrnil na stolu.

»Ta... morda pa se le...«

»Bodite prepričani, da se nisem zmotil. Človek težko pozabi na človeka, ki ga je udaril, ta pa me je udaril, Chambord.«

Mladenič je osuplo pogledal svojega sobesednika.

»Udaril vas je?«

Lemonier se je nasmehnil.

»Udaril Z bičem med obrvi tako, da je briznila kri. Zbolelo me je, zbolelo tako, da bi bil zaplakal, ko bi bili ljudje pri petdesetih letih v hitlerjanskem taborišču sploh lahko plakali.«

Tajnik je razburjeno planil pokonci:

»Če je tako... Takoj ukrenem vse potrebno...«

Otožno nasmejan ga je Lemonier zadržal:

»Nikar se ne jezite, Chambord.«

»Toda ekscelenca!...«

»Sedite, če vam pravim!«

Tajnik se je čedalje bolj razburjal:

»Toda prosim vas... Takoj telefoniram Visokemu komisariatu...«

»Nikar!« je odgovoril diplomat z ukazujočim glasom.

Chambord je ponovno podvomil:

»Človek ne bi iz ničesar sklepal, da vas je spoznal. Dogaja se, da podobnost človeka premoti.«

»Od kod pa naj bi me poznal, Chambord? V taborišču nas je bilo šest tisoč. Sicer pa, počakajte samo trenutek.«

Poklical je plačilnega, ki je prihitel in se globoko priklonil.

»Pošljite nama, prosim, natakarkja, ki nama je stregel.«

»Tako,« je dejal plačilni uslužno; odhitel je k izhodu na hodnik in zaklical: »Kurt!«

Lemonier je zmagoslavno pogledal svojega tajnika:

»Torej?«

»Zares, zdaj ne more več biti dvoma,« je rekel Chambord nervozno. »Toda zdaj vas še manj razumem, ekscelenca.«

In spet je planil pokonci.

»Sedite, Chambord,« je spet zaklical diplomat.

»Toda prosim vas, tega človeka je treba neutegoma aretirati.«

Komaj slišnih korakov je natakark prihitel k njuni mizi.

»Vi ste me klicali?«

»Lahko prinesete kavo,« je rekel Lemonier.

Natakark je vzel skledo in hitro odšel. Tajnik je ježno pogledal za njim, potem pa vzdihnil:

»Saj to je nerazumljivo, prosim vas. Nemudoma je treba obvestiti Visoki komisariat, naj pošlje patroljo.«

Diplomat je vzel iz svoje elegantne, ploščate srebrne cigaretnice cigarete z monogramom.

»Čemu?« je vprašal mirno.

»Čemu, vprašujete? Kdo pa ve, koliko človeških življenj ima na vesti ta zver v človeški podobi!«

Lemonier je škrtnil z vžigalnikom, puhnil prvi oblaček dima predse in dejal mirno:

»Mnogo, fant moj, mnogo. O tem ste lahko prepričani.«

Potem je globoko vdihnil dim in nadaljeval:

»V tistih petih ali šestih tisoč letih, kolikor pozna človek zgodovine, ni bilo nobenega obdobja, v katerem bi bilo toliko ubijalcev svobodnih kakor zdaj.«

»Saj prav zato, rotim vas.«

Natakark je spet prišel. Molče in spretno je postavil na mizo srebrni kavni pribor s kavo. Pri mizi sedeča gosta tokrat nista pogledala za njim.

Lemonier se je zagledal v temno zrelo kavo:

»Preprosto, vse je tako preprosto. Slečeš uniformo z mrtvaško glavo, jo vržeš v ogenj, zakoplješ revolver — potem pa se vrneš v množico... To je vse.«

»Tem odločneje je treba ravnati, če spoznamo katerega izmed njih«, je dejal tajnik ognjevitosti.

»Ko sem se vrnil iz taborišča, sem tudi jaz mislil tako. Moji prsti so bili tenki ko papir, toda prevzemala jih je želja, da bi jim poplačal vso prelito kri, vse tiste grdobije, ki so jih počenjali. I Kurtu i stotisočem njegovih skrivincev.«

»Prosim vas, ekselencija, ga je rotlj tajnik. »Dovolite mi poklicati patroljo...«

LUIGI PIRANDELLO

Vdovec gre na zrak

Kolikokrat je gospa Piovanelli, kramljajoč po večerji s svojim možem, izrazila željo, češ če bi že tako naneslo, da bi moral eden od njiju pred časom umreti, naj bi v tem primeru umrl vsaj on! On, da, on namesto nje. Zaradi otrok seveda, ne njej na ljubo.

Lahko si mislimo, s kakšnim smehljamem je sprejel Teodor Piovanelli te ženine besede. Brskal je po namiznem prtu za krušnimi drobtinami in jih gnetel v drobne kroglice.

Debelušast, dobrodušen in rahločuten, kot je bil, je občutil, da ga je ob takem govorjenju zasklelo v duši. Da bi prikrl trpkost, se je sicer smehljal, toda iz njegovih dobrohotnih bledeh, oblih oči, ki so se žalostno zaiskrile pod bledordecasto barvo obrvi in las, bi sodil, da se vprašuje: Pa zakaj? Zakaj? Ta je pa lep! Zakaj je vedno boljše za otroke, to se pravi, ne boljše pač pa manj hudo — kot pravi žena — da umre oče, ne mati?

»Kaj bi ne bilo boljše, če ne bi umrl nobeden?« se je drznil ugovarjati z istim smehljamem on, Piovanelli. »Dovoli. Jaz pravim, kajne, mama je mama. Mama je ena sama in zaleže otrokom za sto, kaj pravim za sto, za tisoč očetov, kajne? Toda ljubezen... ljubezen je eno, drugo pa je... kako se že temu pravi?... vzdrževanje...«

»Kaj pa spada s tem vzdrževanje?« je izbruhnila žena.

In on, Piovanelli, nato hitro:

»Dovoli. Jaz pravim... pravim tako na splošno, saj se razume. Saj menda ne govoriva o naju, zdaj, ko se, hvala bogu, oba dobro počutiva. Govorim na splošno. Ustvari si brez posebnega premoženja družino, ki živi samo od tega, kar zasluži glavar družine, no in če umre glava družine, kajne, kako naj potem vdova vzdržuje otroke?«

»Oooh!« si je oddahnila žena, nagnila nazaj in zakrtila z rokami, kot bi hotela reči: Zdaj te pa imam. »Sledim tvoje modrovanje. In kaj naj bi v najhujšem primeru napravila taka vdova? No, daj, pustim, da kar sam poveš.«

»Eh,« je vzdihnil Piovanelli in skomignil z rameni, da bi mu ne bilo treba odgovarjati. Saj je prav dobro vedel, da bi ga, najsi bi tudi povedal prav to, kar ona želi, vendar prisilila priznati, da se je motil.

»Poročiti bi se pač morala spet, kajne?« je slednjič rekla žena sama. »No, in za otroke je sto tisočkrat manj hudo, če mati vzame drugega moža, kakor če se oče oženi z drugo ženo, zakaj vedno je tisočkrat boljše očim kakor mačeha. To je znano vsem!«

»Prav, prav, strinjam se... toda dovoli. (In Piovanelli se je jel zvijati kakor psiček, ko prosil milosti.) Oprosti mi, veš, toda... kaj se ti ne zdi, da prihajaš, ko tako govoriš, do zaključka, da... — govornik seveda zate, ker vem, da misliš drugače — da prihajaš do zaključka, pravim, da je mož na splošno pač boljše od žene?«

»Kje si pa to snel?« je zarohnela žena in planila pokonec. »Kdo pa to pravi? Jaz prihajam nasprotno do zaključka, tako zdaj kot vselej, da je možki ali mrha...«

»Da, da, oprosti...«

»Ali tapec, ki se daja ženi voditi za nos...«

»Na splošno... da, da, oprosti mi...«

»Brez, na splošno, brez primerov, in brez slučajev! Dokažem ti! Žena, ki ima otroke in je primorana, da se vnovič poroči, ne neha

Diplomat je vrgel proč cigaretni ogorek.

»Čemu? Od tistih časov je minilo devet let, sinko moj, maščevanje pa je stvar vaje kakor vse drugo. Človek pozabi celo igrati na klavir, če ne vadi skale stalno, vztrajno, vneto, stisnjenih zob, kaj šele željo po maščevanju. Tisti spoštin »poplačati hočem« je treba ohraniti v sebi stalno buden. Niti za hip človek ne sme pozabiti nanj... Tako pa...«

Zamahnil je z roko in tiho potrkal s prstom po robu čaše. Plačilni je prihitel in Lemonier je dejal glasneje:

»Plačami!«

Nikdar ljubiti svojih otrok, čeprav ima še katerega z drugim možem. Ne samo to. Ona pripravi tudi očima do tega, da jih vzljubi. Pa še kakol! Te in one je rodila sama, njena kri so, njeno meso! Vdovec z otroki pa, ki se ponovno oženi — pa čeprav s tako ženo, ki nima otrok — ne ljubi več svojih otrok kot prej, ker jih mačeha

v svoji ljubosumnosti zamrzi. Če mu pa ta rodi druge otroke, ga premami, da vzljubi njene in začne uboge sirote zapostavljati. In on, šlapa, nesramež, podlež, lopov, jo uboga!«

»Ne cikaš name, upam...« je vprašal Piovanelli ponižno, s komaj slišnim glasom, ko je videl ženo tako razkačeno. »Saj vendar veš, da jaz...«

»Ti?« je zavpila žena, »ti? Ti vendar prvi! Ti že jutri, če bi le umrla! Vsi ste enaki! O, ubogi otroci, kdo ve, v kake roke bi padli! S takim možem! Zato, vidiš, mi mora podeliti bog to milost, da ne umrem prej nego ti! Oprosti mi, veš, toda jaz te moram za blagor najinih otrok prav s temile svojimi očmi videti mrtvega. Jaz, da, jaz! Saj mi bo hudo. O lahko se zaneseš, da te bom objokovala!«

Teodor Piovanelli je čutil, da mu bo razneslo srce.

In še vedno z istim smehljamem je vstal od mize in se opotekel k oknu, da bi zajel nekaj zraka.

II.

Nihče ni mogel vedeti boljše od njega samega, kako krivična je bila žena, ko je tako govorila. On naj bi se spet oženil? Naj bi ga zadela prej strela z jasnegal!

Ne samo zaradi sreče svojih otrok, tudi zaradi sebe bi kaj takega nikdar ne storil.

Pa ne zato, ker se je morda opekel v zakonu z ženo, ki mu jo je naklonila usoda, temveč zato, ker ga je obsedla nekakšna fiksna ideja, da ni rojen pod srečno zvezdo in da bo hudo nesrečen prav z vsako ženo, ko je že nesrečen s to, ki navsezadnje niti tako s'aba ni. Vse prej! Je dobra gospodinja, ljubi dom in otroke...

morda je res malce preodkrita včasih v govoru in besedi, ali to malo napako bi lahko odtehtale mnoge druge njene vrline, ko bi se tej pomanjkljivosti ne pridružila še tista strašna... strašna bolezen: ljubosumnost.

Bog nebeški! To je pravo pravcato prekletstvo! Ljubosumna nanj! Saj je že po naravi zvest ko pes. Se kot samec mu je bila ena sama ženska več kot dovolj. V mladosti so se mu prijatelji zaradi tega posmehovali, toda kaj je mogel zato? Ni rad menjaval. Mogoče... da, mogoče tudi ni bil za to. Kaj bi prikrivali, bil je z ženskami nekam boječ, neizkušen in tako neroden, da se je včasih, ko je igral tako klavno vlogo, kar samemu sebi zasmilil.

In kakšne prizore, kakšne grozne prizore mu je prirejala žena! Če bi njegovi nekdanji prijatelji prisluškovali kdaj pri vratih, bi popokali od smeha. In vse to iz malenkostnih razlogov. Nekdaj zato, ker si je na cesti malce prifrknil brke. Drugič, ker se je v sanjah zasmel. Tretjič, ker je čital med kroniko v listu o možu, ki je varal svojo ženo in so ga zasačili...

Branje dnevnika zvečer mu je jelo postajati prava muka. Žena se mu je postavila za hrbet in je ko loveki pes stikala za ko'ljivimi stvarmi po kroniki. Če je le kaj našla je vzkljnknila:

»Tu! Tu beri! Si prebral? Vidiš, česa vsega ste dedci zmožni!«

In sledila je rešta izbranih psov.

Drugi so grešili, pokoravati se je moral on. Najsi je zagrešil zakonolomstvo kdor koli že izmed mož, za njo je bilo prav isio, kot bi ga bil zagrešil on sam. Uničevala mu je mir, dušila njegovo ljubezen do nje, grenila mu je družinsko veselje, ki ga je imel pravico uživati on, neoporečen, kot je bil in človek s čisto vestjo. Kako je sovražila ta žena človeštvo, tako moške kakor ženske, in vse samo zaradi tiste strašne bolezni. Ubogega Piovanellija je kar groza spretavala, ko je začela pripovedovati, česa vsega so po njenem mnenju zmožne ženske.

»Tebi se še sanjalo ni kaj takega, kajne?« se je drla nad njim nevoljna in besna, ko ga je videla tako osuplega. »Cediš sline, kaj, hinavec svetohlinski! Pojasnim ti tedaj vse jaz, ki lahko govorim odkrito. In nihče ne more dvomiti o mojih besedah, ker se mi ni treba licemersko pretvarjati, kot se pretvarjajo druge, da bi uga-jale gospodom dedcem. Pojasnim ti jaz!«

In česa vsega mu ni povedala! Ubogi Piovanelli je imel občutek, kot bi ga bila naravnost oskrnila v njegovi tenkočutnosti.

On, ki je bil v občevanju z ženskami tako silno obziren, on, ki si ni dovolil niti najmanjše izzivalne kretnje ne tvegane besede, on, ki mu je bil še tako nedolžen flirt silno tvegano početje, je čutil zdaj, kakor da prežijo vsepovsod nanj same zasede, in je hodil po ulicah s sklonjeno glavo. In če ga je ženska samo pogledala, je brz povsili oči, če mu je katera še tako narhalo stisnila roki, je jel spreminjati barve.

Vse ženske na svetu so postale zanj prava mora, same sovražnice njegovega miru.

III.

Po vsem tem si lahko mislimo, kaj je bila za gospo Piovanelli smrt, ko jo je v njenem štiri-desetem letu napadla huda pljučnica in je videla grob tako neizbežno pred seboj. Ko ni mogla spraviti več glasu iz sebe, je govorila z očmi, govorila z rokami. In s kakšnimi kretnjami! S kakšnimi očmi pobesnele zveril!

Čeprav se je ubogemu Piovanelliju trgalo srce, se je vendar bal, da ga bo zadavila. Vrgla mu je roke okrog vratu in ga je začela stiskati, da, stiskati, bog nebeški, z vso močjo, ki jo je imela, kot bi ga hotela povleči s seboj v grob.

Saj bi šel rad, da, prav rad z njo v grob!

»Da, da, prisežem ti, samo pomiri se!« je ponavljal v potoku solza, odgovarjajoč na kretnje njenih rok, da bi vsaj malo omilil besnost njenih oči.

Zaman! Obupna besnost, s katero je ta žena umirala, ker mu niti v tem poslednjem trenutku iz neke nepravične trme ni hotela zaupati, ker ni marala kazati mu zasluženega spoštovanja, ne videti njegove resnične žalosti v njegovih res iskrenih solzah, je spravila Piovanellija v tak obup, da je začel kar na lepem tuliti kot blazen, pulil si je lase, se bil po obrazu in prskal po licih, potem pa se je vrgel pred njeno posteljo na kolena in s povzdignjenimi rokami ihtel.

(Konec prihodnjic)

**MALI
LEKSIKON**

Vprašanja:

- Kaj je margarina?
- Kako opliva mestni hrup na delovno sposobnost ljudi?
- Kdo je konstruiral prvi stroj za pletenje nogavic?
- Ali lahko natanko izmerimo pot, ki jo prelete ptice v svojem žoljenju?
- Katera dežela ima razmeroma največ študentov?

Odgovori:

Margarine ljudje večinoma ne marajo, ker mislijo, da gre za maščobo, dobijeno po kemijski poti. To pa ne drži. Margarina in ostali podobni proizvodi niso narojeni umetno. Gre za rastlinske in živalske maščobe, ki jih v tovarnah izločajo in čistijo.

Trušé v velikih mestih ne le neprijetno vpijva na naša čutila, marveč škoduje tudi našemu zdravju. Nenehni truše povzročajo krvni pritisk, pospešijo utripanje srca ter povzročijo motnje v delovanju srca in v krvnem obtoku. Tako se delovna sposobnost ljudi znatno zmanjša.

Nogavice so začeli ljudje nositi konec 15. stoletja v Španiji, od koder so se razširile po vsej Evropi. Do konca 16. stoletja so jih izdelovali ročno — s pletenjem. Prvi stroj za pletenje nogavic je konstruiral leta 1599 angleški duhovnik William Lee. Ker v Angliji ni bilo monopola za izdelovanje, in sicer zato ne, ker so lahko z njegovim strojem izdelovali samo grobe volnene nogavice, se je preselil v Francijo. Tam je obogatel in izpopolnil stroj, tako da je lahko pletel tudi svilene nogavice. Po njegovi smrti so se njegovi učenci vrnili v Anglijo. Šele tedaj so Angleži razumeli in pravilneje ocenili pomen tega izuma. Da bi ne izgubili monopola na proizvodnjo, so določili smrtno kazen za vsakogar, kdor bi odpeljal stroj za pletenje nogavic iz Anglije.

S posebnim majhnim mehanizmom za zapisovanje časa letenja lahko natanko izmerimo pot, ki jo preleti ptica vse življenje. Mehanizem ima radioaktivno napravo, ki oddaja žarke alfa. Brž ko ptica razprostre krila in dokler leti, padajo ti žarki na ploščico, prevlečeno z maso, občutljivo za žarke alfa. Mehanizem je zelo majhen in ptici ga pritrjuje kar pod krila. Brž ko vzleti, začne delovati in dolžino poleta avtomatično zapisuje. Kadar hočemo ugotoviti dolžino poleta, z mikroskopom sestavimo žarke alfa in primerjamo število teh žarkov, ki padajo v eni sekundi na ploščico, prevlečeno z občutljivo maso. Tako lahko natančno ugotovimo pot, ki jo ptica preleti v svojem življenju.

Razmeroma največ študentov ima Amerika. Na 10.000 prebivalcev pride tam 178 študentov. V Jugoslaviji pride na 10.000 prebivalcev 37 študentov in v tem oziru smo na tretjem mestu v Evropi. Za nami so Avstrija s 36, Grčija tudi s 36, Švica s 35, Francija s 33, Italija z 32, Anglija z 31 študenti na 10.000 prebivalcev itd. Če pa upoštevamo povečanje števila študentov v primerjavi s predvojnimi, je naša dežela na prvem mestu na svetu. Če vzamemo za podlago število študentov v l. 1937, tedaj je indeks povečanja za l. 1952 pri nas 372, v Argentini 321, v Ameriki 196, v Franciji 181, v Angliji 165, v Avstraliji 141 itd.

Indija je dobila Akademijo za književnost

Njeno delovanje bo težavno že zato, ker bo treba upoštevati vseh 14 glavnih jezikovnih skupin

V Indiji so ustanovili Akademijo za književnost. Njen cilj je pospeševati razvoj književnosti in skrbeti, da se bosta zanimanje in okus ljudi za lepo besedo povečala. Za prvega predsednika je bil izvoljen ministrski predsednik Nehru. Akademija se imenuje Sahyntia Academy. O njej so govorili že pred desetimi leti, ko je takratna indijska vlada sprejela predlog o ustanovitvi narodnega kulturnega sklada za pospeševanje dejavnosti na vseh kulturnih področjih. Razen akademije za književnost so ustanovili tudi Akademijo za ples, dramo in glasbo, akademijo za likovno umetnost pa bodo odprli v kratkem.

Akademija za književnost je neodvisno telo, toda vlada bo iz proračuna dajala denar za njeno vzdrževanje. Delo-

na 21. Razen tega bo imela tudi nekaj dopisnih članov. Njen dopisni član bo lahko postal vsak kulturni delavec, ki si je pridobil zasluge za razvoj književnosti ali ki se je odlikoval na književnem področju. V Akademiji bodo zastopani pisatelji vseh 14 glavnih jezikovnih skupin, kolikor jih je v Indiji, pa tudi predstavniki zveznih držav, univerz in vlade. Vsako leto bo Akademija podelila nagrade v vrednosti 375 funt-sterlingov, ali v našem denarju kakih 315.000 din za najboljša dela na vsakem teh jezikov. Razen tega bo pripoznana tudi angleščina, ker je bila v zadnjih 150 letih v Indiji le sredstvo za širjenje znanosti in znanja, marveč so jo uporabljali mnogi priznani indijski književniki, kakor Rabindranath in Mahatma Gandhi pa tudi Nehru.

V prvem letu svojega delovanja je Akademija sklenila izpolniti skromen program, ki se bo v glavnem nanašal na tiskanje ali na demarno pomoč pri izdaji nacionalne bibliografije sodobne indijske književne dejavnosti. Poleg tega bo skrbelo za prevode v razne indijske jezike in pomagala indijskim pisa-

teljem, da bodo njihova dela objavljena. Njeno delovanje bo dokaj težavno že zato, ker bo treba upoštevati vseh 14 glavnih jezikovnih skupin. V tem oziru pač nobena akademija za književnost na svetu nima tolikšnih preglavic.

Rabindranath Tagore

Razprodaja starih rokopisov

Trgovina z avtogrami Stargardi v nemškem mestu Marburg je začela razprodajati staro frankfurtsko avtogramsko zbirko. Na prvi javni dražbi se je zbralo mnogo prijateljev avtogramov. Na treh straneh pisano Goethejevo pismo so prodali za 360 mark. Dve pesmi Conrada Ferdinanda Meyera v rokopisu so cenili na 600, prodali pa so jih za 1000 mark nekemu švicarskemu interesentu. Kratak rokopis Casanove so prodali nekemu ljubitelju za 420 mark. Največje pa je bilo zanimanje za neko Leninovo pismo. Prodali so ga za 3500 mark. Med dragocenimi rokopisi v tej zbirki so tudi pisma princa Eugena in Gustava Adolfa Švedskega.

Viseč nebotačnik

Konec letošnjega leta bodo v Ameriki dogradili zanimiv nebotačnik. Načrte zanj je napravil znani ameriški arhitekt F. L. Wright. Nebotačnik ima 18 nadstropij in je brez pravih temeljev, tado da nekako »visi« v zraku. Vso težo namreč nosita dve v pravem kotu prekrizani steni. Zgradili so ga iz zelo lahkega, nalahč za takšne viseče konstrukcije določenega gradiva. Zunanje stene so steklene, tako da bodo sprejemale sončne žarke samo neposredno, odbijali pa se bodo od njih. Dvigala so avtomatična in nebotačnik ima tudi naprave za reguliranje zraka. Na vrhu stoji stolp s televizijsko anteno.

Mahatma Gandhi

vanje Akademije naj bi bilo na visoki znanstveni stopnji. Število rednih članov bo omejeno na 21. Tako hočejo zagotoviti temeljito znanstveno delo in tudi ugled Akademije v zunanjem svetu. Kakor Francija, hoče tudi Indija imeti akademijo, katere člani veljajo nekako za nesmrtni. Francoska Akademija ima tudi omejeno število rednih članov, in sicer 40. Te omejitve so se držali celo, kadar je šlo za velike pisatelje, kakor je bil Molière. Bilo je že več primerov, da so morali sloveči misleci in kulturni delavci po več let čakati, preden so jih sprejeli v Akademijo, ker so bila vsa mesta zasedena.

V Indiji pa kultura še ni na tako visoki stopnji, da bi lahko izbrali 30 ali 40 dovolj zaslužnih in uglednih književnikov. Zato je nova Akademija omejila število članov

Američanom se zdi kava predraga

in zato so jo začeli bojkotirati

Največ kave popijejo ljudje v Ameriki. Po potrošnji kave sledi ZDA Švica, Švedska, Francija, Holandska, Italija, Avstrija itd. V ZDA odpade na vsakega prebivalca na leto 8 kg kave, v Švici 6, na Švedskem 5, v Franciji 4, na Holandskem 2, v Italiji in Avstriji pa po 1 kg. Pri nas je potrošnja kave še manjša, seveda predvsem zato, ker je draga. Ko bi bila cenejša, bi si jo marsikdo privoščil. Zdaj se večidel zadovoljujemo z žitno kavo. Pri cenah kave pride predvsem v poštev valuta. Njene cene določa v glavnem Brazilija, ki pridelava največ kave na svetu. Leta 1938 je bila

brazilska kava »Santos« v New Yorku po 7,66 centov funt, 11 let pozneje, 30. decembra 1940, pa že po 49,50 centov. V naslednjih štirih letih so narasle cene na 65,25 centov, 7. aprila letos pa je bila že po 92,95 centov.

Tudi ljubitelji kave v Ameriki hočejo vedeti, zakaj je tako draga. S pojasnili iz Brazilije se ne morejo zadovoljiti, zlasti pa ne s sklicevanjem na to, da je huda slana lani v juliju uničila mnogo kavnihih plantaž. V Ameriki pravijo ljudje, da gre za špekulacije. Ker cene kave kar naprej naraščajo, so jo začeli Američani bojkotirati. Brazilija pošilja na svetovni trg približno polovico kave. Letos je poslala samo 14,5 milijonov vreč, računali pa so, da je bo poslala 16 milijonov vreč. To pomeni, da je prišlo v promet poldrugi milijon vreč kave manj, na drugi strani pa potrošnja narašča ne le v ZDA, marveč tudi v Južni Ameriki in v Evropi.

Čeprav je ta argument prepričljiv, v Ameriki še

zmeraj niso utihnile govornice, da so nekateri verizniki v deželah Latinske Amerike nakopičili polna skladišča kave, da bi lahko izkoristili visoke cene. Da bi ovrgla to trditve, je brazilska vlada povabila večje število ameriških poslancev in gospodinj, naj si ogledajo kavne plantaže in se prepričajo, da je lamska slana res uničila mnogo kave.

»Zdaj pa vidiva, da človek na kredit res ne bi smel kupovati.«

Brezposelnost na Koroškem

Konec aprila je bilo na Koroškem 11.941 brezposelnih, od teh 8.500 moških in 3.341 žensk. Gradbenih delavcev je bilo brezposelnih 3.300. V aprilu pa je padlo število brezposelnih za 8.315, v primerjavi z aprilom lanskega leta pa je naraslo za 262.

Ali bi se mogla Zemlja razpočiti

Znanstveniki pravijo, da se katastrofalnega konca sveta ni treba bati

Ali bi se mogla Zemlja razpočiti? Ali velikanska atomska bomba in se spremeniti v žarečo zvezdo, na kateri bi ugasnilo sleherno življenje? S tem vprašanjem si beli svet glavo, odkar so začeli znanstveniki govoriti o atomski energiji. Vzlic strašni eksploziji atomske in vodikove bombe in možnosti še hujših eksplozij pa ni nevarnosti, da bi nastala verižna reakcija, ki bi uničila življenje na Zemlji. Odgovor na vprašanje glede uničenja Zemlje je slej ko prej nikalen. Dne 30. januarja 1939, v trenutku, ko je prvič prišla v javnost vest, da so razbili atom urana, ni bilo le možno napovedati atomske bombe, marveč je direktor znanstvenega servisa »United Press« Watson Davis že takrat lahko napisal: »Fiziki zlasti žele, da ne bi nastala splošna panika v zvezi z možnostjo, da bi Zemlja zaradi njihovih poskusov razpadla na kose.«

Nekateri književniki in gledališki pisci (H. G. Wells v svojih znanstvenih fantazijah in delu »Kriča nad Evropo« in J. B. Priestley v romanu »Ljudje sodnega dne«), so pripisovali tej misli še prevelik pomen. Fiziki menijo, da dokler delajo poskuse previdno, ni nobene nevarnosti, razen morda v njihovih laboratorijih. Pozneje, leta 1950, takoj potem, ko je predsednik Truman dovolil znanstvenikom, da so izdelali vodikovo bombo, je Davis podrobneje pisal o tem problemu. »Ni strahotna vodikova bomba, največja, kar si jih moremo misliti, ne bi razpršila naše atmosfere ali vodila oceanov, ne bi uničila življenja na Zemlji. O tem so znanstveniki prepričani vzlic nespornim izjavam nekaterih fizikov, ki bi radi ljudi zastrašili. Škoda, ki bi jo povzročile tuje atomske ali vodikove bombe velikim mestom, je sama po sebi dovolj zastrašujoča tudi brez verižne reakcije v atmosferi ali morjih

Ko se kisik, vodik in dušik spreminjajo v druge elemente, nastane velikanska energija. To je jasno in tega noben znanstvenik ne zanika. V eksploziji vodikove bombe pa je celo manj tistega izžaravanja in drugih odpadkov, ki bi povzročilo verižno reakcijo, zlasti v lahkih elementih, kakor v eksploziji atomske bombe. V vodikovi bombi je proces bolj kombi-

devterija in tritija (vodiki dvojne in trojne teže), ene ali druge ali obeh.

Da bi sprožili verižno reakcijo v atmosferi ali vodi, bi morali napraviti velike količine nečesa, kar bi reagiralo s kisikom in vodikom v vodi in dušikom ter kisikom v zraku. Po vseh znakih sodeč vodikova bomba tega ne napravi. Pa ne samo to, tudi če so žarki, ki povzročajo ve-

Nekaj sekund po eksploziji vodikove bombe

nacija lahkih elementov, pri kateri nastajajo drugi elementi ob izgubi mase ali materije, ki se spremenita v energijo. Temu pravijo fuzija. Pri atomski bombi, narejeni iz urana in plutonija, razpadeta ta dva zelo težka elementa v druge elemente srednje teže ob neznatni izgubi mase, ki se spremeni v energijo. Temu pravijo v znanstvenem svetu fisija. Ob fisiji se v atomski bombi sproste odvečni nevtroni in to omogoči silno hitro verižno reakcijo. Vse kaže, da nevtroni v tako imenovani hidrovodikovi bombi nimajo tako važne vloge. Vodikova bomba je bolj stvar vezanja atomov vodikovih izotopov,

rižno reakcijo, so atomi zraka in vode preveč ločeni, da bi lahko žarki vplivali nanje in da bi nastala množična preobrazba, ki bi bila potrebna za katastrofalen konec vsega.

V Houstonu, v ameriški državi Texas so izumili nov stroj, ki lahko hkrati kontrolira in beleži devet različnih funkcij človeškega telesa. Izumili so ga v sodelovanju z znanstveniki dveh medicinskih ustanov in ga nazvali fiziograf. Stroj beleži utripanje bolnikovega srca, hkrati pa kontrolira količino v njegovih pljučih in telesnih celicah. Stroj sam odkrije morebitne komplikacije v človeških možganih in opozori zdravnika, ali je bolniku potrebno umetno dihanje ali sredstvo za okrepitev srca.

Zdravniki si obetajo od tega izuma mnogo koristi, saj jim bo pomagal ugotavljati mnoge bolezni srca in dihalnih organov, pa tudi komplikacije v človeških možganih. Neki strokovnjak je rekel, da bi celo skupino raznih funkcij človeškega telesa spremljali hkrati in da bi razne funkcije nenehoma prouče-

Avstralska odprava v Antarktiki

Proučila naj bi področje, kjer je baje v zemlji mnogo rudnin

O avstralski odpravi v Antarktiki smo že poročali. Njena ladja »Kista Dan«, ki jo je Avstralija najela za prevoz svoje odprave, se je nedavno po uspešno izpolnjeni nalogi vrnila v Melbourne. V Antarktiki je ostalo deset ljudi, ki bodo tam leto dni proučevali to področje z geološkega, meteorološkega, biološkega in geofizičnega vidika. Zgraditev oporišča je bila višek leto dni trajajočih priprav. Tisočtonsko dansko ladjo »Kista Dan« je Avstralija najela namesto stare ladje za polarne raziskave, ki je skušala predlanskim prodreti do antarktičnega kontinenta. Ni pa se mogla prebiti skozi 90 cm debel led. Danska ladja ima posebne naprave za razbijanje ledu in ima na opazovalnici enake naprave, kakor na komandnem mostu. Tako je lahko premagala vse težave polarne navigacije. Morala si je utirati pot med ledenimi ploščami. Včasih se led premika po morju tako hitro, da mora biti kapitan ladje zelo previden, da se jim sproti umika.

Avstralsko odpravo vodi direktor Inštituta za antarktične raziskave Ph. Law. To je doslej najmoderneje opremljena antarktična odprava. Med drugim je vzela s seboj več karavanskih voz na smučeh, ki jih bodo člani uporabljali tudi za stanovanje na dolgih vožnjah po večnem snegu. Karavanske vozove vlečejo posebna motorna vo-

zila z gosonicami, podobna vozilom, ki so jih uporabljale vojske v puščavah. Uspešno so jih preizkusili v antarktičnem delu Kanade in na Laplandu.

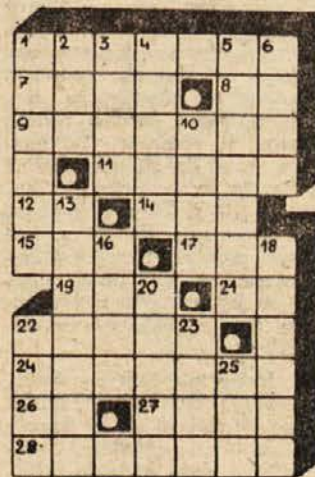
Ena glavnih nalog odprave bo, da bo biološko proučila in raziskala področje, kjer naj bi bilo v zemlji mnogo rudnin. Geologi namreč domnevajo, da so nekatera področja avstralskega dela Antarktike geološko zelo podobna avstralskim področjem med Brooken Hillom in Adelaide. Če to drži, je v zemlji na teh antarktičnih področjih mnogo urana, svinca, srebra, cinka, zlata in drugih dragocenih rudnin. Razen tega se bo odprava ukvarjala tudi s kozmičnimi in radijskimi raziskavami, zgraditi pa namerava tudi meteorološko postajo. Ustavila se je blizu pogorja Masson. To pogorje se razprostira proti zaledju skoraj v pravem kotu glede na obalo, ki pa je vsa pokrita z ledenimi gorami visokimi nad 15 m. Ko je prispela odprava tja — je bilo pozno poletje, na južni poluti je znašala temperatura 10 do 20° pod ničlo.

Svoje oporišče je nazvala Mawson po slovečem antarktičnem raziskovalcu siru Douglasu Mawsonu, ki se je prvič napotil v Antarktiko z znano Shackletonovo odpravo leta 1908. Pozneje je sam vodil dve odpravi, prvo leta 1911—14, drugo pa od leta 1929—31. O sedanji avstralski odpravi je avstralski zunanji minister Casey rekel: »Važno je, da to področje, ki je tako blizu vzporednega vhoda v Avstralijo, ostane pod našo kontrolo.« Avstralce je tudi opozoril, da civilna letala na severni poluti že letajo čez južno poluto in da morda ni več daleč čas, ko bodo letala tudi čez Antarktiko v druge države južne polute.

Fiziograf

vali, ker se stanje bolezni spreminja, kakor pač človeško telo od trenutka do trenutka nanjo reagira.

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. znan franc. slikar (Henri) »Piss«, 7. desni pritok Labe, 8. inicialke ameriškega pisatelja (»Elmer Gantry«), 9. svinčev sijajnik, 11. obujki, 12. pijanec starih Slovanov, 14. ljubkovalna oblika žen. imena, 15. afriška reka, 17. odel. imena, 19. nikalni pristav, 21. veznik, 22. hotelski uslužbenec, 24. mlad postajati, 26. enaka samoglasnika, 27. starorimski uradnik, ki je nadzoroval zgradbe in svetilšča, 28. jeziti se.

Navpično: 1. opera franc. skladatelja Ambroise Thomasa, 2. starj židovski kralj, 3. trup, 4. žensko ime, 5. podoben biti, 6. znana stara italijanska plemiška družina, 10. prebivalka samostana, 13. masa iz plutoni- ne in lanenega olja, povročeno platno, 16. velika evropska reka, 18. otočje v Atlantskem oceanu, 20. vojaški gojenec, 22. pogumen, 23. ocean, 25. vzdevek rimskega kralja Tacija.

Dve novi radijski »zvezdi«

Na nedavnem sestanku ameriškega društva za pospeševanje znanosti v Bostonu so zvezdoslovci poročali, da so odkrili dve novi radijski »zvezdi« in ju prvič uspešno izmerili na kratkovalovni dolžini 9 cm z velikanskim radijskim teleskopom s premerom 18 m, podobnim velikemu kovinskemu letočemu krožniku.

Eden izmed teh novih virov radijskih valov je meglenica v skupini Orion, znanem

ozvezdju. Pas Oriona je sestavljen iz treh zvezd in mesto tako imenovane velike meglenice je označeno s srednjo izmed njih. Velika meglenica Oriona je največja in najsvetlejša med vsemi meglenicami na nebesu. Druga po svetlosti je meglenica Labod (Swan), ki je ne smemo zamenjavati z ozvezdjem Signus, kar tudi pomeni Labod. Med vsemi doslej odkritimi nebesnimi telesi so samo ti dve meglenici odkrili na kratkovalovni dolžini 9 cm.